

**УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ
БИЈЕЉИНА**

**I ЦИКЛУС СТУДИЈА
СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА**

Бијељина, октобар 2022. година

Назив организационе јединице	Факултет пословне економије Бијељина
Сједиште организационе јединице	Бијељина
Општина сједишта организационе јединице	Бијељина
Адреса-улица	Семберских ратара
Адреса-број	66
Адреса-поштански број	76300
Адреса-мјесто	Бијељина
Телефон организационе јединице	+387 (055) 415-200
Број факса организационе јединице	+387 (055) 415-201
Е-mail адреса организационе јединице	
Web адреса организационе јединице	www.fpe.ues.rs.ba
Организациони код орг. јединице у Трезору РС	0831016
ЛИБ организационе јединице	4400592530069
ПДВ број организационе јединице	
Матични број додијељен од Републичког завода за статистику	01029606
Декан организационе јединице	Проф. др Весна Петровић

НАСТАВНИ ПЛАН И ПРОГРАМ

ПРВИ ЦИКЛУС СТУДИЈА (BACHELOR OF SCIENCE WITH HONOURS) - ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ -

СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА

Наставни план и програм студијског програма Пословна економија Факултета пословне економије Бијељина темељи се на Болоњској декларацији и примјени стандарда ECTS бодовања. Факултет пословне економије Бијељина организује наставу на три одсјека:

- спољна трговина, порези и царине,
- финансије, банкарство и осигурање и
- пословна информатика.

Наставни план и програм Факултета пословне економије Бијељина пружа квалитетно и стручно образовање, у складу са одлукама Универзитета у Источном Сарајеву. Студије првог циклуса студија студијског програма Пословна економија трају четири године (8 семестара, 240 ECTS бодова).

Основна карактеристика усвојеног наставног плана и програма је усаглашеност са Болоњским процесом. На тај начин постигнута је рационализација и флексибилност наставних планова, као и побољшање ефикасаности и ефективности студирања. У складу са наведеним, студенти стичу теоријска и практична знања из области економије.

У погледу исхода учења, Факултет пословне економије Бијељина ће и у наредном периоду поштовати стандарде у високом образовању, као и доприносити квалитету образовања.

ДЕКАН
Проф. др Весна Петровић

САДРЖАЈ

1. ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ (Basic characteristics)	5
1.1. Увод у Квалификацију	5
1.2. Разлози за постојање квалификације – оправданост	6
2. КОМПЕТЕНЦИЈЕ / ИСХОДИ УЧЕЊА (Competencies / learning outcomes)	6
2.1. Попис компетенција на нивоу квалификације (Competences at the level of qualification)	7
2.2. Структура квалификације и предмета.....	8
2.3. Наставни план студијског програма Пословна економија.....	9
3. РЕЛЕВАНТНОСТ (<i>Relevance</i>).....	118
3.1. Тржиште рада (Labour market)	118
3.2. Наставак образовања/проходност (Further education / progression).....	118
3.3. Друге потребе (Other needs) Услови за прелазак са других студијских програма	118
4. ПРОПИСИ УНИВЕРЗИТЕТА	118
5. СПЕЦИФИЧНИ ПРОПИСИ ЗА КВАЛИФИКАЦИЈУ	119
7. НАЧИНИ И КРИТЕРИЈИ ПРОВЈЕРЕ ЗНАЊА	120
8. РЕСУРСИ УЧЕЊА.....	120
9. ЗАПОШЉИВОСТ И ПРЕНОСИВЕ ВЈЕШТИНЕ	121
10. ПОДРШКА СТУДЕНТИМА	121
11. МАТРИЦА КОМПЕТЕНЦИЈА – ВЕЗА СА ЕКСТЕРНИМ РЕФЕРЕНТНИМ ДЕСКРИПТОРИМА	122
12. ОСИГУРАЊЕ КВАЛИТЕТА (<i>QUALITY ASSURANCE</i>).....	126
12.1. Одговорни за спровођење наставног плана и програма квалитета	127

Модел квалификације				
Студијски програм	Назив квалификације према закону о Звањима у РС	Енглески назив квалификације	Ниво квалификацијске спреме образовања по стандарду (ЕКО, EQF)	Број дозволе за рад
I - први циклус				
Пословна економија <i>Business Economics</i>	Дипломирани економиста	Bachelor degree in Economics	6	07.023-3899/09 од дана 22.06.2009. године

СТАНДАРД КВАЛИФИКАЦИЈА ЗА СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ: Пословна економија

1. ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ (Basic characteristics)

Студијски циклус: Први циклус студија

Степен: Академски

Студијски програм: Пословна економија – Дипломирани економиста (240 ECTS)

Назив(и) квалификације (генерички дио + специфични дио) (Name-s: generic + subject specific):

Bachelor with honours in physical education

Дипломирани економиста

Језик на којем се студира: Језици народа БиХ

Трајање студија: Студиј траје четири године, а годину чине по два семестра (зимски и љетни).

Минимални волумен - број ECTS (Minimal volume): 240 ECTS кредита

Ниво (Level): 6

Услови/ начин приступања (Entry routes): На Први циклус студија, Студијски програм Пословна економија, Факултета пословне економије Бијељина Универзитета у Источном Сарајеву, могу се уписати кандидати који имају завршену четворогодишњу средњу школу свих смјерова и струка и положен пријемни испит.

1.1. Увод у Квалификацију

На Факултету пословне економије Бијељина, студијски програм Пословне економије, школују се висококвалификовани стручњаци из подручја економије.

Заједничким програмским основама и изборним садржајима образују се стручњаци за финансија банкарства и осигурања, спољну трговину порезе и царине и пословну информатику.

Први циклус студија студијског програм Пословне економије, има за циљ стицање знања и вјештина за дипломираног економисту. Наравно, студент ће да стекне и знања која су му неопходна за даље школовање и усавршавање

Успјешним овладавањем студијског програма Пословне економије, студенту се омогућава ефикасна примјена научних и стручних достигнућа из области економије са правом професионалног рада у свим сегментима пословне и државне администрације, а посебно у: предузећима, банкама,

осигуравајућим компанијама, рачуноводственим агенцијама, ревизорским компанијама, инвестиционим фондовима, брокерским кућама, берзама, пореским управама, спољнотрговинским организацијама, царини, шпедитерским организацијама, пореским управама, рачунским центрима, државној управи и школама.

Циљ студијског програма је да:

- постизање компетенција, академских знања и специфичних практичних вјештина потребних за обављање професије у области економије,
- оспособљавање за ефикасну примјену научних и стручних достигнућа,
- развој креативних способности, способности критичког мишљења и тимског рада, као и развој комуникације са стручном јавношћу,
- развој свјести о потреби перманентног образовања.

1.2. Разлози за постојање квалификације – оправданост

Сврха овог студијског програма јесте формирање високообразовног кадра за потребе привреде, државне администрације и школства. Дипломирани студенти по овом студијском програму, стичу висок ниво знања из области економије, који ће им омогућити да комплексније сагледавају питања из ове области и доносе адекватне одлуке и закључке. Друштвена оправданост произилази из потребе за даљим развојем струке у подручју економије, могу допринијети развоју друштва и појединаца у Републици Српској - БиХ. Квалитетно образовање које нуди овај програм представља темељ за цјеложивотно бављење економијом, а то је једна од битних елемената напретка сваког друштва. Подршка овом програму је у функцији подизања квалитета образовања и унапређење привреде и друштва у Републици Српској – БиХ, као и у функцији формирања младог професорског кадра у Републици Српској.

Програм је тако сачињен да обухвата пословну економију, као важну дјелатност која је од виталног интереса нашег друштва. Да би економија остварила своју улогу у друштву, неопходно је на високом нивоу образовати и ојачати кадрове који раде на том подручју људске дјелатности. Доказе о оправданости оснивања ових студија треба тражити и у чињеници да се на овај начин пружа студентима Факултета пословне економије Бијељина приступ студијама Другог циклуса студија.

2. КОМПЕТЕНЦИЈЕ / ИСХОДИ УЧЕЊА (Competencies / learning outcomes)

Студент који савлада студијски програм **Пословне економије**, стиче општа знања, вјештине и компетенције које покривају широке области економије, као и специјалистичка знања, вјештине и компетенције у главним областима пословне економије и стиче компетенције за:

- обављање послова књиговодства, ревизије, маркетинга и менаџмента у привреди,
- обављање разних послова у државној администрацији,
- обављање разних послова у спољнотрговинском пословању,
- обављање разних послова у банкама и осигуравајућим компанијама,
- обављање информатичких послова у рачунским центрима,
- извођење и реализацију наставног програма економије у средњим школама и факултету,
- праћење и коришћење научних информација,
- комуникацијске способности.

2.1. Попис компетенција на нивоу квалификације (Competences at the level of qualification)

ЗНАЊЕ

Знања која треба да посједује дипломирани економиста – студијски програм пословне економије, обухватају следеће:

- Оспособљен да као висококвалификовани стручњак за извођење наставе из групе економских и информатичких предмета на разним нивоима васпитања и образовања (од средњошколског до факултетског),
- Оспособљен за обављање књиговодствених послова у привреди и државној администрацији,
- Образован као стручњак за разне видове спољнотрговинског пословања,
- Оспособљен за као стручњак за разне видове послова у пореској управи,
- Оспособљен за обављање рарних послова у банкама и осигуравајућим компанијама,
- Оспособљен за обављање разних информатичких послова у рачунарским центрима.

ВЈЕШТИНЕ

Вјештине које треба да посједује дипломирани економиста – студијски програм пословне економије, обухватају следеће:

- самостално обављари рачуноводствене и ревизорске послове у привреди и државним институцијама,
- самостално обављање послова у банкама, осигуравајућим друштвима, пореским институцијама, царини и међународном пословању,
- пројектовање и развој софтверских система различитог степена сложености,
- прикупљање, анализа и спецификација захтјева, те пројектовање и имплементација информационих система,
- пројектовање и имплементација база података, избор, конфигурација и управљање системима база података,
- планирање, спецификација, инсталација и одржавање рачунарске инфраструктуре,
- комуникационе и интерперсоналне вјештине,
- самостални и тимски рад.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ

- Дефинисати основне економске принципе рада у привреди.
- Дефинисати основне економске принципе рада у државној администрацији.
- Дефинисати основне економске принципе рада у спољнотрговинском пословању.
- Дефинисати основне економске принципе рада у пореској управи, банкама и осигуравајућим компанијама.
- Дефинисати основне карактеристике потребне за увођење новог информационог система.
- Вредновати ефекте који утичу на развој привреде и друштва.
- Примиијенити стечена знања за идентификацију проблема у привреди.
- Категоризовати, класификовати и објаснити инструменте за анализу стања функционалних и моторичких способности
- Одабрати одговарајуће методе и поступке у припреми тестирања програма.
- Анализирати однос економије и друштва.
- Самостално планирати и проводити израду буџета у привреди и државној администрацији.

2.2. Структура квалификације и предмета

РАСПОРЕД ECTS БОДОВА ПРЕМА ГРУПАМА ПРЕДМЕТА /списак основних и изборних предмета/

Група предмета	ECTS (минимално)
Општи – Опште образовни предмети	57,5 ECTS бодова
- Социологија	6
- Математика за економисте	8,5
- Пословна статистика	7
- Енглески језик 1	7,5
- Енглески језик 2	7,5
- Пословно право	7
- Право спољне трговине	7
- Банкарско право	7
Општи – Теоријска економија	15,5 ECTS бодова
- Принципи економије	8,5
- Микроекономија	7
Стручни – Финансије банкарство и осигурање	73 ECTS бодова
- Монетарна економија	7
- Финансијска математика	9
- Пословне финансије	8,5
- Фискална економија	9
- Банкарство	7
- Финансијска тржишта	7
- Осигурање	7
- Актуарска математика	7
- Управљање ризиком у банкама и осигуравајућим компанијама	7
- Пензијско и здравствено осигурање	4,5
Стручни – Међународна економија	53 ECTS бодова
- Спољнотрговинско пословање	7
- Царински систем и царинско пословање	7
- Међународна трговина	9
- Међународно пословно финансирање	9
- Порези и царине ЕУ	7
- Економска географија	7
- Економска дипломатија	7
Стручни – Маркетинг и Менаџмент	70 ECTS бодова
- Економика предузећа	7
- Менаџмент	7
- Маркетинг	7
- Предузетништво	7
- Менаџмент људских ресурса	7
- Међународни маркетинг	7
- Понашање потрошача	7
- Управљање инвестицијама и пројектима	7
- Пословна организација	7
- Пословно комуницирање и етика	7
Стручни – Рачуноводство и ревизија	38,5 ECTS бодова
- Рачуноводство	8,5
- Финансијска контрола и ревизија	7

Група предмета	ECTS (минимално)
- Теорија и анализа биланса	9
- Пореско и спољнотрговинско рачуноводство	7
- Рачуноводство финансијских организација	7
Стручни – Пословна информатика	55,5 ECTS бодова
- Пословна информатика	7
- Увод у програмирање	7
- Управљачки информациони системи	7
- Електронско пословање	7
- Пројектовање информационих система	9
- Програмски језици	7
- Базе података	7
- Заштита информационих система	4,5
Изборни програм - Стручни	42 ECTS бодова
- Управљачки информациони системи	7
- Маркетинг услуга	7
- Управљање инвестицијама и пројектима	7
- Економска дипломатија	7
- Менаџмент људских ресурса	7
- Пословно комуницирање и етика	7
Завршни рад	4,5 ECTS бодова
- Завршни самосталан рад	4,5

2.3. Наставни план студијског програма Пословна економија

	УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА		
	Студијски програм/модул - усмјерење:	ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА	

Прва година Одсјек заједничких основа								
Р.број	Шифра предмета	Назив предмета	Статус(О/И)	Семестар	Фонд часова			ECTS
					П	В	ЛВ	
1.	PE-03-1-001-1	Принципи економије	О	I	4	3		8,5
2.	PE-03-1-002-1	Социологија	О	I	4	1		6
3.	PE-03-1-003-1	Рачуноводство	О	I	4	3		8,5
4.	PE-03-1-004-1	Пословна информатика	О	I	4	2		7
5.	PE-03-1-005-2	Математика за економисте	О	II	4	3		8,5
6.	PE-03-1-006-2	Пословна статистика	О	II	4	3		7
7.	PE-03-1-007-2	Економика предузећа	О	II	4	2		7
8.	PE-03-1-008-2	Енглески језик I	О	II	3	2		7,5
УКУПНО:					31	19		60
Друга година Одсјек заједничких основа								

1.	PE-03-1-009-3	Микроекономија	О	III	4	2		7
2.	PE-03-1-010-3	Монетарна економија	О	III	4	2		7
3.	PE-03-1-011-3	Финансијска математика	О	III	4	3		9
4.	PE-03-1-012-3	Пословно право	О	III	4	2		7
5.	PE-03-1-013-4	Менаџмент	О	IV	4	2		7
6.	PE-03-1-014-4	Маркетинг	О	IV	4	2		7
7.	PE-03-1-015-4	Пословне финансије	О	IV	4	3		8,5
8.	PE-03-1-016-4	Енглески језик II	О	IV	3	3		7,5
УКУПНО:					31	19		60

Трећа година смјер Спољна трговина, порези и царине								
1.	PE-03-1-017-5	Спољнотрговинско пословање	О	V	4	2		7
2.	PE-03-1-018-5	Финансијска контрола и ревизија	О	V	4	2		7
3.	PE-03-1-019-5	Царински систем и царинско пословање	О	V	4	2		7
4.	PE-03-1-020-5	Фискална економија	О	V	4	3		9
5.	PE-03-1-021-6	Предузетништво	О	VI	4	2		7
6.	PE-03-1-022-6	Право спољне трговине	О	VI	4	2		7
7.	PE-03-1-023-6	Међународна трговина	О	VI	4	3		9
8.	PE-03-2-024-6	Управљачки информациони системи	И	VI	4	2		7
9.	PE-03-2-025-6	Маркетинг услуга	И	VI	4	2		7
УКУПНО:					32	18		60

Четврта година смјер Спољна трговина, порези и царине								
1.	PE-03-1-027-7	Међународни маркетинг	О	VII	4	2		7
2.	PE-03-1-028-7	Међународно пословно финансирање	О	VII	4	3		9
3.	PE-03-1-029-7	Понашање потрошача	О	VII	4	2		7
4.	PE-03-1-030-7	Порези и царине ЕУ	О	VII	4	2		7
5.	PE-03-1-031-8	Електронско пословање	О	VIII	4	2		7
6.	PE-03-1-032-8	Пореско и спољнотрговинско рачуноводство	О	VIII	4	2		7
7.	PE-03-1-033-8	Економска географија	О	VIII	3	1		4,5
8.	PE-03-2-034-8	Управљање инвестицијама и пројектима	И	VIII	4	2		7
9.	PE-03-2-035-8	Економска дипломатија	И	VIII	4	2		7
10.		Завршни самосталан рад	О	VIII	0	3		4,5
УКУПНО:					32	18		60

Трећа година смјер Финансије, банкарство и осигурање								
1.	PE-03-1-036-5	Банкарство	О	V	4	2		7
2.	PE-03-1-037-5	Финансијска тржишта	О	V	4	2		7
3.	PE-03-1-038-5	Фискална економија	О	V	4	3		9
4.	PE-03-1-039-5	Финансијска контрола и ревизија	О	V	4	2		7
5.	PE-03-1-040-6	Теорија и анализа биланса	О	VI	4	3		9
6.	PE-03-1-041-6	Банкарско право	О	VI	4	2		7
7.	PE-03-1-042-6	Осигурање	О	VI	4	2		7
8.	PE-03-2-043-6	Управљачки информациони системи	И	VI	4	2		7
9.	PE-03-2-044-6	Менаџмент људских ресурса	И	VI	4	2		7
УКУПНО:					32	18		60

Четврта година смјер Финансије, банкарство и осигурање								
--	--	--	--	--	--	--	--	--

1.	PE-03-1-045-7	Међународно пословно финансирање	О	VII	4	3		9
2.	PE-03-1-046-7	Управљање инвестицијама и пројектима	О	VII	4	2		7
3.	PE-03-1-047-7	Рачуноводство финансијских организација	О	VII	4	2		7
4.	PE-03-1-048-7	Актуарска математика	О	VII	4	2		7
5.	PE-03-1-049-8	Електронско пословање	О	VIII	4	2		7
6.	PE-03-1-050-8	Управљање ризиком у банкама и осигуравајућим компанијама	О	VIII	4	2		7
7.	PE-03-1-051-8	Пензијско и здравствено осигурање	О	VIII	3	1		4,5
8.	PE-03-2-052-8	Економска дипломатија	И	VIII	4	2		7
9.	PE-03-2-053-8	Пословно комуницирање и етика	И	VIII	4	2		7
10.		Завршни самосталан рад	О	VIII	0	3		4,5
УКУПНО:					31	19		60

Трећа година смјер Пословна информатика								
1.	PE-03-1-054-5	Финансијска тржишта	О	V	4	2		7
2.	PE-03-1-055-5	Увод у програмирање	О	V	4	2		7
3.	PE-03-1-056-5	Фискална економија	О	V	4	3		9
4.	PE-03-1-057-5	Финансијска контрола и ревизија	О	V	4	2		7
5.	PE-03-1-058-6	Осигурање	О	VI	4	2		7
6.	PE-03-1-059-6	Управљачки информациони системи	О	VI	4	2		7
7.	PE-03-1-060-6	Теорија и анализа биланса	О	VI	4	3		9
8.	PE-03-2-061-6	Менаџмент људских ресурса	И	VI	4	2		7
9.	PE-03-2-062-6	Маркетинг услуга	И	VI	4	2		7
УКУПНО:					32	18		60

Четврта година смјер Пословна информатика								
1.	PE-03-1-063-7	Управљање инвестицијама и пројектима	О	VII	4	2		7
2.	PE-03-1-064-7	Базе података	О	VII	4	2		7
3.	PE-03-1-065-7	Пројектовање информационих система	О	VII	4	3		9
4.	PE-03-1-066-7	Пословна организација	О	VII	4	2		7
5.	PE-03-1-067-8	Програмски језици	О	VIII	4	2		7
6.	PE-03-1-068-8	Заштита информационих система	О	VIII	3	1		4,5
7.	PE-03-1-069-8	Електронско пословање	О	VIII	4	2		7
8.	PE-03-2-070-8	Економска дипломатија	И	VIII	4	2		7
9.	PE-03-2-071-8	Пословно комуницирање и етика	И	VIII	4	2		7
10.		Завршни самосталан рад	О	VIII	0	3		4,5
УКУПНО:					31	19		60

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА

Студијски
програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
Одсек заједничких основа

Назив предмета	ПРИНЦИПИ ЕКОНОМИЈЕ					
Катедра којој предмет припада	Катедра за теоријску економију					
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
PE-03-1-001-1	Обавезни	I	4+3	8,5		
Наставник	Проф. др Зоран Мاستило					
Сарадник	Мр Биљана Станивук					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
4	3		84	63		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 105$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 147$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 252						
Условљеност другим предметима					Облик условљености	
Нема условљености						
Циљеви изучавања предмета:						
Циљ предмета је упознавање студената са основним принципима тржишне економије. Предмет се изучава у I семестру на свим смјеровима.						
Исходи учења :						
По завршетку курса, студент има основне спознаје о главним економским категоријама. Кроз предмет Принципи економије, студент је упознат са уводним лекцијама из економске методологије, микроекономије, макроекономије и свјетске привреде, које уводе студенте у студиј економије као науке.						
Садржај предмета:						
1. Увод у економију и микроекономија: Економска наука, Економски модели, Економска политика, Правци развоја економске мисли, Укупна и гранична корисност, Максимирање нето користи, Потрошачка равнотежа, Крива индиференције.						
2. Тражња и понуда: Појам тражње, Фактори тражње, Ромјерање криве тражње и укупна тржишна тражња, Цјеновна и доходовна еластичност тражње, Појам понуде, Фактори понуде, Помјерање криве понуде и укупна тржишна понуда, Произвођачки вишак, Еластичност понуде						
3. Тржиште и цијене: Тржишта и конкуренција, Утицај промјене тражње на тржишну равнотежу, Функција цијене, Тржишна структура, Тржиште фактора производње, Понуда и потражња фактора на конкурентском тржишту, Потребе и добра.						
4. Предузеће, производна функција предузећа и трошкови: Неопходност производње, Привредни субјекти, Предузећа, Држава, Фактори производње, Новац у улози фактора производње, Функције и особине новца, Функција производње у кратком и дугом року, Граница производних могућности, Економија обима, Избор оптимума технологије, Изокванта, Фиксни, варијабилни и укупни трошкови, Маргинални трошкови.						
5. Максимирање профита на тржишту потпуне конкуренције: Врсте и функције прихода, Оптималан обим производње, Максимирање профита – маргинална анализа, Профит, Маргинални приход, маргинални трошкови и маргинални профит.						
6. Максимирање профита на тржишту непотпуне конкуренције: Монопол, Маргинални приход, Максимирање профита, Друштвени трошак монопола, Предности монопола, Контрола монопола, Олигопол.						
7. Тржиште рада и наднице: Тражња за радом, Еластичност тражње за радом, Ефекат дохотка и ефекат супституције, Продуктивност, Разлике у надницама, Улога синдиката.						

8. Улога капитала у економском систему и државно регулисање цијена: Капитал, Штедња, камата и инвестиције, Тражња и понуда капитала, Земља као фактор производње, Економске ренте и трансферни доходи, Тржиште земље и капитала, Основне интервенције државе, Индиректни утицаји на количине, Директни утицаји на цијене.

9. Економија и екологија у функцији одрживог развоја: Основе концепта одрживог развоја, Глобални приступ односима микроекономије и екологије, Примена, критеријуми и спровођење концепта одрживог развоја, Коришћење отпада као материјалног ресурса.

10. Домаћи производ и доходак: Предмет макроекономије, Макроекономска равнотежа, Мјерење домаћег производа и дохотка, Расподјела дохотка, Агрегатна тражња и национални доходак, Висина равнотежног дохотка, Мултипликатор,

11. Банкарски систем и робно-новчано уравниотежење: Карактеристике банкарског система, Монетарна база и монетарни мултипликатор, Понуда и потражња новца, Унутрашња и спољна вриједност новца, Уравниотежење на монетарном тржишту, Робно-новчано уравниотежење.

12. Незапосленост и инфлација, Екстерналије као феномен у економији: Емпиријски концепт (не)запослености, Појам незапослености и трендови незапослености, Незапосленост у земљама ЕУ и у БиХ, Инфлација – извори, врсте, мерење и контрола инфлације, Однос инфлације и незапослености, Улога екстерналија у алокацији ресурса, позитивни и негативни ефекти екстерналија, Државна регулација алокације ресурса.

13. Глобализација свјетске привреде, Међународне економске и финансијске институције: Глобализација, Носиоци глобализације, Свјетска трговинска организација, ИРБД, ИДА, ИФЦ, МИГА, Економски проблеми, Незапосленост као глобални проблем.

14. Сукобљене школе економског мишљења и економија заснована на знању: Специфичности класичне либералне и неокласичне економске теорије, Кензијанско учење о финансирању макроекономског система, Специфичност монетаристичке школе, Неокласично микроекономско учење, Основе сучељавања макроекономских теорија, Знање као интелектуални капитал пословног система, Процес стицања знања, Чување и употреба знања, Управљање примјеном знања у економији.

15. Закључна разматрања и припрема за испит

Методe наставe и савладавање градива:

Предавања: Теоријска и практична настава. На крају сваке теме предвиђена је дискусија као и расправа о текућим сазнањима и новостима везаним за дату тему

Вјежбе: Свака методска јединица са предавања се рекапитулира и увјежбава и на часовима вјежби.

Литература:

Основна литература:

Основи економије, Зоран Мاستило, Алекса Милојевић, Бијељина, 2019.

Основи економије, Зоран Мастило, Алекса Милојевић, Бијељина, 2014.

Основи економије, Алекса Милојевић, Универзитет у Источном Сарајеву, 2006.

Основе економије, Светислав Половина, Ђуро Медић, Мединек, Загреб, 2002.

Додатна литература:

Макроекономија, Марко Секуловић, Драгослав Китановић, Слободан Цвјетановић, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1997.

Облици провјере знања и оцјењивање:

Испит се ради писмено или усмено у зависности од жеље студента. Испит траје 60 минута.

Похађање наставе	5	Колоквијуми	60	Завршни испит	30
Активност на настави	5	Семинарски		Лабораторија	

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Зоран Мастило

Датум овјере: 14.9.2020.

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА

Студијски
програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
Одјек заједничких основа

Назив предмета	Социологија					
Катедра којој предмет припада	Филозофски факултет					
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
РЕ-03-1-002-1	Обавезни	I	4+1	6		
Наставник	Проф. др Драгомир Вуковић					
Сарадник	Проф. др Драгомир Вуковић					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)		Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0	
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
4	1		84	21		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 75$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 105$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 180						
Условљеност другим предметима					Облик условљености	
Нема						
Циљеви изучавања предмета:						
Циљ предмета је упознавање студената са савременим теоријским и практичним аспектима развоја модерног свијета и оријентацији модерних људи у модерном друштву. Посебна пажња је посвећена Социологији предузетништва и бизниса и Социологији земаља у транзицији.						
Исходи учења :						
По завршетку предавања студенти добијају потребна сазнања о социолошким кретањима, узрочно-последичним везама између друштвених и економских појава.						
Садржај предмета:						
<ol style="list-style-type: none"> 1. Наука и методологија, Грчко социјално учење, Социологија, Социолошке теорије. 2. Социолошки појам друштва и друштвене појаве, Друштвено дјеловање, Личност и друштвени поредак, Структура друштва. 3. Друштвене групе, Брак и породица, Етничке заједнице, Мултикултурализам. 4. Насеља, Друштвена стратификација, Моћ и политика, Политичке организације 5. Друштвени покрет, Контракултура, Организације и бирократија, Демократија и људска права. 6. Држава, Култура, Масовна култура, Масовни медији, Кич, Девијантност, Говор и језик, Магија. 7. Религија, Првобитна религија, Будизам, Израелска религија, Хришћанство, Православље, Српска православна црква, Ислам. 8. Мит, Умјетност, Обичај, Морал, Идеологија, Савремено друштво. 9. Промјене у друштву и трансформација друштва, Промјене у Источној Европи - Балкану, Својинска трансформација у земљама у транзицији, Европска Унија, Образовање, Технолошки развој и образовање. 10. Друштвени капитал, Хумана екологија и образовање, Установе и организације, Рад и техника. 11. Предузетништво и иновације, Предузетништво у земљама у транзицији, Менаџмент. 12. Менаџер, Пословна култура. 13. Корпоративна култура, Етика пословања, Пословно комуницирање, Пословање и интернет. 14. Техника преговарања, Односи према јавности. 15. Комуницирање у предузећу, Куповина и продаја.						
Методје наставе и савладавање градива:						

<p>Предавања: Теоријска и практична настава. На крају сваке теме предвиђена је дискусија. Вјежбе: Свака методска јединица са предавања се рекапитулира и увјежбава на часовима вјежби.</p>					
Литература:					
<p><u>Основна литература:</u> Проф. др Драгутин Мировић, (2005), <i>Социологија</i>, Факултет спољне трговине, Бијељина. <u>Додатна литература:</u> Ентони Гиденс, Диркем, (1998), <i>Социологија</i>, ЦИД, Подгорица, John J. Macionis, (2003), <i>Sociology third edition</i>, Prentice Hall, Pearson Education International, New Jersey.</p>					
Облици провјере знања и оцјењивање:					
За полагање испита неопходно је 50% из сваке од наведених активности.					
Похађање наставе	5	Домаћи задаци		Завршни испит	5
Активност на настави	5	Семинарски		Лабораторија	
Посебна назнака за предмет:					
Име и презиме наставника који је припремио податке: проф. др Драгутин Мировић					
Датум овјере: 30.12.2015. године					

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ

Студијски
програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
Општи смјер

Назив предмета	РАЧУНОВОДСТВО					
Катедра којој предмет припада	Катедра за рачуноводство, ревизију и пословне финансије, Факултет пословне економије Бијељина					
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
РЕ-03-1-003-1	Обавезни	2	4+3	8,5		
Наставник	Проф. др Срђан Лалић					
Сарадник	ма Ања Рајак					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)		Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0	
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
4	3		84	63		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 105$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 147$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 252						
Условљеност другим предметима				Облик условљености		
Нема						
Циљеви изучавања предмета:						
Циљ изучавања предмета јесте да студентима пружи основне, али потпуне уводне информације из области рачуноводства, као што су дефинисање рачуноводства и његовог односа са књиговодством, примјене рачуноводствених стандарда, дефинисање економских промјена, њихова подјела и сагледавање њиховог утицаја на цјелину и дијелове предузећа, структуру и садржај финансијских извјештаја и слично.						
Исходи учења :						
По завршетку овог курса студенти ће имати основна знања из области рачуноводства. Биће оспособљени да књиговодствено евидентирају настале пословне промјерне у предузећу у пословним књигама. Студенти ће бити упознати са састављањем финансијских извјештаја предузећа и моћи ће да идентификују значај финансијских извјештаја за доносиоце одлука. Знаће на који начин се утврђује финансијски резултат пословања предузећа.						
Садржај предмета:						
1. Уводне напомене 2. Рачуноводство – дефинисање и његови саставни дијелови 3. Финансијски положај и рачуноводствена једначина 4. Класификација рачуна и пословне књиге 5. Финансијско извјештавање 6. Стална имовина 7. Залихе 8. Краткорочна ликвидна средства 9. Капитал 10. Резервисања и обавезе 11. Обрачун трошкова 12. Биланс успјеха услужних и трговачких предузећа 13. Предзакључне радње, књижења и датум биланса и обрачун 14. Утврђивање резултата 15. Припрема за испит						
Методe наставe и савладавање градива:						
Предавања: Ex-chatedra предавања. На крају сваке теме предвиђена је дискусија.						

Вјежбе:

Вјежбе се изводе подсјећањем основних питања са предавања, а затим се изводи рјешавање постављених задатака из рађене тематске цјелине са предавања.

Литература:Основна литература:

Др Рајко Радовић, Др Зоран Петровић, (2006), *Рачуноводство*, Бијељина.

Др Рајко Радовић, Срђан Лалић дипл.еџ, (2006), *Финансијско рачуноводство кроз примјере*, Бијељина.

Додатна литература:

Gray/Needles, (2001), *Финансијско рачуноводство - општи приступ*, Савез рачуновођа и ревизора Републике Српске, Бања Лука.

Облици провјере знања и оцјењивање:

За полагање испита неопходно је 50% из писменог и 50% из усменог дијела испита.

Похађање наставе	5	Домаћи задаци	-	Колоквијуми (писмени дио испита)	60 (2x30)
Активност на настави	5	Семинарски	10	Завршни (усмени) испит	20

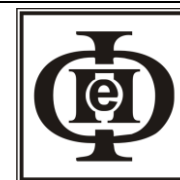
Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: Доц. др Срђан Лалић

Датум овјере: 30.12.2015.

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА

Студијски
програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
Одсек заједничких основа

Назив предмета	ПОСЛОВНА ИНФОРМАТИКА					
Катедра којој предмет припада	Катедра за пословну информатику, Факултет пословне економије Бијељина					
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
PE-03-1-004-1	Обавезни	1	4+2	7		
Наставник	Проф. др Срђан Дамјановић и Проф. др Бранко Крсмановић					
Сарадник	мр Борислав Дракул					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
4	2		84	42		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 90$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 126$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 216						
Условљеност другим предметима					Облик условљености	
Нема						
Циљеви изучавања предмета:						
Циљ предмета је упознавање студената са савременим теоријским и практичним аспектима пословне информатике.						
Исходи учења :						
По завршетку курса, студенти ће бити у стању да самостално користи рачунарске системе из основног канцеларијског пословања (Word, Excel, PowerPoint, Internet, Email). И та знања ће моћи да користи за потребе других предмета у оквиру студијског програма.						
Садржај предмета:						
<ol style="list-style-type: none"> 1. Информатика, рачунарство и кибернетика – Основни појмови, Информатика у пословним системима, Основни појмови из теорије информација. 2. Развој и архитектура и рад рачунара. Појам алгорита, Програми, програмирање и програмски језици, Системска програмска подршка, Апликативни софтвер. 3. Базе података, Персонални рачунари. Информациони системи – Појам информационе технологије, Информациони системи и пословни системи, Прикупљање, обрада и коришћење информација, Обликовање пословних информационих система, Врсте пословних информационих система. 4. Развој информационих система, Информациони системи и структура, Информација са аспекта нивоа одлучивања. Управљање информационим системима, Начини обраде података, Карактеристике информационих система. 5. Пројектовање информационих системима, Фазе пројектовања информационог система, Системски приступ у пројектовању, Дугорочни план развоја пословног информационог система, Идејни и извршни пројекат, Увођење, праћење и оцена информационог система. Пословни информациони системи и електронска размена података, Пословни информациони системи и телекомуникациона технологија и рачунарске мреже. 6. Пословни информациони системи у трговини и електронска размена података, Пословни информациони системи и царински систем, Пословни информациони системи и међународни						

робни саобраћај. Пословни информациони системи и банкарски системи.

7. Рачуноводствени информациони подсистем и електронска размена података у платном промету, Електронска размјена података и туризам. Пословни информациони подсистем и стандардизација, EDI и EDIFACT стандард, Нумеричко и симболичко означавање артикала – систем EAN
8. Организација пословног информационог система, Заштита пословних информационог система, Информациони системи и управљање у пословним системима. Интернет – Глобална рачунарска мрежа – Развој интернета, Повезивање са интернетом, Сервиси интернета, Организација мреже.
9. Економски потенцијали интернета, Програми за коришћење интернет сервиса. World wide web, web и пословање предузећа, Развој web-а, Концепт хипердемија.
10. Интернет browser-и, Претраживање веб страница, Учитавање веб странице, Креирање веб странице, ХТМЛ код. Будућност интернета, Перспектива и трендови развоја интернета, Интернет и пословна активност, Перспективе технолошког развоја, Визија нове мреже, Питање приступа.
11. Електронско пословање – Електронска трговина B2C (business-to-consumer) модел електронске трговине, B2B (business-to-business) модел електронске трговине, Модели електронских тржишта, Перспективе електронске трговине
12. Електронско банкарство, Електронски новац и електронско банкарство, Кућно банкарство (хомебанкинг), On-Line банкарство, Сигурност и системи заштите, Веб телевизија и интернет банкарство, E-Cash у интернет банкарству, Паметне картице у интернет банкарству, Шифрована кредитна картица (web форма).
13. Електронска финансијска тржишта и берзе, Системи за пренос података са берзе, Системи међубанкарских комуникација, Електронски платни промет, Нето и бруто обрачун, Платни промет у земљама у развоју и транзицији, Електронски платни промет у Босни и Херцеговини. Електронски маркетинг, Принципи web пословања, Модели web маркетинга, On-Line маркетинг.
14. Управљачки систем базе података – Подаци и информације, Појам базе података. Везе између података, релације, Врсте база података.
15. Савремене рачунарске мреже – Значај рачунарских комуникација у пословању, Мрежни модели, Мрежни оперативни систем и типови преноса, Архитектура рачунарских мрежа, Стандарди и протоколи за рачунарске мреже.

Методe наставe и савладавање градива:

Предавања: За сваку наставну јединицу припремљене су адекватне презентације, а за одређене наставне јединице и директно повезивање са Интернетом. Предвиђено је активно учешће студената у виду презентација које појединачно или тимски припремају као допуну одређене теме. На крају сваке теме предвиђена је дискусија.

Вежбе: Вежбе се одвијају у компјутерској лабораторији, у више група, уз поштовање принципа један студент-један рачунар. Уз поступно упознавање студената са савременим алатима за израду пословних апликација циљ је да студенти буду оспособљени да израде потпуно заокружену пословну апликацију.

Литература:

Др Раде Станкић, Др Бранко Крсмановић, (2005), Пословна информатика, Факултет спољне трговине, Бијељина.

Др Срђан Дамјановић, Мр Предраг Катанић, Борислав Дракул дипл. инг., (2008), Збирка задатака из Пословне информатике, Факултет спољне трговине, Бијељина.

Др Срђан Дамјановић, Др Предраг Катанић, Др Бранко Крсмановић, (2020), Excel за економисте, Факултет пословне економије, Бијељина.

Облици провјере знања и оцјењивање:

За полагање испита неопходно је 50% из сваке од наведених активности.

Похађање наставе		Домаћи задаци		Завршни испит	50
Активност на настави	5	Семинарски	5	Колоквијуми	40

Поседна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Срђан Дамјановић

Датум овјере: 28.08.2020.

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА

Студијски
програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
Одсек заједничких основа

Назив предмета		МАТЕМАТИКА ЗА ЕКОНОМИСТЕ				
Катедра којој предмет припада		Катедра за математику, Филозофски факултет Пале				
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
PE-03-1-005-2	Обавезни	1	4+3	8,5		
Наставник	Проф. др Весна Мишић					
Сарадник	Милијана Миловановић, мр					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
4	3		84	63		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 105$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 147$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 252						
Условљеност другим предметима					Облик условљености	
Нема						
Циљеви изучавања предмета:						
Циљ предмета је да студенти овладају елементима линеарне алгебре и математичке анализе који су неопходни економским стручњацима.						
Исходи учења :						
По завршетку курса, студент има основна знања из линеарне алгебре (матрице, детерминанте и системи линеарних једначина) и математичке анализе (низови, функције, диференцијални рачун и примјена, испитивање функција, интегрални рачун), која ће моћи да користи за потребе других предмета у оквиру студијског програма.						
Садржај предмета:						
<ol style="list-style-type: none"> 1. Скупови. Релације. Пресликавања (функције). Операције 2. Алгебарске структуре. Групе, прстени и поља 3. Линеарне трансформације и матрице. Структура матрица 4. Инверзна матрица и детерминанта. Ранг матрице 5. Системи линеарних једначина и методе њиховог рјешавања 6. Поље реалних бројева. Важни подскупови скупа реалних бројева. Појам околине и тачке нагомилавања 7. Реална функција реалне промјенљиве 8. Елементарне функције. Низови. Гранична вриједност и непрекидност 9. Извод функције (појам, геометријска интерпретација), правила диференцирања, изводи елементарних функција, изводи вишег реда, диференцијал функције (појам, геометријска интерпретација, правила) 10. Лопиталова правила. Основне теореме диференцијалног рачуна 11. Испитивање и графичко представљање функција 12. Примитивна функција и неодређени интеграл. Методе интеграције 13. Одређени интеграл. Веза са неодређеним интегралом. Примјена одређеног интеграла (површина, дужина лука, површина обртне површи, запремина обртног тијела) 						

14. Појам функција двије и више промјенљивих. Парцијални изводи
 15. Екстремуми функција више промјенљивих

Методe наставe и савладавање градива:

Наставни процес се реализује углавном кроз фронтални облик рада - предавања, и интерактивни облик рада - аудиторне вјежбе. На вјежбама се раде примјери и задаци којима се утврђује предвиђено градиво, а студенти показују да ли су и у којој мјери усвојили основна теоријска знања у вези са темом која се обрађује. Такође, студентима су омогућене и редовне седмичне консултације с наставником и сарадником.

Литература:

Основна литература:

Боричић Б, Ивовић М, Илић М, *Математика*, Економски факултет, Београд, 2015.

Ивовић М, Боричић Б, Илић М, Аздејковић Д, Станојевић Ј, *Математика – Збирка задатака*, Економски факултет, Београд, 2015.

Додатна литература:

Као допунска литература може послужити сваки други квалитетан универзитетски уџбеник и збирка задатака (на нашем или страном језику), који се баве материјом предвиђеном наставним програмом

Облици провјере знања и оцјењивање:

За полагање испита неопходно је 50% из сваке од наведених активности.

Похађање наставе	3	Домаћи задаци	4	Завршни испит	40
Активност на настави	3	Семинарски		Колоквијуми	50

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Видан Говедарица

Датум овјере: 25.12.2015.

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА

Студијски програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
Одејек заједничких основа

Назив предмета	ПОСЛОВНА СТАТИСТИКА					
Катедра којој предмет припада	Квантитативна економија, Економски факултет Брчко					
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
PE-03-1-006-2	Обавезни	2	4+3	7		
Наставник	Проф. др Стеван Р. Стевић					
Сарадник	Мр Милијана Миловановић					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
4	3		84	63		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 105$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 147$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 252						
Условљеност другим предметима					Облик условљености	
Нема					-	
Циљеви изучавања предмета:						
Циљеви изучавања предмета Пословна статистика су: да студенти схвате логику статистичког размишљања; да студенти науче да израчунају и правилно тумаче основне статистичке показатеље, да савладају основне статистичке методе, претпоставке и ограничења њихове примјене и да коментаришу добијене резултате.						
Исходи учења :						
По завршетку курса, студенти ће бити у стању да самостално проведу једноставније статистичко истраживање и да најважније статистичке методе примијене у истраживањима у економији.						
Садржај предмета:						
<ol style="list-style-type: none"> 1. Упознавање са садржајем наставног предмета и начином рада. Основни скуп и узорак. 2. Дескриптивна статистичка анализа. Прикупљање, груписање и приказивање података. 3. Дескриптивне статистичке мјере. Мјере централне тенденције. Мјере варијације. 4. Мјере облика распореда. Основни појмови теорије вјероватноће. 5. Случајне промјењиве: Прекидна случајна промјенљива; Модели распореда вјероватноће. 6. Непрекидна случајна промјенљива. Нормална дистрибуција. 7. Узорачке дистрибуције. Интервали повјерења (интервално оцјењивање параметара скупа). 8. Први колоквијум 9. Тестирање статистичких хипотеза. Тестирање хипотеза засновано на једном узорку. 10. Тестирање хипотеза засновано на два узорка. Хи-квадрат тест. 11. Линеарна регресиона и корелациона анализа. Проста линеарна корелација. 12. Проста линеарна регресија. Оцјењивање параметара. Оцјењивање и предвиђање. 13. Индексни бројеви. Просјечна годишња стопа раста. Предвиђање помоћу стопе раста. 14. Анализа временских серија. Анализа тренда и сезонске компоненте. Методи предвиђања. 15. Други колоквијум 						
Методe наставе и савладавање градива:						

Предавања: На часовима предавања студенти ће се ближе упознати са основним статистичким методима и њиховом примјеном у економским истраживањима. Примјена најважнијих метода показате се на конкретним примјерима из праксе. На крају сваке теме предвиђена је дискусија.					
Вјежбе: Вјежбе су посвећене примјерима и задацима којима се утврђује предвиђено градиво. Студенти на часовима вјежби показују да ли су и у којој мјери усвојили основна теоријска и практична знања у вези са темом која се обрађује.					
Литература:					
Основна литература: Др Миодраг Ловрић, Др Јасмин Комић, Др Стеван Стевић, (2006), <i>Статистичка анализа, Методи и примјена</i> , Бања Лука.					
Допунска литература: Комић Ј., (2003), <i>Методи статистичке анализе кроз примјере – збирка задатака</i> , Економски факултет у Бањој Луци, Бања Лука.					
Prem S. Mann (2009): Увод у статистику (превод шестог издања John Viley and Sons Inc.), ЦИД Економски факултет Београд.					
Облици провјере знања и оцјењивање:					
За полагање испита неопходно је 50% из сваке од наведених активности.					
Похађање наставе	5	I Колоквијум	30	Семинарски рад	
Активност на настави	5	II Колоквијум	30	Завршни испит	30
Посебна назнака за предмет:					
Нема.					
Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Стеван Р. Стевић					
Датум овјере: 29.12.2015. године					

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА

Студијски
програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
Смјер: Општи

Назив предмета	ЕКОНОМИКА ПРЕДУЗЕЋА					
Катедра којој предмет припада	Катедра за маркетинг и менаџмент					
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
РЕ-03-1-007-2	Обавезни	2	4+2	7		
Наставник	Доц. др Биљана Ковачевић					
Сарадник	Катарина Павловић, дипл. еџц					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)		Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0	
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
4	2		84	42		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 90$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 126$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 216						
Условљеност другим предметима					Облик условљености	
Нема					-	
Циљеви изучавања предмета:						
Упознавање студената са теоријским аспектима и праксом пословања предузећа као основног субјекта тржишне привреде, који се конституише у виду организационог система усмјереног на бављење неком од дјелатности у економској сфери друштвеног живота. У том смислу, изучавање ове претежно фундаменталне наставно-научне дисциплине треба да омогући студентима да разумеју економске законитости у вези са оснивањем, пословањем и развојем предузећа, као и да се оспособе за савладавање примјењених учења у областима пословне економије.						
Исходи учења :						
Стечена знања из предмета Економика предузећа ће омогућити студенту да боље сагледа процесе који се дешавају у предузећу. Посебно, значај управљања трошковима, кроз сагледавање процеса улагања, стварањем што квалитетнијег производа. У исто вријеме студенти ће моћи да у цјелости разумеју процес репродукције, посебно у дијелу који се односи на значај стварања вишка вриједности. Оно што је посебно битно је то да ће студенти у потпуности разумјети циљ функционисања мезоекономског система, а то је што ефикаснији и што ефективнији процес стварања нове вриједности. У склопу тога ће бити оспособљени да разумеју комплексност показатеља продуктивности, економичности и рентабилности.						
Садржај предмета:						
<ol style="list-style-type: none"> 1. Увод у наставно-научну дисциплину. Предмет, циљ и методе изучавања. Предузеће као циљ изучавања економике предузећа. Економска структура предузећа. 2. Елементи економије предузећа као конкретне економске стварности – улагање капитала у облику трошења и ангажовања. Резултати пословања предузећа. Квалитет економије предузећа. Фактори квалитета економије. 3. Улагање капитала у пословање предузећа: Трошкови као облик улагања капитала. 4. Трошкови у функцији успостављања и коришћења капацитета (фиксни, пропорционални и релативно фиксни). 5. Специфичне појаве у понашању трошкова (дегресија, прогресија и реманентност). 6. Израчунавање прага економичности коришћења капацитета. 7. Методологија обрачуна трошкова – калкулације цијене коштања производа и услуга						

(дивизиона, куплованих производа, помоћу еквивалентних бројева, додатна, циљна и direct costing).

8. Први колоквијум.
9. Управљање кружењем капитала у репродукцији. Натурални и новчани облици капитала. Фазе циклуса репродукције у предузећу.
10. Репродукциони аспекти ангажовања капитала. Квантитативни однос ангажовања. Трошење и ангажовање као облици улагања. Извори капитала за пословање предузећа. Камата у функцији управљања кружењем капитала.
11. Резултати пословања као ефекти привређивања (производ, укупан приход, добит и губитак).
12. Економски принципи пословања и изрази квалитета економије – основни и парцијални принципи. Показатељ продуктивности.
13. Економски принципи пословања и изрази квалитета економије – основни и парцијални принципи. Показатељ економичности.
14. Економски принципи пословања и изрази квалитета економије – основни и парцијални принципи. Показатељ рентабилности.
15. Други колоквијум.

Методe (и облици) наставe и савладавање градива:

Предавања, која изводи наставник, обрађују теоријске аспекте Економике предузећа, уз илустрације примјера из праксе и одговарајућим графичким прегледима. Вјежбе, које изводи асистент, усмјерене су на разраду практичних примјера пословања предузећа у виду рачунских, графичких и текстуалних задатака.

Литература:

Основна литература:

1. Ставрић, Б., Јовичић, М., (2012), *Економика предузећа*, Факултет пословне економије, Бијељина.

Додатна литература:

1. Пауновић, Б., (2006), *Економика предузећа - предузеће, окружење и улагања*, Економски факултет, Београд.

Облици провјере знања и оцјењивање:

Коначна оцјена на испиту укључује активност учешћа у наставном процесу (5 бодова), редовно похађање наставе (5 бодова), резултата показаних на два колоквијума (2x20=40 бодова) и знања показаног на (завршном) усменом дијелу испита (50) бодова.

Похађање наставе	5	Колоквијум	40	Завршни испит	50
Активност на настави	5	Семинарски рад	-	Лабораторија	-

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: Доц. др Биљана Ковачевић

Датум овјере: Септембар, 2022.

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА

Студијски
програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
Одејек заједничких основа

Назив предмета	ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК 1					
Катедра којој предмет припада	Филозофски факултет Пале					
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
РЕ-03-1-008-2	Обавезни	I	3+2	7,5		
Наставник	Доц. др Сузана Марковић					
Сарадник	Доц. др Сузана Марковић					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S₀
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S₀
3	2			63	42	1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 75$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 105$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 180						
Условљеност другим предметима					Облик условљености	
Нема						
Циљеви изучавања предмета:						
Настава предмета Енглески језик треба да омогући студентима, који имају предзнање из енглеског језика предвиђено планом и програмом средњошколског образовања, овладавање вокабуларом из различитих области пословног енглеског, усавршавање следећих вјештина: читања, разумијевања текста, разумјевања аудио материјала, писања, превода на енглески и превода на матерњи језик, овладавање граматичким јединицама које су неопходне студентима за остваривање писане и усмене комуникације у пословном окружењу и ван њега.						
Исходи учења:						
Након завршетка овог курса, студенти ће овладати вокабуларом из различитих области пословног енглеског, као и граматичким јединицама које се изучавају; усавршиће вјештине као што су читање и разумијевање текста, резумијевање аудио материјала, писање, превод на енглески и превод на матерњи језик.						
Садржај предмета:						
<ol style="list-style-type: none"> 1. Careers (UNIT 1 – Market Leader Pre-intermediate), Your job, Types of work (Career Paths Business English). 2. Careers (UNIT 1 – Market Leader Pre-intermediate), CV and Letter of application, The Present Simple tense. 3. Travel (UNIT 2 – Market Leader Intermediate), Making travel arrangements (Career Paths Business English), The Present Simple Tense. 4. Travel (UNIT 2 – Market Leader Intermediate), Travel necessities (Career Paths Business English). 5. Companies (UNIT 2 – Market Leader Pre-intermediate), Making a presentation at a meeting (Career Paths Business English), The Present Progressive Tense. 6. Companies (UNIT 2 – Market Leader Pre-intermediate), Presenting your company, The Present Progressive Tense. 7. Понављање јединица обрађених у првих шест седмица и први колоквијум. 8. Selling (UNIT 3 – Market Leader Pre-intermediate), Sales (Career Paths Business English), The Past Simple Tense. 9. Selling (UNIT 3 – Market Leader Pre-intermediate), Global Trade (Career Paths Business English), The Past Simple Tense. 10. Organization (UNIT 4 - Market Leader Intermediate), The Past Progressive Tense. 11. Organization (UNIT 4 - Market Leader Intermediate), The Past Progressive Tense.						

12. Negotiation (Career Paths Business English), Noun combinations.
13. Emails (Career Paths Business English), Formal vs. informal emails, Noun combinations.
14. Понављање јединица обрађених у преосталих шест седмица и други колоквијум.
15. Припреме за испит – Ревизија.

Методe наставe и савладавањe градива:

Предвиђено је да се садржаји овладају активним учешћем на предавањима и вјежбама, коришћењем фоно лабораторије, електронских извора информација и др.

Литература:

Cotton, D., Falvey, D., Kent, S., (2012), *Market Leader* (Pre-intermediate Business English Course Book), Longman.
 Cotton, D., Falvey, D., Kent, S., (2010), *Market Leader* (Intermediate Business English Course Book), Longman.
 Taylor, J., Zeter, J., (2011), *Career Paths Business English*, Express Publishing.
 Duckworth, Michael, (2003), *Business Grammar & Practice*, Oxford.
 Thomson, A.J., Martinet, A.V., (2002), *A Practical English Grammar Exercise 1*, Oxford.
 Thomson, A.J., Martiner, A.V., (2002), *A Practical English Grammar Exercise 2*, Oxford.

Облици провјере знања и оцјењивање:

За полагање испита неопходно је 50% из сваке од наведених активности.

Похађање наставе	5	Колоквијуми	40	Завршни испит	50
Активност на настави	5	Семинарски		Лабораторија	

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: доц. др Сузана Марковић

Датум овјере: 6. 9. 2022. године

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА

Студијски
програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
смјер Пословна информатика

Назив предмета		МИКРОЕКОНОМИЈА				
Катедра којој предмет припада		Катедра за теоријску економију				
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
PE-03-1-009-3	Обавезни	4	4+2	7		
Наставник	Проф. др Зоран Мاستило					
Сарадник	Мр Биљана Станивук					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
4	2		84	42		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 90$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 126$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 216						
Условљеност другим предметима					Облик условљености	
Нема						
Циљеви изучавања предмета:						
Проучавање понашања појединачних економских субјеката у обављању економских активности на тржишту и привредном животу у цјелини. Давање могућности студентима да самостално овладају концептима и инструментаријем који улазе у скуп категорија темељних за разумијевање економије као савремене науке.						
Исходи учења :						
По завршетку курса, студент има основна знања о савременој теорији скупова и теорији игара, као и модерним теоријама које објашњавају стратешку интеракцију учесника, прије свега различитим моделима сарадничког и несарадничког понашања предузећа на тржишту ограничене конкуренције. Изучавајући овај предмет, студенти стичу знање о врстама економске ефикасности и начину на који се оне исказују као статичке или динамичке на нивоу предузећа, привредне гране или друштва као цјелине.						
Садржај предмета:						
1. Увод у микроекономију. Предмет изучавања микроекономије, настанак, етапе развоја и њено мјесто у систему економских наука.						
2. Произвођачи, потрошачи, конкурентна тржишта и цијене, функције тржишта, структура тржишта и конкурентна стратегија. Информације, неуспјех тржишта и улога државе.						
3. Понуда – Теорија понуде. Дефинисање понуде, понуда количина и склад понуде. Понуда у тренутном, кратком и дугом року						
4. Потражња – Теорија потражње, дефинисање потражње, мотиви и детерминанте. Понашање потражилаца, потребе, склад потражње, куповине, потрошње и врсте потражње.						
5. Тржишне равнотеже. Тржишне структуре. Појединачне и групне равнотеже у различитим тржишним структурама.						
6. Општа и парцијална привредна равнотежа. Усклађивање понуде и потражње. Равнотежа размјене.						
7. Равнотежа производње. Истовремена равнотежа размјене и производње – општа равнотежа привреде.						
8. Економика благостања и тржишне слабости. Мјерила друштвеног благостања. Максимум друштвеног благостања.						
9. I колоквијум						
10. Вантржишна рјешења, екстерни ефекти, јавна добра и <i>cost benefit</i> анализа.						
11. Међународна размјена, домаће тржиште и цијене – Упоредне предности, апсолутне предности,						

компаративне (релативне) предности. Формирање цијена у међународној размјени.
 12. Држава и тржиште – Разлози и појавни облици државног регулисања тржишта и цијена. Регулисање општег нивоа цијена: разлози и могућности регулације и антиинфлациона политика.
 13. Алтернативне теорије фирме и образовања цијена у пракси.
 14. Цијене у транзиционој привреди. Могући облици употребе трансферних цијена са становишта пореза на добит. Регулација цијена и понашање предузећа у условима економске кризе. Глобална економија цијена. Улога цијена у економским процесима.
 15. II колоквијум

Методe наставe и савладавање градива:

Предавања: Теоријска и практична настава. На крају сваке теме предвиђена је дискусија као и расправа о текућим сазнањима и новостима везаним за дату тему

Вјежбе: Свака методска јединица са предавања се рекапитулира и увјежбава и на часовима вјежби.

Литература:

Основна литература:

Максимовић, С., (2008.), Микроекономија, Consseco institut, Београд.

Pindyck, S.R., Rubinfeld, L.D., (2001.), Microeconomic, Fifth edition, Prentice Hall, Inc. a Pearson Education Company, prevedeno, 2005., МАТЕ, Zagreb.

Додатна литература:

Perloff M. Jeffrey, (2004.), Microeconomics, Adisson Wesley Longman

Облици провјере знања и оцјењивање:

Испит се ради писмено или усмено у зависности од жеље студента. Испит траје 60 минута.

Похађање наставе	5	Колоквијуми	60	Завршни испит	30
Активност на настави	5	Семинарски		Лабораторија	

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Зоран Мاستило

Датум овјере: 29.12.2015.

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА

Студијски
програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
Одејек заједничких основа

Назив предмета	Монетарна економија					
Катедра којој предмет припада	Катедра за финансије банкарство и осигурање					
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
PE-03-1-010-3	Обавезни	3	4+2	7		
Наставник	Проф. др Иван Мирковић					
Сарадник	Ма Сузана Стевановић					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
4	2		84	42		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 90$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 126$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 216						
Условљеност другим предметима				Облик условљености		
Нема						
Циљеви изучавања предмета:						
Циљ предмета је упознавање студената са савременим теоријским, компаративним, системским и примјењеним аспектима монетарних финансија.						
Исходи учења :						
Монетарна економија као научна дисциплина треба да упозна студенте са монетарном анализом, монетарном теоријом и монетарном политиком. Монетарна економија разматра: основне принципе новчане економије, проблеме монетарне нестабилности и стратегије остварења монетарне равнотеже, монетарни инструментаријум и монетарно регулисање.						
Садржај предмета:						
1. Уводни дио о монетарној економији и новцу 2. Дефиниција новца и монетарни агрегати 3. Брзина оптицаја новца 4. Примарни новац 5. Механизам креирања и повлачења новчане масе 6. Монетарно-кредитна мултипликација 7. Анализа тражње новца и монетарна равнотежа 8. Коловијум 1 9. Монетарни феномени инфлације 10. Интермедијарни циљеви и индикатори монетарне политике 11. Временско кашњење и трансмисиони механизам монетарних процеса 12. Преглед монетарних теорија 13. Монетарни менаџмент и монетарна политика 14. Инструменти монетарне политике -Централна банка и стратегија ефикасне монетарне политике 15. Колоквијум 2						
Методје наставе и савладавање градива:						

Предавања: За сваку наставну јединицу предвиђена су теоријска и инструктивна излагања. Предвиђено је активно учешће студената у виду ријешавања краћих теоријских и примијењених задатака (проблема). На крају сваке теме предвиђена је дискусија.

Вјежбе: Освјежавање градива (краћи репетиторијум);
Анализа случајева из монетарне историје и праксе;
Презентације радова;

Литература:

Основна литература: Др Александар Живковић и Др Градимир Кожегинац (2015):
Монетарна економија, Економски факултет у Београду, Београд

Додатна литература:

1. Frederic S. Mishkin (2007): Монетарна економија, банкарство и финансијска тржишта, Дата статус, Београд;
2. Др Ново Плакаловић (2004): Монетарна економија, Завод за уџбенике и наставна средства, Српско Сарајево.
3. Др Милутин Ћировић (1998): Монетарна економија, Економски факултет у Београду, Београд;
4. Др Иван Ловриновић, др Маријана Иванов (2010): Монетарна политика, РРИФ - плус, Загреб;

Облици провјере знања и оцјењивање:

За полагање испита неопходно је 50% из сваке од наведених активности.

Похађање наставе	5	Колоквијум	40	Завршни испит	50
Активност на настави	5	Семинарски		Лабораторија	

Посебна назнака за предмет:

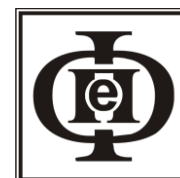
Име и презиме наставника који је припремио податке: Доц. др Иван Мирковић

Датум овјере: 29.12.2015.

**УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА**

Студијски програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА

Назив предмета	ФИНАНСИЈСКА МАТЕМАТИКА					
Катедра којој предмет припада	Катедра за квантитативну економију					
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
РЕ-03-1-011-3	Обавезни	3	4+3	9		
Наставник	Проф. др Мирела Митрашевић					
Сарадник	Наташа Тешић, Ма					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
4	3		84	63		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 105$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 147$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 252						
Условљеност другим предметима				Облик условљености		
Нема						
Циљеви изучавања предмета:						
Циљеви изучавања предмета: Циљ предмета је упознавање студената са савременим теоријским и практичним аспектима финансијске математике. У оквиру наставног процеса студенти ће се упознати са методолошким поставкама обрачуна простог и сложеног интересног рачуна, финансијско математичким обрачунима на тржишту новца и капитала, инвестиционим начелима на којима се заснива Модел вредновања капитала и моделима који се користе за формирање цијена опција.						
Исходи учења:						
Након овладавања теоријских и практичних аспеката финансијске математике студенти ће моћи да учествују у рјешавању проблема везаних за обрачун простог и сложеног интереса, одређивање вриједности и стопе приноса финансијских инструмената, као и проблемима алокације капитала у пракси.						
Садржај предмета:						
<ol style="list-style-type: none"> 1. Упознавање студената са садржајем предмета и начином рада. 2. Процентни рачун. Појам и примјена простог интересног рачуна на финансијском тржишту. 3. Средњи рок плаћања. Ломбардни рачун. 4. Обрачун потрошачких кредита. Есконтовање мјеница. 5. Текући рачуни. Девизе и арбитража девиза. 6. Финансијско-математички обрачуни на тржишту новца. 7. Први колоквијум. 8. Појам и примјена сложеног интересног рачуна. 9. Фактор акумулације. Номинална, релативна, комфорна каматна стопа. Дисконтни фактор. 10. Фактор додајних улога. Садашња вриједност низа антиципативних и декурзивних улога. 11. Амортизација зајма при декурзивном израчунавању интереса. 12. Методе за утврђивање ефективности инвестиција. 13. Методолошке основе утврђивања цијена акција и обвезница. 14. Модел вредновања капитала. Формирање цијена опција. 15. Други колоквијум. 						
Методѐ наставѐ и савладавањѐ градива:						
Предавања: Ех chatedra предавања. На крају сваке теме предвиђена је дискусија уз активно учешће студената.						

Вјежбе: Вјежбе се одвијају у групама, уз поштовање принципа броја студената по групи. Предвиђено је активно учешће студената у рјешавању проблема из Финансијске математике.

Литература:

Основна литература:

Кочовић, Ј.. 2006. *Финансијска математика*, Центар за издавачку делатност, Економски факултет, Београд.

Кочовић, Ј., Ракоњац-Антић Т. 2006. *Збирка решених задатака из финансијске и актуарске математике*, Центар за издавачку делатност, Економски факултет, Београд.

Додатна литература:

Стевић, С. 2010. *Финансијска математика-основи и примјена*, Економски факултет, Брчко.

Četkin, E.M. 2001. *Finansovaja matematika*, Delo, Moskva

Cunningham R. J., Herzog T. N., London R. L. 2013. *Models For Quantifying Risk*, 5th Edition Paperback

Broverman, S. A. 2004. *Mathematics of investment and credit*. 3rd ed. Winsted, CT: Actex.

Roman, S. 2004. *Introduction to the Mathematics of Finance: From Risk Management to Options Pricing*, Springer.

Buchanan J. R. 2008. *An Undergraduate Introduction to Financial Mathematics*, World Scientific.

Митрашевић М. 2020. *Примена финансијске математике на финансијском тржишту*, Факултет пословне економије, Бијељина.

Облици провјере знања и оцјењивање:

За полагање испита неопходно је 50% из сваке од наведених активности.

Похађање наставе		Домаћи задаци		Завршни испит	50
Активност на настави	10	Семинарски		Колоквијуми	40

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Мирела Митрашевић

Датум овјере: 16.11.2020.

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА

Студијски
програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
Одјек заједничких основа

Назив предмета	Пословно право					
Катедра којој предмет припада	Правни факултет					
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
РЕ-03-1-012-3	Обавезни	III	4+2	7		
Наставник	Доц. др Јелена Дамјановић					
Сарадник	Доц. др Јелена Дамјановић					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S₀
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S₀
4	2		84	42		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 90$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 126$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 216						
Условљеност другим предметима					Облик условљености	
Нема						
Циљеви изучавања предмета:						
Циљ предмета је изучавање правних дисциплина и института којим се уређују односи од значаја за објашњење комерцијалних и других послова у унутрашњој и спољној трговини, пословима рачуноводства и банкарства, осигурања, пореза, шпедиције, царина и пословне информатике.						
Исходи учења :						
По завршетку предавања студенти добијају потребна сазнања о основним правним категоријама, функционисању правног система из области Пословног права.						
Садржај предмета:						
<ol style="list-style-type: none"> 1. Основне правне категорије, Правни појам државе, Имовинско право, Облигационо право. 2. Трговачко право, Правни положај субјеката трговинског права, Предузећа, Судски регистар. 3. Трговачка друштва, Ортачко друштво, Командитно друштво, Командитно друштво на акције. 4. Друштво са ограниченом одговорношћу, Дионичко (акционарско) друштво, Специјализована акционарска друштва, Јавно предузеће. 5. Својинска трансформација, Групација предузећа, Предузеће и држава, Финансијске организације. 6. Берза, Привредне асоцијације, Право конкуренције, Права индустријске својине. 7. Облигациони уговори, Уговори у привреди, Међународни уговори, Уговори о продаји. 8. Транспортне клаузуле, Електронска трговина, Уговор о налогу, Уговори о трговинским услугама. 9. Уговор о комисиону, Уговор о контроли, Уговор о складиштењу, Уговор о грађењу. 10. Правни послови осигурања, Правни послови у туризму, Уговор о шпедицији, Уговор о превозу робе морем, Уговор о тегљењу. 11. Уговор о превозу ваздушним путем, Уговор о превозу робе жељезницом, Уговор о превозу робе друмом, Уговор о комбинованом превозу, Уговор о превозу путника. 12. Уговор о превозу пртљага, Уговор о лиценци, Уговор о концесији, Уговор о франшизингу, Банкарски правни послови. 13. Активни банкарски послови, Пасивни банкарски послови, Неутрални послови, Документарни акредитив, Међународна банкарска дознака. 14. Банкарска гаранција, Уговор о факторингу, Уговор о форфетингу, Уговор о лизингу, Хартије од вриједности, Емисија хартија од вриједности, Новчане хартије од вриједности, Трговање						

финансијским дериватима.
15. Робне хартије од вриједности, Легитимационе исправе, Међународна привредна арбитража.

Методe наставe и савладавањe градива:

Предавања: Теоријска и практична настава. На крају сваке теме предвиђена је дискусија.
Вјежбе: Свака методска јединица са предавања се рекапитулира и увјежбава на часовима вјежби.

Литература:

Основна литература: Проф. др Драгутин Мировић, (2004), *Пословно право*, Факултет спољне трговине, Бијељина.

Додатна литература: Проф. др Мирко Васиљевић, (1995), *Трговинско право*, Савремена администрација, Београд, Харфли (1998), *Основи права европске заједнице*, ЦОЛПИ, Београд

Облици провјере знања и оцјењивање:

За полагање испита неопходно је 50% из сваке од наведених активности.

Похађање наставе	5	Домаћи задаци		Завршни испит	5
Активност на настави	5	Семинарски		Лабораторија	

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Драгутин Мировић

Датум овјере: 30.12.2015. године

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА

Студијски
програм:

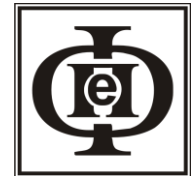
ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
Смјер: Општи

Назив предмета	МЕНАЏМЕНТ					
Катедра којој предмет припада	Катедра за маркетинг и менаџмент					
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
PE-03-1-013-4	Обавезни	4	4+2	7		
Наставник	Доц. др Биљана Ковачевић					
Сарадник	Катарина Павловић, дипл. ецц					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
4	2		84	42		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 90$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 126$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 216						
Условљеност другим предметима					Облик условљености	
Нема					-	
Циљеви изучавања предмета:						
Циљ изучавања предмета је упознавање студената са савременим теоријским и практичним аспектима проблема управљања системима и то прије свега економским. Питање опште децентрализације начина управљања овим системима условљено је, прије свега, заштравањем питања конкуренције и неминовно намеће потребу системског приступа овој појави. Пред менаџмент предузећа се поставља круцијално питање: како искомбиновати расположиве ресурсе предузећа да би постигли пројектоване циљеве. Ти циљеви се могу дефинисати, прије свега, као жеља и потреба предузећа да опстане, расте и развија се.						
Исходи учења :						
Стечена знања доприносе оспособљавању студената да боље сагледају процес доношења одлука у организационим системима, посебно економским. Кроз процес изучавања овог предмета студенти ће стећи потребна знања и вјештине, која ће им помоћи да се што брже и на што квалитетнији начин укључе у пословне активности, било да се ради о профитним или пак непрофитним системима.						
Садржај предмета:						
1. Уводне поставке. Појам и значај менаџмента. 2. Развој менаџмента као управљачког система. Дијалектички приступ изучавању менаџмента. Теоријско одређење функције менаџмента. Развој савременог менаџмента. Принципи менаџмента. Менаџери као носиоци активности менаџмента. 3. Диверсификација менаџмента. Врсте менаџмента. Дефинисање стратегијског менаџмента. Оперативни менаџмент. Предузетник, менаџер и лидер као носиоци управљања. Менаџмент и културна средина. Амерички, јапански и европски менаџмент - сличности и разлике. 4. Менаџмент мултинационалних компанија. 5. Менаџмент малих и средњих предузећа. 6. Корпоративно управљање. Специфичности корпоративног управљања. Јавно - приватно партнерство. 7. Први колоквијум. 8. Функције менаџмента. 9. Функција планирања. Дефинисање циљева. Дефинисање политике као елемент планског одлучивања. Пословна стратегија као елемент планског одлучивања. Корпоративна стратегија. Програм као елемент планског одлучивања. План као елемент процеса планирања.						

<p>10. Функција организовања. Принципи организовања. Дизајн организације и организациона структура. Делегирање. Анализа и синтеза послова. Организациони облици предузећа.</p> <p>11. Функција запошљавања – кадровски менаџмент. Процес управљања људским ресурсима. Кадровска политика предузећа. Напредовање у хијерархији.</p> <p>12. Функција утицања. Комуникација. Мотивација. Савремене теорије мотивације. Вођење као елемент функције утицања. Организационо понашање и култура предузећа.</p> <p>13. Функција контролисања. Главне карактеристике процеса контролисања. Мјерење учинка и успјешности менаџера. Врсте контроле и њена организација у предузећу.</p> <p>14. Кризни менаџмент. Анализа ризика. Управљање кризом. Фазе процеса кризе. Стратегије изласка из кризе.</p> <p>15. Други колоквијум.</p>												
<p>Методe (и облици) наставe и савладавање градива:</p> <p>Предавања: Теоријска и практична настава. На крају сваке теме предвиђена је дискусија. Вјежбе: Свака методска јединица са предавања се рекапитулира и увјежбава и на часовима вјежби, кроз покушај симулирања примјера из праксе.</p>												
<p>Литература:</p> <p><u>Основна литература:</u> 1. Ставрић, Б., Јовичић, М., 2011, <i>Основи менаџмента</i>, ФПЕ Бијељина.</p> <p><u>Додатна литература:</u> 1. Williams, С., 2010, <i>Принципи менаџмента</i>, Дата статус, Београд.</p>												
<p>Облици провјере знања и оцјењивање:</p> <p>Коначна оцјена на испиту укључује активност учешћа у наставном процесу (5 бодова), редовно похађање наставе (5 бодова), резултата показаних на два колоквијума (2x20=40 бодова) и знања показаног на (завршном) усменом дијелу испита (50) бодова.</p> <table border="1"> <tr> <td>Похађање наставе</td> <td>5</td> <td>Колоквијум</td> <td>40</td> <td>Завршни испит</td> <td>50</td> </tr> <tr> <td>Активност на настави</td> <td>5</td> <td>Семинарски рад</td> <td>-</td> <td>Лабораторија</td> <td>-</td> </tr> </table>	Похађање наставе	5	Колоквијум	40	Завршни испит	50	Активност на настави	5	Семинарски рад	-	Лабораторија	-
Похађање наставе	5	Колоквијум	40	Завршни испит	50							
Активност на настави	5	Семинарски рад	-	Лабораторија	-							
<p>Посебна назнака за предмет:</p>												
<p>Име и презиме наставника који је припремио податке: Доц. др Биљана Ковачевић</p>												
<p>Датум овјере: Септембар, 2022.</p>												

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА

Студијски
програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
Одјек заједничких основа

Назив предмета	МАРКЕТИНГ					
Катедра којој предмет припада	Катедра за маркетинг и менаџмент					
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
PE-03-1-014-4	Обавезни	III	4+2	7		
Наставник	Доц. др Звјездана Гавриловић					
Сарадник	ма Раде Божић					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
4	2		84	42		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 90$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 126$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 216						
Условљеност другим предметима					Облик условљености	
Нема условљености					-	
Циљеви изучавања предмета:						
Да се будући економисти, менаџери и информатичари упознају с основним постулатима маркетинга као преовлађујуће пословне концепције у савременом привређивању.						
Исходи учења :						
Након завршених предавања и вјежби и положеног испита студенти ће бити у могућности да објасне шта се подразумева под појмом маркетинг, идентификују основне трендове у развоју маркетинга, анализирају понашање потрошача у процесу куповине производа и услуга, анализирају основне елементе стратегије развоја дугорочних односа с потрошачима и упознају се са специфичностима иновација маркетингу.						
Садржај предмета:						
1. Тржиште као полигон маркетинга. Развој производних снага и маркетинг концепт. Прилази дефинисању маркетинга. 2. Еволуција маркетинг концепта. Оцјена задовољства корисника 3. Управљање маркетингом. 4. Електронско пословање у маркетингу 5. Приказ и анализа маркетинг окружења. маркетинг информациони систем и маркетинг истраживања. 6. Сегментација тржишта и селекционисање циљних тржишта. 7. Први колоквијум 8. Истраживање понашања потрошача. Истраживање конкуренције. 9. Производ – инструмент маркетинг микса. 10. Цијена – инструмент маркетинг микса. 11. Канали дистрибуције – инструмент маркетинг микса. 12. Промоција – инструмент маркетинг микса. 13. Директни маркетинг. 14. Други колоквијум						
Методe наставе и савладавање градива:						
Настава се изводи у облику предавања, вјежби, семинарских радова, тестова, примјера из праксе и студија случајева.						
Литература:						

Литература:

Основна:

1. Васиљев, Стеван; Трифуновић, Љубомир: Маркетинг, Економски факултет, Брчко, 2012.

Допунска:

1. Милисављевић, Момчило, Маркетинг, Савремена администрација, Београд, 1997.

2. Kotler, Philip et al, Principles of Marketing, Prentice Hall, New Jersey, 2013.

Облици провјере знања и оцјењивање:

Коначна оцјена на испиту добија се на основу присуства (5 бодова) и активног учешћа у наставном процесу (10 бодова), позитивно оцјењених семинарских радова (4 бодова), колоквијума (по 10 бодова) и знања показаног на усменом дијелу испита (61 бодова)

Похађање наставе	5	Домаћи задаци	0	Завршни испит	61
Активност на настави	10	Семинарски рад	4	Колоквијуми	20

Посебна назнака за предмет:

-

Име и презиме наставника који је припремио податке: Љубомир Трифуновић

Датум овјере: 31.12.2015.

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА

Студијски
програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
Одјек заједничких основа

Назив предмета	ПОСЛОВНЕ ФИНАНСИЈЕ					
Катедра којој предмет припада	Катедра за рачуноводство, ревизију и пословне финансије					
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ЕCTS бодова		
1ПРЕ	Обавезни	I	4+3	8,5		
Наставник	Проф. др Витомир Старчевић					
Сарадник	Сузана Стевановић, МА					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)		Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0	
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
4	3		84	63		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 105$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 147$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 252						
Условљеност другим предметима					Облик условљености	
Нема условљености						
Циљеви изучавања предмета:						
Циљ изучавања предмета јесу активности у предузећу које се рефлектују директно или индиректно на финансије предузећа, тачније на финансијску снагу, која подразумева: трајну способност плаћања, финансирања, инвестирања, повећања имовине власника, и задовољавања интереса учесника у предузећу.						
Исходи учења :						
По завршетку предавања и вјежби студенти који добро савладају градиво биће способни да разумеју: на који начин предузеће треба да обезбједи потребан капитал, како функционишу финансијска тржишта и сва збивања на њима, како правилно алоцирати обезбјеђени капитал на инвестиционе пројекте и примјенити методе оцјене ефикасности инвестиционих пројеката, како управљати обртним капиталом, како правилно користити информације из финансијских извјештаја предузећа и како рјешавати специфичне проблеме финансијског и инвестиционог одлучивања.						
Садржај предмета:						
1. Историјат пословних финансија. Пословне финансије и друге дисциплине. 2. Алтернативни облици, циљ и корпоративно управљање предузећа. 3. Интеракције предузећа са окружењем. 4. Финансијски извјештаји предузећа и њихова анализа. 5. Концепт временске вриједности новца. 6. Управљање обртним средствима и краткорочним обавезама у цјелини. 7. Управљање залихама и потраживањима од купаца. 8. Управљање краткорочним изворима финансирања и готовином. Први колоквијум 9. Дугорочни дегови и акцијски капитал. 10. Дивидендна политика и откупи акција. 11. Ризик, принос и вриједност хартија од вриједности. 12. Цијена и структура капитала. 13. Методе оцјене инвестиционих пројеката. 14. Изазови оцјене инвестиционих пројеката. 15. Опште карактеристике лизинг аранжмана. Оцјена исплативости лизинга. Други колоквијум						
Методе наставе и савладавање градива:						

Предавања: Теоријска и практична настава. На крају сваке теме предвиђена је дискусија као и расправа о текућим сазнањима и новостима везаним за дату тему.

Вјежбе: Вјежбе се одвијају анализом наставних садржаја и извођењем практичних примјера, а сврха је поступно упознавање студената са проблематиком пословних финансија.

Литература:

Основна литература:

1. Тодоровић др Мирослав, Иванишевић др Милорад, /2018/, *Пословне финансије*, Центар за издавачку делатност Економског факултета у Београду, Београд.

Допунска литература:

1. Орсаг др Силвије, /2015/, *Пословне финансије*, Авантис и ХУФА, Загреб.

2. Besley Scott, Brigham F. Eugene, /2015/, *Пословне финансије ЦФИН*, Дата Статус, Београд.

3. Gitman J. Lawrence, Zutter J. Chad, /2015/, *Principles of Managerial Finance*, 14th Edition, Pearson.

Облици провјере знања и оцјењивање:

Коначна оцјена на испиту добија се на основу присуства настави, активног учешћа у наставном процесу, позитивно оцјењених колоквијума и знања показаног на писменом и усменом дијелу испита.

Похађање наставе	5	Колоквијуми	40	Завршни испит	50
Активност на настави	5	Семинарски		Лабораторија	

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Витомир Старчевић

Датум овјере: 04.02.2021.

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА

Студијски
програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
Одејек заједничких основа

Назив предмета	ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК 2					
Катедра којој предмет припада	Филозофски факултет Пале					
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
РЕ-03-1-016-4	Обавезни	II	3+3	7,5		
Наставник	Доц. др Сузана Марковић					
Сарадник	Доц. др Сузана Марковић					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
3	3		63	63		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 90$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 126$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 216						
Условљеност другим предметима					Облик условљености	
Нема						
Циљеви изучавања предмета:						
Настава предмета Енглески језик треба да омогући студентима овладавање вокабуларом из различитих области пословног енглеског, усавршавање следећих вјештина: читања, разумијевања текста, разумијевање аудио материјала, писања, превода на енглески и превода на матерњи језик, овладавање граматичким јединицама које су неопходне студентима за остваривање писане и усмене комуникације у пословном окружењу и ван њега.						
Исходи учења :						
Након завршетка овог курса, студенти ће овладати вокабуларом из различитих области пословног енглеског, као и граматичким јединицама које се изучавају; усавршиће вјештине као што су читање и разумијевање текста, резумијевање аудио материјала, писање, превод на енглески и превод на матерњи језик.						
Садржај предмета:						
<ol style="list-style-type: none"> 1. Brands (UNIT 1 – Market Leader Intermediate), Marketing (Career Paths Business English). 2. Brands (UNIT 1 – Market Leader Intermediate), Competition (Career Paths Business English), The Passive Voice. 3. Money (UNIT 6 – Market Leader Intermediate), Finance (Career Paths Business English). 4. Money (UNIT 6 – Market Leader Intermediate), Global economy (Career Paths Business English), The Passive Voice. 5. Cultures (UNIT 7 – Market Leader Intermediate), Business in different cultures (Career Paths Business English), Complex passive constructions. 6. Cultures (UNIT 7 – Market Leader Intermediate), Idioms, Complex passive constructions. 7. Понављање јединица обрађених у првих шест седмица и први колоквијум. 8. Human Resources (UNIT 8 – Market Leader Intermediate), Management styles (Career Paths Business English), The Sequence of Tenses. 9. Human Resources (UNIT 8 – Market Leader Intermediate), Team building (Career Paths Business English), The Reported Speech (Statements). 10. Planning (UNIT 9 – Market Leader Pre-intermediate), The Reported Speech (Questions). 11. Planning (UNIT 9 – Market Leader Pre-intermediate), Business strategy (Career Paths Business English), The Reported Speech (Statements and Questions). 12. Telephoning, Letters, Faxes (Career Paths Business English). 13. Types of meetings, Meeting etiquette (Career Paths Business English).						

14. Понављање јединица обрађених у преосталих шест седмица и други колоквијум.					
15. Припреме за испит – Ревизија.					
Методe наставe и савладавањe градива:					
Предвиђено је да се садржаји овладају активним учешћем на предавањима и вјежбама, коришћењем фоно лабораторије, електронских извора информација и др.					
Литература:					
Cotton, D., Falvey, D., Kent, S., (2012), <i>Market Leader</i> (Pre-intermediate Business English Course Book), Longman.					
Cotton, D., Falvey, D., Kent, S., (2010), <i>Market Leader</i> (Intermediate Business English Course Book), Longman.					
Taylor, J., Zeter, J., (2011), <i>Career Paths Business English</i> , Express Publishing.					
Duckworth, Michael, (2003), <i>Business Grammar & Practice</i> , Oxford.					
Thomson, A.J., Martinet, A.V., (2002), <i>A Practical English Grammar Exercise 1</i> , Oxford.					
Thomson, A.J., Martiner, A.V., (2002), <i>A Practical English Grammar Exercise 2</i> , Oxford.					
Облици провјере знања и оцјењивање:					
За полагање испита неопходно је 50% из сваке од наведених активности.					
Похађање наставе	5	Колоквијуми	40	Завршни испит	50
Активност на настави	5	Семинарски		Лабораторија	
Посебна назнака за предмет:					
Име и презиме наставника који је припремио податке: доц. др Сузана Марковић					
Датум овјере: 6. 9. 2022. године					

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА

Студијски
програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА

Смјер Спољна трговина,
порези и царине

Назив предмета	СПОЉНОТРГОВИНСКО ПОСЛОВАЊЕ					
Катедра којој предмет припада	Катедра за теоријску економију					
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
PE-03-1-017-5	Обавезни	5	4+2	7		
Наставник	Проф. др Весна Петровић					
Сарадник	ма Ања Рајак					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)		Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0	
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
4	2		84	42		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 90$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 126$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 216						
Условљеност другим предметима				Облик условљености		
Нема						
Циљеви изучавања предмета:						
Циљ предмета је упознавање студената са основним појмовима спољнотрговинског пословања и поступком увоза и извоза робе.						
Исходи учења :						
По завршетку курса, студент има основна знања о спољнотрговинском пословању, обављању извозног/увозног посла, преговарања, основним документима у СТП-у, као и инструментима међународног платног промета, робним режимима и поступку царинења робе. Студент је у стању да разумије стандарде у међународној размјени роба и услуга, сагледава битне одреднице савремених међународних односа, као што су глобализација и кретање инвестиција, као и међународне институције у области трговине.						
Садржај предмета:						
<ol style="list-style-type: none"> 1. Појам и специфичности спољне трговине, извозни и увозни посао, припремне радње при спољнотрговинском послу и разлози постојања спољнотрговинског пословања. 2. Преговање као пословни процес, кључни елементи фаза преговарања, стратегија преговарања. 3. Међународна правила за тумачење INCOTERMS-а 2000. 4. Документи у спољнотрговинском пословању, робна документа, трговачка фактура, проформа фактуре, конзуларна фактура и спецификација робе. 5. Транспортна, царинска документа и документа о оигурању робе. 6. Ризици у спољнотрговинском послу, осигурање ризика код уговорних странака, врсте банкарских гаранција које се користе као инструмент за обезбјеђење наплате дуга. 7. Инструменти међународног платног промета, дознаке, мјенице, настанак и функција ЕВРА у ЕУ. 8. Финансијски арахмани у спољнотрговинском промету, врсте факторинга и форфетинга, инструменти обезбјеђења форфетинга у СТП. 9. Глобализација спољнотрговинске политике Босне и Херцеговине, услови прикључења у чланство ЕУ, шта је све потребно да БиХ уђе у ЕУ. 10. Стварање свјетске трговинске организације. Организација и функционисања WTO. Споразуми свјетске трговинске организације. 11. Глобализација свјетске трговинске организације, глобализација као појам, теорије						

- глобализације и карактеристике процеса глобализације.
12. Инструменти спољнотрговинске политике у Босни и Херцеговини, робни режими и царинска тарифа.
  13. Поступак за развој технологије у БиХ, појам канала трансфера технологије, директне стране инвестиције као најважнији канал трансфера технологије.
  14. Директна страна улагања у БиХ, укупна улагања у БиХ, директне стране инвестиције по земљама.
  15. Примјена закона у поступку царинења робе, фазе царинења робе, појам привременог увоза, поступак око увоза робе у БиХ са царинским документима, ТИР карнет, АТА карнет и царинска документа.

Методe наставe и савладавањe градива:

Предавања: Ех-сателитна предавања. За сваку наставну јединицу припремљене су адекватне презентације. На крају сваке теме предвиђена је дискусија.

Вјежбе: Свака методска јединица са предавања се рекапитулира на часовима вјежби. За сваку тему предвиђена је дискусија са студентима и сучељавање мишљења. Такође, предвиђено је и активно учешће студената у виду презентација које појединачно или тимски припремају као допуну одређене теме.

Литература:

Основна литература: Пајо Панић, (2006), Спољнотрговинско пословање и глобализација спољнотрговинске политике БиХ, Факултет спољне трговине Бијељина.

Додатна литература: Козомара, Ј. (2012) Основе међународног пословања – Спољнотрговинске робне трансакције, ЦИД, Економски факултет, Београд

Бјелић, П. (2011) Међународна трговина, ЦИД, Економски факултет, Београд

Унковић, М. и Б. Стакић (2011) Спољнотрговинско и девизно пословање, Универзитет Сингидунум, Београд

Облици провјере знања и оцјењивање:

За полагање испита неопходно је освојити 50 бодова од чега 50% бодова на завршном испиту. Студент који је био на стручној пракси (која није обавезна за све студенте) и уради семинарски рад везано за стручну праксу, може добити додатно до 5 бодова на испиту (али да укупни збир бодова не прелази 100).

Похађање наставе	5	Колоквијуми	40	Завршни испит	50
Активност на настави	5	Стручна пракса – семинарски рад	5		

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Весна Петровић

Датум овјере: септембар, 2022.

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА

Студијски
програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
Одјек заједничких основа

Назив предмета	Право спољне трговине					
Катедра којој предмет припада	Правни факултет					
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
PE-03-1-022-6	Обавезни	V	4+2	7		
Наставник	Академик проф. др Витомир Поповић					
Сарадник	Доц. др Јелена Дамјановић					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S₀
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S₀
4	2		84	42		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 90$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 126$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 216						
Условљеност другим предметима					Облик условљености	
Нема						
Циљеви изучавања предмета:						
Циљ предмета је упознавање студената са савременим теоријским и практичним аспектима Права спољне трговине.						
Исходи учења :						
По завршетку предавања студенти добијају потребна сазнања о основним правним категоријама, функционисању правног система из области Права спољне трговине.						
Садржај предмета:						
<ol style="list-style-type: none"> 1. Аутономни извори Међународног пословног права. Право ЕУ као извор Међународног пословног права. 2. Правно регулисање међународне трговине. Међународно економско право. Међународно пословно право. Појам и предмет, извори права. 3. Начела у Међународном пословном праву. Субјекти Међународног пословног права. Међународне организације. 4. GATT, STO, Међународни монетарни фонд, Свјетска банка. 5. Међународне организације од значаја за правно регулисање међународне трговине, UNCITRAL, UNIDROIT, UNCTAD, МТК. 6. Регионалне економске интеграције. Европска заједница, ЕУ, ЕФТА, НАФТА. Држава као субјекат Међународног пословног права. 7. Предузећа и физичка лица као субјекти Међународног пословног права. Услови за обављање спољнотрговинског пословања. Правни оквири страног инвестирања. Правни оквири страних инвестиција у Србији, РС, Хрватској и БиХ. 8. Услови за пословање на унутрашњем тржишту ЕУ, Спољнотрговински режим САД. 9. Међународне трговинске арбитраже и међународно привредно судство. 10. Уговор о продаји. 11. Уговори са грађанскоправном основом. 12. Уговор о налогу, контроли, агентури, комисиону, посредовању, складиштењу, осигурању, алотману и шпедицији. 13. Уговор о дјелу, превозу робе морем, ваздушним путем, унутрашњој пловидби, жељезницом, друмом, комбиновани превоз, превоз путника, пртљага. 14. Уговори са мјешовитом грађанскоправном основом. Уговор о трансферу технологије, дугорочној производној кооперацији, франшизингу. 15. Уговор о факторингу, форфетингу и лизингу.						

Методе наставе и савладавање градива:					
Предавања: Теоријска и практична настава. На крају сваке теме предвиђена је дискусија.					
Вјежбе: Свака методска јединица са предавања се рекапитулира и увјежбава и на часовима вјежби.					
Литература:					
Основна литература: Витомир Г. Поповић и Радован Д. Вукадиновић, (2007), <i>Међународно пословно право</i> , Правни факултет у Бања Луци, Центар за право Европске уније у Крагујевцу, Радован Д. Вукадиновић, (2011), <i>Спољнотрговинско пословање</i> , Центар за право Европске уније у Крагујевцу.					
Додатна литература: Мирко Васиљевић, Марко Рајчевић, Витомир Поповић, (2002), <i>Уговори у привреди – теорија, пракса, обрасци</i> , Бања Лука.					
Облици провјере знања и оцјењивање:					
За полагање испита неопходно је 50% из сваке од наведених активности.					
Похађање наставе	5	Домаћи задаци		Завршни испит	5
Активност на настави	5	Семинарски		Лабораторија	
Посебна назнака за предмет:					
Име и презиме наставника који је припремио податке: Академик проф. др Витомир Поповић					
Датум овјере: 30.12.2015. године					

**УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА**

Студијски програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
Смјер Спољна трговина,
порези и царине

Назив предмета	ЦАРИНСКИ СИСТЕМ И ЦАРИНСКО ПОСЛОВАЊЕ					
Катедра којој предмет припада	Катедра за теоријску економију					
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
PE-03-1-019-5	Обавезни	5	4+2	7		
Наставник	Проф. др Весна Петровић					
Сарадник	ма Ања Рајак					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S₀
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S₀
4	2		84	42		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 90$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 126$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 216						
Условљеност другим предметима				Облик условљености		
Нема						
Циљеви изучавања предмета:						
Циљ предмета је упознавање студената са основним појмовима царинског система и царинског пословања у Босни и Херцеговини.						
Исходи учења :						
По завршетку курса, студент има основна знања о царинском систему у БиХ, као и процедурама везаним за царинско пословање. Предмет обухвата упознавање са основним постулатима институционално-правног оквира царинског система у БиХ, затим изучава остале облике индиректних пореза – пдв и акцизе, као и компаративну анализу уређења ових питања у Европској Унији. Студент је у стању да разумије процедуре спровођења царинског поступка у свим облицима транспорта, као и сва остала везана питања за међународна трговинска кретања.						
Садржај предмета:						
<ol style="list-style-type: none"> Општи појмови о царинском систему. Царински систем Босне и Херцеговине. Царински систем као дио привредног система. Правни извори царинског система БиХ. Правни основ уређења царинског система. Закон о царинској политици БиХ. Закон о царинској тарифи БиХ. Закон о вањскотрговинском пословању БиХ. Правни основ уређења царинског система. Закон о ПДВ-у. Закон о слободним зонама. Остали прописи. Развој царинског система БиХ и инструменти царинског система БиХ. Царински прелаз, царинско подручје, царински погранични појас, царинска роба. Царинске процедуре. Појам, подјела и значај царине. Царинске повластице. Међународна царинска сарадња, WTO, функционисање УИО. Царински надзор и контрола. Царинско складиште. Слободне зоне. Исправе у царинском поступку царинске исправе: ЈЦИ (начин попуњавања ЈЦИ за извоз и остало), ДЦВ,СД, СП. Царинска вриједност и порјекло робе. Статус царинске робе. Улазак робе у царинско подручје. Царинско дозвољено поступање или употреба робе. Стављање робе у слободан промет. Посебни царински поступци. Други облици царински дозвољеног поступања или употреба робе. Царински дуг. Обрачун и наплата царинског дуга. Обезбјеђење за наплату. 						

13. Провођење царинског поступка: царински поступак у путничком промету, у међународном друмском саобраћају, међународни превоз робе ТИР карнетом, превоз АТА карнетом.
14. Царински поступак у међународном жељезничком саобраћају. Царински поступак у међународном ваздушном саобраћају. Царински поступак у међународном ријечном саобраћају.
15. Царински деликти. Царинска дјела кријумчарења. Царински прекршаји. Заштитне и друге мјере.

Методe наставe и савладавањe градива:

Предавања: Еx-chatedra предавања. За сваку наставну јединицу припремљене су адекватне презентације. На крају сваке теме предвиђена је дискусија.

Вјежбе: Свака методска јединица са предавања се рекапитулира на часовима вјежби. За сваку тему предвиђена је дискусија са студентима и сучељавање мишљења. Такође, предвиђено је и активно учешће студената у виду презентација које појединачно или тимски припремају као допуну одређене теме.

Литература:

Основна литература: Панић, П. и В. Петровић (2020), Царински систем и царинско пословање, Факултет пословне економије, Бијељина.

Додатна литература: Тодоровић, Т. (2004), *Царинско пословање*, Економски факултет, Београд.

Облици провјере знања и оцјењивање:

За полагање испита неопходно је освојити 50 бодова од чега 50% бодова на завршном испиту. Студент који је био на стручној пракси (која није обавезна за све студенте) и уради семинарски рад везано за стручну праксу, може добити додатно до 5 бодова на испиту (али да укупни збир бодова не прелази 100).

Похађање наставе	5	Колоквијуми	40	Завршни испит	50
Активност на настави	5	Стручна пракса – семинарски рад	5		

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Весна Петровић

Датум овјере: септембар, 2022.

	УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА		
	Студијски програм:	ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА Смјерови: Финансије, банкарство и осигурање Спољна трговина, порези и царине Пословна информатика	

Назив предмета		ФИСКАЛНА ЕКОНОМИЈА				
Катедра којој предмет припада		Катедра за финансије банкарство и осигурање, Економски факултет, Пале				
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
PE-03-1-020-5 PE-03-1-056-5	Обавезни	5	4+3	9		
Наставник	Др Иван Миленковић, редовни професор					
Сарадник	Мр Биљана Станивук, виши асистент					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)		Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S₀	
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S₀
4	3		84	63		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 105$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 147$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 252						
Условљеност другим предметима				Облик условљености		
Нема условљености.				-		
Циљеви изучавања предмета:						
<p>Упознавање студената са функционисањем фискалног система у свим његовим сегментима унутар привреде земље. Стицање знања о мјесту и улози појединих пореза у економско-политичком и социјалном систему БиХ. Спознаја релевантности структуре пореских прихода у остваривању редистрибуцијске функције пореза. Упознавање са могућностима и ограничењима активне улоге пореских обвезника у креирању пореског система и пореске политике у БиХ. Овладавање знањем о уставно-правним, економским и социјално-политичким оквирима у којима функционише порески систем БиХ. Коначно, уочавање повезаности пореског система са економским, социјално-политичким и правним окружењем.</p>						
Исходи учења :						
<p>Након положеног испита, студенти ће бити у могућности да: разумеју фискални систем, политику и фискално оптерећење; схвате јавне расходе и јавне приходе, њихову подјелу, обим и јавно-приватно партнерство као инструмент смањења обима јавних расхода; упознају паралелну економију и квазифискалне активности; објасне порезе, принципе опорезивања, циљеве и ефекте опорезивања, хармонизацију пореза у БиХ и ЕУ, њихову класификацију и двоструко опорезивање; разумеју царински систем БиХ, таксе, накнаде, ПДВ, доприносе, самодоприносе, приходе из процеса прикључења ЕУ, администрирање порезима, нефискалне јавне приходе, јавни зајам и остале јавне приходе; упознају финансијске и ванбуџетске институције, фискални федерализам и децентрализацију, као и припадност и распојелу јавних прихода у БиХ.</p>						
Садржај предмета:						
<ol style="list-style-type: none"> Увод у фискалну економију и политику. Предмет изучавања фискалне економије, настанак, етапе развоја и њено мјесто у систему економских наука. Фискална економија као научно-наставна дисциплина, основне карактеристике, сврха изучавања и научна методологија. Фискална и економска политика, њихова подјела, циљеви, начела и инструменти. Фискална политика у моделу равнотежног дохотка. Мјере фискалне политике Републике Српске и Босне и Херцеговине као одговор на свјетску економску кризу. Интеракција фискалне и монетарне политике и њихов утицај на економски развој и 						

макроекономску стабилност. Развој савремених буџетских политика. Кодекс фискалне транспарентности. Монетарна и фискална политика ЕУ.

4. Јавни приходи и расходи. Фискални односи. Непосредни и посредни порези, теорије оправдања пореза, принципи, циљеви, ефекти опорезивања и пореска евазија. Пореска структура. Пореско окружење као фактор опстанка и развоја предузећа у Републици Српској и Босни и Херцеговини.
5. Методе примјене фискалне политике и њена стабилизацијска улога. Фискална политика и подстицање понуде. Lafferova крива као репрезентант криве пореског рандмана у пореском систему Републике Српске и Босне и Херцеговине.
6. Самодоприноси, таксе, накнаде, царине и доприноси.
7. Јавни кредит, јавни зајам и инструменти билансирања и финансирања јавних расхода.
8. *I колоквијум.*
9. Пореска управа, дјеловање пореза на трговински и платни биланс, порески стимуланси и олакшице, порески подстицаји извоза и увоза капитала, порези и „Економика понуде“.
10. Консолидовани биланс, буџет (појам, обиљежја и функције, структура, начела, израда и доношење, извршење и контрола). Ванбуџетски инструменти финансирања (финансијски програм и фондови). Фискални ефекти на привредни раст, пореска политика, спољна трговина и економски раст.
11. Финансијска полиција, порески менаџмент и консалтинг. Фискалне реформе у транзиционим земљама, заштита права пореских обвезника.
12. Пореска конкурентност и реструктурирање пореског система, пореска политика, приватизација и реструктурирање привредног система.
13. Фискална политика и фискална правила ЕУ.
14. Фискални систем у БиХ и његова реформа, фискални односи између нивоа управе у БиХ, макроекономска стабилност и фискални федерализам у БиХ, будућност фискалног федерализма у БиХ у свјетлу европских интеграција.

II колоквијум.

Методe наставe и савладавање градива:

Настава се изводи у облику предавања, вјежби, семинарских радова, тестова, примјера из праксе, критичких осврта и компаративне анализе. На крају сваке теме предвиђена је дискусија. Свака методска јединица са предавања се рекапитулира на часовима вјежби.

Литература:

Основна литература:

Ђуровић Тодоровић, Ј., Ђорђевић, М., Ристић, М., (2019.), Структура савремених пореских система, Економски факултет Универзитета у Нишу, Ниш.

Поповић, Д., (2009.), *Порески систем*, Досије, Београд.

Алибашић, Х., Хасановић, Ф., (2008.), *Фискални систем у БиХ и његова реформа*, Б-Ели-М, Тузла.

Додатна литература:

Cottarelli, C., Gerson, P., Senhadji, A., (2014.), *Post-crisis Fiscal Policy*, The MIT Press, Cambridge MA USA.

Милојевић, А., Тркља, М., (2000.), *Јавне финансије*, Економски факултет, Српско Сарајево.

Облици провјере знања и оцјењивање:

За полагање испита неопходно је 50% из сваке од наведених активности.

Похађање наставе	5	Домаћи задаци	0	Завршни испит	50
Активност на настави	5	Семинарски	0	Колоквијуми	40

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: Др Хамид Алибашић, ред. проф.

Датум овјере: 23.01.2017.

**УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА**

Студијски програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
Смјерови:
Финансије, банкарство и осигурање
Спољна трговина, порези и царине
Пословна информатика

Назив предмета	ФИСКАЛНА ЕКОНОМИЈА					
Катедра којој предмет припада	Катедра за финансије банкарство и осигурање, Економски факултет, Пале					
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
PE-03-1-020-5 PE-03-1-056-5	Обавезни	5	4+3	9		
Наставник	Др Хамид Алибашић, редовни професор					
Сарадник	Мр Биљана Станивук, виши асистент					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)		Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S₀	
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S₀
4	3		84	63		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 105$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 147$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 252						
Условљеност другим предметима					Облик условљености	
Нема условљености.					-	
Циљеви изучавања предмета:						
Упознавање студената са функционисањем фискалног система у свим његовим сегментима унутар привреде земље. Стицање знања о мјесту и улози појединих пореза у економско-политичком и социјалном систему БиХ. Спознаја релевантности структуре пореских прихода у остваривању редистрибуцијске функције пореза. Упознавање са могућностима и ограничењима активне улоге пореских обвезника у креирању пореског система и пореске политике у БиХ. Овладавање знањем о уставно-правним, економским и социјално-политичким оквирима у којима функционише порески систем БиХ. Коначно, уочавање повезаности пореског система са економским, социјално-политичким и правним окружењем.						
Исходи учења :						
Након положеног испита, студенти ће бити у могућности да: разумеју фискални систем, политику и фискално оптерећење; схвате јавне расходе и јавне приходе, њихову подјелу, обим и јавно-приватно партнерство као инструмент смањења обима јавних расхода; упознају паралелну економију и квазифискалне активности; објасне порезе, принципе опорезивања, циљеве и ефекте опорезивања, хармонизацију пореза у БиХ и ЕУ, њихову класификацију и двоструко опорезивање; разумеју царински систем БиХ, таксе, накнаде, ПДВ, доприносе, самодоприносе, приходе из процеса прикључења ЕУ, администрације порезима, нефискалне јавне приходе, јавни зајам и остале јавне приходе; упознају финансијске и ванбуџетске институције, фискални федерализам и децентрализацију, као и припадност и расподелу јавних прихода у БиХ.						
Садржај предмета:						
15. Увод у фискалну економију и политику. Предмет изучавања фискалне економије, настанак, етапе развоја и њено мјесто у систему економских наука. Фискална економија као научно-наставна дисциплина, основне карактеристике, сврха изучавања и научна методологија.						
16. Фискална и економска политика, њихова подјела, циљеви, начела и инструменти. Фискална политика у моделу равнотежног дохотка. Мјере фискалне политике Републике Српске и Босне и Херцеговине као одговор на свјетску економску кризу.						
17. Интеракција фискалне и монетарне политике и њихов утицај на економски развој и						

макроекономску стабилност. Развој савремених буџетских политика. Кодекс фискалне транспарентности. Монетарна и фискална политика ЕУ.

18. Јавни приходи и расходи. Фискални односи. Непосредни и посредни порези, теорије оправдања пореза, принципи, циљеви, ефекти опорезивања и пореска евазија. Пореска структура. Пореско окружење као фактор опстанка и развоја предузећа у Републици Српској и Босни и Херцеговини.
19. Методе примјене фискалне политике и њена стабилизацијска улога.
Фискална политика и подстицање понуде. Lafferova крива као репрезентант криве пореског рандмана у пореском систему Републике Српске и Босне и Херцеговине.
20. Самодоприноси, таксе, накнаде, царине и доприноси.
21. Јавни кредит, јавни зајам и инструменти билансирања и финансирања јавних расхода.
22. *I колоквијум.*
23. Пореска управа, дјеловање пореза на трговински и платни биланс, порески стимуланси и олакшице, порески подстицаји извоза и увоза капитала, порези и „Економика понуде“.
24. Консолидовани биланс, буџет (појам, обиљежја и функције, структура, начела, израда и доношење, извршење и контрола). Ванбуџетски инструменти финансирања (финансијски програм и фондови). Фискални ефекти на привредни раст, пореска политика, спољна трговина и економски раст.
25. Финансијска полиција, порески менаџмент и консалтинг. Фискалне реформе у транзиционим земљама, заштита права пореских обвезника.
26. Пореска конкурентност и реструктурирање пореског система, пореска политика, приватизација и реструктурирање привредног система.
27. Фискална политика и фискална правила ЕУ.
28. Фискални систем у БиХ и његова реформа, фискални односи између нивоа управе у БиХ, макроекономска стабилност и фискални федерализам у БиХ, будућност фискалног федерализма у БиХ у свјетлу европских интеграција.

II колоквијум.

Методе наставе и савладавање градива:

Настава се изводи у облику предавања, вјежби, семинарских радова, тестова, примјера из праксе, критичких осврта и компаративне анализе. На крају сваке теме предвиђена је дискусија. Свака методска јединица са предавања се рекапитулира на часовима вјежби.

Литература:

Основна литература:

Стојановић, А., Хелић, А., Стакић, Б., (2016.), Фискални системи, Revicon, Сарајево.

Поповић, Д., (2009.), *Порески систем*, Досије, Београд.

Алибашић, Х., Хасановић, Ф., (2008.), *Фискални систем у БиХ и његова реформа*, Б-Ели-М, Тузла.

Додатна литература:

Cottarelli, C., Gerson, P., Senhadji, A., (2014.), *Post-crisis Fiscal Policy*, The MIT Press, Cambridge MA USA.

Милојевић, А., Тркља, М., (2000.), *Јавне финансије*, Економски факултет, Српско Сарајево.

Облици провјере знања и оцјењивање:

За полагање испита неопходно је 50% из сваке од наведених активности.

Похађање наставе	5	Домаћи задаци	5	Завршни испит	50
Активност на настави	5	Семинарски	5	Колоквијуми	30

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: Др Хамид Алибашић, ред. проф.

Датум овјере: 23.01.2017.

	УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА		
	Студијски програм:	ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА Смјерови: Финансије, банкарство и осигурање Спољна трговина, порези и царине Пословна информатика	

Назив предмета		ПРЕДУЗЕТНИШТВО				
Катедра којој предмет припада		Катедра за маркетинг и менаџмент				
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
PE-03-1-021-6	Обавезни	6	4+2	7		
Наставник	Проф. др Ненад Лалић					
Сарадник	Доц. др Биљана Ковачевић					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S₀
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S₀
4	2		84	42		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 90$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 126$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 216						
Условљеност другим предметима					Облик условљености	
Нема						
Циљеви изучавања предмета:						
<p>Основни циљ наставне дисциплине Предузетништво је да пружи цјеловит преглед свих питања релевантних за оснивање и пословање малог предузећа. Стога наставни програм овог предмета настоји да обухвати цјеловит процес почев од креирања пословне идеје и оснивања новог предузећа, преко управљања његовим текућим пословањем, растом и развојем, па све до трансформације малог предузећа у велико предузеће и напуштања предузећа од стране његовог власника уз убирање ефеката од власништва предузећа.</p>						
Исходи учења :						
<p>Након изучавања овог предмета студенти ће стећи стручна знања везана за: предузетништво, предузетнички менаџмент, пословно преговарање, предузетничку конкуренцију, одређење лидера и лидерства, врсте предузетништва, предузетнички дух, културу и мотивацију, предузетнички интелеџенс и консалтинг, нове облике предузетничке инфраструктуре и међународно предузетништво.</p>						
Садржај предмета:						
<ol style="list-style-type: none"> 1. Предузетништво. 2. Пословно преговарање и предузетничка конкуренција. 3. Индивидуално (екстерно) предузетништво 4. Корпоративно (интерно) предузетништво 5. Појмовно одређење лидера и лидерства. 6. Предузетничка фирма- стратегија понашања 7. Предузетнички дух, култура и мотивација 8. Управљање финансијама за предузетнике - лидере 9. Пословни план. 10. Култура рада у предузетничкој организацији и иновативно ангажовање људског капитала 11. Предузетничка воља и мотивација у функцији пословног успјеха. 12. Најважнија знања потребна предузетнику – лидеру. 13. Предузетнички интелеџенс. 14. Предузетнички консалтинг и методе доласка до нових пословних идеја. 						

15. Завршно предавање и вјежбање наставних јединица пред испит.					
Методe наставe и савладавање градива:					
Сваки час предавања садржи експликацију теме илустровану анализом примјера из праксе. Свако предавање биће подржано презентацијом помоћу видео-бима. Сваки час вјежби садржи кратку експликацију теме кроз освјетавање градива и дискусије, подржану анализом примјера из праксе. Такође, студентима ће на часовима вјежби бити омогућено да самостално или у групама презентирају одређене теме.					
Литература:					
<u>Основна литература:</u> Др Никола Вукмировић, Др Ненад Лалић, (2016), <i>Лидери у предузетништву</i> , Факултет пословне економије, Бијељина.					
<u>Додатна литература:</u> Др Ненад Лалић, (2010), „Менаџерско одлучивање“, Педагошки факултет, Бијељина. Пауновић, Б., Зиповски, Д. (2006), <i>Пословни план водич за израду</i> , Економски факултет, Београд.					
Облици провјере знања и оцјењивање:					
За полагање испита неопходно је 50% из сваке од наведених активности.					
Похађање наставе	5	Колоквијуми	40	Завршни испит	50
Активност на настави	5	Семинарски		Лабораторија	
Посебна назнака за предмет:					
Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Ненад Лалић					
Датум овјере: 10.1.2016.					

	УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ		
	Студијски програм:	ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА смјер Финансије, банкарство и осигурање; Спољна трговина, порези и царине; Пословна информатика	

Назив предмета		ФИНАНСИЈСКА КОНТРОЛА И РЕВИЗИЈА				
Катедра којој предмет припада		Катедра за рачуноводство, ревизију и пословне финансије, Факултет пословне економије Бијељина				
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
PE-03-1-018-5 PE-03-1-039-5 PE-03-1-057-5	Обавезни	5	4+2	7		
Наставник	Проф. др Бранко Крсмановић					
Сарадник	ма Ања Рајак					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S₀
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S₀
4	2		84	42		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 90$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 126$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 216						
Условљеност другим предметима				Облик условљености		
Нема						
Циљеви изучавања предмета:						
Циљ изучавања предмета је упознавање студената са савременом теоријом и праксом ревизије.						
Исходи учења :						
По завршетку овог курса студенти ће разумјети потребу за ревизијом финансијских извјештаја и њен значај за кориснике финансијских извјештаја, односно доносиоце одлука. Такође, моћи ће да израчунају и алоцирају прелиминарну материјалност на билансне позиције. Студенти ће знати на који начин се оцјењује ризик ревизије и како се прикупљају докази у ревизији. Биће упознати са поступцима и процедурама ревизије финансијских извјештаја.						
Садржај предмета:						
<ol style="list-style-type: none"> 1. Увод у ревизију финансијских извјештаја (појам, улога, потреба за независном ревизијом...) 2. Врсте ревизије, развој ревизије и ревизорске организације 3. Теоријске основе ревизије 4. Професионална етика ревизије 5. Материјалност у ревизији (прелиминарна оцјена материјалности, алоцирање, израчунавање материјалности) 6. Ризик ревизије 7. Докази у ревизији 8. Поступак ревизије 9. Оцјена поузданости система интерних контрола 10. Утицај информационах и телекомуникационих технологија на процес ревизије 11. Примјена узорка у ревизији 12. Ревизија позиција финансијског извјештаја 13. Завршна ревизија 14. Ревизијски извјештаји 15. Студија случаја: Ревизија финансијских извјештаја предузећа 						
Методe наставе и савладавање градива:						

Предавања:

Теоријска и практична настава.

Вјежбе:

За сваку наставну јединицу припремљене су одговарајуће презентације. Понављају се наставне јединице обрађене током предавања и студенти се укључују у дискусију путем рада у групама и практичних примјера.

Литература:**Основна литература:**

Андрић, Крсмановић, Јакшић, (2004), *Ревизија, теорија и пракса*, Суботица.

Додатна литература:

Радомир Божић, Новак Кондић, (2007), *Ревизија финансијских извјештаја*, Бања Лука, Источно Сарајево.

William F. Messier Jr, (2000), *Ревизија, Приручник за ревизоре и студенте са ријешеним задацима*, Faber & Igorubus, Zagreb.

Облици провјере знања и оцјењивање:

За полагање испита неопходно је 50% из писменог и 50% из усменог дијела испита.

Похађање наставе	3	Домаћи задаци	-	Колоквијуми (писмени испит)	40 (2x20)
Активност на настави	2	Семинарски	5	Завршни испит	50

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Бранко Крсмановић

Датум овјере: 29.12.2015.

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА

Студијски
програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА

Смјер Спољна трговина,
порези и царине

Назив предмета	МЕЂУНАРОДНА ТРГОВИНА					
Катедра којој предмет припада	Катедра за теоријску економију					
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
PE-03-1-023-6	Обавезни	6	4+3	9		
Наставник	проф. др Марко Маловић					
Сарадник	ма Ања Рајак					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
4	3		84	63		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 105$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 147$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 252						
Условљеност другим предметима				Облик условљености		
Нема						
Циљеви изучавања предмета:						
Циљ предмета је упознавање студената са савременим теоријским и практичним аспектима међународне трговине.						
Исходи учења :						
Способност студената да евалуирају последице и предложе корекцију националне трговинске политике, односно корпоративне политике увоза и/или извоза, те алтернирају политику вредновања и канале пласмана како би девизни прилив и спољнотрговински учинак били максимизирани, а фискални издаци и новотрговинске протекционистичке мере минимизирани.						
Садржај предмета:						
1. Појам и историјски развој међународне трговине. 2. Динамика и структура међународне робне размјене. 3. Динамика и структура међународне размјене услуга. 4. Међународни трансфер технологије и технолошки платни биланс. 5. Рикардо-Торенсов модел међународне трговине 6. Примарни производи у свјетској трговини. 7. ХОС теорија међународне трговине 8. Транснационализација свјетске привреде. 9. Феномен интраиндустријске међународне трговине. 10. Слободне трговинске зоне. 11. Компензациона (везана) трговина. 12. Међународни лизинг. Реекспорт у свјетској трговини и међународни <i>lohn</i> послови 13. Појам, фактори и мјерење међународне конкурентности. 14. Међународне робне берзе. 15. Инструменти трговинске политике 16. Облици и ступњеви регионалног економског интегрисања. Историјат Европске економске интеграције. Трговинска политика ЕУ 17. NAFTA, MERCOSUR и остале интеграције у свету, EFTA, CEFTA, WAFTA и Заједница независних држава. 18. WTO						
Методе наставе и савладавање градива:						

Предавања: Ех-сhаtedра предавања. За сваку наставну јединицу припремљене су адекватне презентације На крају сваке теме предвиђена је дискусија.

Вјежбе: Свака методска јединица са предавања се рекапитулира на часовима вјежби. За сваку тему предвиђена је дискусија са студентима и сучељавање мишљења. Такође, предвиђено је и активно учешће студената у виду презентација које појединачно или тимски припремају као допуну одређене теме.

Литература:

Млађен Ковачевић, (2002), „Међународна трговина“, Економски факултет, Београд
Допунска литература: Кругман, П. и Обстфелд, М. (2009) „Међународна економија – теорија и политика“, (ред. М. Маловић и П. Бјелић), Дата Статус, Београд.

Облици провјере знања и оцјењивање:

За полагање испита неопходно је стећи збирно бар 50,5 поена тј. испунити 50,5 % захтјева на предмету. Да би положио/ла испит, кандидат/кандидаткиња мора стећи најмање 35 поена (35% оцјене) на колоквијуму и завршном испиту узето збирно, без обзира на кумулатив бодова стечених по свим (другим) основама.

Похађање наставе	10%	Колоквијум	30%	Завршни испит	35%
Активност на настави	10%	Семинарски	15%		

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Марко Маловић

Датум овјере: Јануар 2016.

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА

Студијски
програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
смјер Пословна информатика

Назив предмета	БАНКАРСТВО					
Катедра којој предмет припада	Катедра за финансије банкарство и осигурање					
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
PE-03-1-036-5	Обавезни	5	4+2	7		
Наставник	Проф. др Иван Мирковић					
Сарадник	Мр Биљана Станивук					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
4	2		84	42		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 90$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 126$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 216						
Условљеност другим предметима					Облик условљености	
Нема						
Циљеви изучавања предмета:						
Циљ предмета је да студентима пружи теоретска и практична знања из области комерцијалног банкарства.						
Исходи учења :						
Савладавањем овог предмета студенти ће моћи да: -стекну темељна знања из области комерцијалног банкарства, његовој регулативи и супервизији. -уознају се са са теоретским и практичним аспектима одобравања кредита пословним субјектима и физичким лицима као и начинима заштите од кредитног ризика. -ефикасно управљају банком примјењујући савремене методе управљања, опште регулаторне оквире и контролне механизме						
Садржај предмета:						
1. Увод у банкарство 2. Банке као актери у финансијском посредовању 3. Савремене тенденције у банкарству 4. Банкарски сектор у одабраној групи земаља 5. Централна банка (Валутни одбор БиХ) 6. Колоквијум 7. Капитал банке, депозитни и финансијски потенцијал банке 8. Банкарски кредитни посао 9. Врсте банкарских кредита 10. Кредитна анализа 11. Банкарски ризици 12. Анализа приноса код банака 13. Електронско банкарство 14. Међународно банкарство 15. Колоквијум						
Методe наставе и савладавање градива:						
1. ех катедра 2. дискусије-проблемски приступ 3. презентације						
Литература:						

Основна литература:

1. Ђировић, М., Банкарство, ЕЦПД, Београд, 2006. год.
2. Ђукић, Ђ., Централна банка и финансијски систем, Економски факултет, Београд, 2020 год.
3. Ђукић, Ђ., В. Бјелица и Ж. Ристић, Банкарство, Економски факултет, Београд, 2006 год
4. Мирковић, И., Стране банке у земљама Западног Балкана, монетарни и финансијски аспекти, Бијељина: Факултет пословне економије 2006 год.
5. Живковић, А., Р. Станкић, С. Маринковић, В. Лукић, Банкарско пословање и платни промет Економски факултет, Београд, 2018 год.

Додатна литература:

Мишкин, Ф., Монетарна економија, банкарство и финансијска тржишта, Дата статус, Београд, 2006
Rose, P., Менаџмент комерцијалних банака, Мате, Загреб, 2005

Облици провјере знања и оцјењивање:

Испит се полаже писмено. На колоквијуму студентни добијају од 3 до 5 питања.

Похађање наставе	5	Колоквијуми	50	Завршни испит	30
Активност на настави	5	Семинарски	10	Лабораторија	

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Иван Мирковић

Датум овјере: 17.02.2021.

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА

Студијски
програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
Финансије, банкарство и осигурање
Пословна информатика

Назив предмета	ФИНАНСИЈСКА ТРЖИШТА					
Катедра којој предмет припада	Катедра за финансије, банкарство и осигурање					
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
3ФИТ	Обавезни	VI	4+2	7		
Наставник	Проф. др Витомир Старчевић					
Сарадник	Сузана Стевановић, МА					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
4	2		84	42		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 90$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 126$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 216						
Условљеност другим предметима					Облик условљености	
Нема					-	
Циљеви изучавања предмета:						
Циљ наставе из овог предмета је да студенте уведе у тајне ове дисциплине и омогући им правилан приступ изучавању финансијских тржишта, јер потреба за изучавањем финансијских тржишта расте са порастом тржишне оријентације у привређивању. На нашим просторима постепено прихватање елемената тржишне оријентације у пословању и транзиције својинских облика предузећа у привреди, намеће потребу за познавањем одређених тржишних категорија.						
Исходи учења :						
Разумијевање значаја насталих промјена посљедњих деценија на свјетским финансијским тржиштима у домену развоја нових финансијских инструмената, глобализације и интеграције тржишта на којима се одвијају финансијске трансакције.						
Садржај предмета:						
1. Функција финансијских тржишта. 2. Теорија ефикасности финансијских тржишта. 3. Тржиште новца и девизно тржиште. 4. Тржиште капитала и хипотекарно тржиште. 5. Глобално финансијско тржиште. 6. Функција финансијских институција. 7. Депозитне институције на финансијским тржиштима. 8. Институционални инвеститори на финансијском тржишту. Први колоквијум 9. Хартије од вриједности тржишта новца и капитала. Дериватне хартије од вриједности. 10. Тржиште акција. 11. Тржиште обвезница. 12. Тржиште форварда и фјучерса. 13. Тржиште опција и свопова. 14. Посредници на финансијским тржиштима. 15. Основни елементи микроструктуре секундарних тржишта. Други колоквијум						
Методe (и облици) наставe и савладавање градива:						

Предавања: За сваку тему припремају се адекватне теоријске презентације и објашњења кроз практичне примјере. На крају сваке обрађене теме предвиђена је дискусија са студентима.

Вјежбе: Вјежбе се одвијају анализом наставних садржаја и извођењем практичних примјера, а сврха је поступно упознавање студената са тржишном економијом.

Литература:

Основна литература:

1. Шошкић Б. др Дејан, Живковић Р. др Бошко, /2020/, *Финансијска тржишта и институције*, шесто издање, Центар за издавачку делатност Економског факултета у Београду, Београд.

Допунска литература:

1. Старчевић др Витомир, Радовић др Рајко, Суботић др Слободан, /2017/, *Берзанско пословање*, треће издање, Универзитет у Источном Сарајеву, Факултет пословне економије Бијељина, Бијељина.

2. Mishkin S. Frederic, /2006/, *Монетарна економија, банкарство и финансијска тржишта*, ДАТА СТАТУС, Београд.

3. Jeff Madura, *Financial Markets & Institutions*, /2020/, 13th Edition, Cengage Learning.

Облици провјере знања и оцјењивање:

Коначна оцјена на испиту добија се на основу присуства настави, активног учешћа у наставном процесу, позитивно оцјењених колоквијума и знања показаног на писменом и усменом дијелу испита.

Похађање наставе	5	Колоквијум	40	Завршни испит	50
Активност на настави	5	Семинарски рад		Лабораторија	

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Витомир Старчевић

Датум овјере: 09.02.2021.

**УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА**

**Студијски
програм:**

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
Одсјек заједничких основа

Назив предмета	Банкарско право					
Катедра којој предмет припада	Правни факултет					
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
PE-03-1-041-6	Обавезни	V	4+2	7		
Наставник	Доц. др Јелена Дамјановић					
Сарадник	Доц. др Јелена Дамјановић					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S₀
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S₀
4	2		84	42		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 90$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 126$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 216						
Условљеност другим предметима					Облик условљености	
Нема						
Циљеви изучавања предмета:						
Циљ предмета је упознавање студената са савременом теоријским и практичним аспектима Банкарског права, банкарских савремених правних послова, као и позицијом банке на тржишту новца и капитала.						
Исходи учења :						
По завршетку предавања студенти добијају потребна сазнања о основним правним категоријама, функционисању правног ситета из области Банкарског права.						
Садржај предмета:						
<ol style="list-style-type: none"> 1. Појам Банкарског права. Правни аспекти банкарских функција и институција. Правна природа банкарства. 2. Банкарске услуге банке и нефинансијске услуге. Банка на финансијском тржишту. 3. Међубанкарска тржишта. Врсте банака. Институционални инвеститори. 4. Банкарски системи. Капитал банке и основни принципи пословања. Банкарски новчани промет. 5. Банкарски послови. Појам и подјела банкарских послова. Пасивни банкарски послови. 6. Активни банкарски послови. Комисиони банкарски послови. Инкасо послови. 7. Властити банкарски послови. Банкарски послови са изворима средстава. Инвестициони банкарски послови. 8. Документарни акредитив. Међународна банкарска дознака. 9. Банкарска гаранција. Уговор о факторингу. 10. Уговор о лизингу. Уговор о форфетингу. 11. Банкарско трговачки послови. Правни метод у банкарским пословима. 12. Диспонибилитет арбитража и арбитража новца. 13. Банкарски ризици. 14. Институти уговорног права и коресподентни односи као начини обезбјеђивања испуњења обавеза у банкарству. 15. Хартије од вриједности. 						
Методје наставе и савладавање градива:						
Предавања: Теоријска и практична настава. На крају сваке теме предвиђена је дискусија. Вјежбе: Свака методска јединица са предавања се рекапитулира и увјежбава на часовима вјежби.						
Литература:						

Основна литература: Драгутин Мировић, (2005), *Банкарско право*, Факултет спољне трговине, Бијељина.

Додатна литература: Ненад Вуњак, Љубомир Д. Ковачевић, (2006), *Банкарство и банкарски менаџмент*, Економски факултет Суботица., Robert Bradgate, Fidelma White, (2005), *Comercial Law*, United States Oxford University Press INC, New York.

Облици провјере знања и оцјењивање:

За полагање испита неопходно је 50% из сваке од наведених активности.

Похађање наставе	5	Домаћи задаци		Завршни испит	5
Активност на настави	5	Семинарски		Лабораторија	

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Драгутин Мировић

Датум овјере: 30.12.2015. године

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА

Студијски
програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
Смјер: Финансије, банкарство и
осигурање
Смјер: Пословна информатика

Назив предмета	ТЕОРИЈА И АНАЛИЗА БИЛАНСА					
Катедра којој предмет припада	Катедра за рачуноводство, ревизију и пословне финансије					
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
РЕ-03-1-040-6 РЕ-03-1-060-6	Обавезни	5	4+3	9,0		
Наставник	Проф. др Витомир Старчевић					
Сарадник	ма Сузана Стевановић					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)		Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0	
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
4	3		84	63		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 105$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 147$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 252						
Условљеност другим предметима				Облик условљености		
Нема				-		
Циљеви изучавања предмета:						
Циљ предмета проучавања је да студенте који га слушају уведе, упуту и оспособи адекватним сазнањем: (1) Пословне анализе и њеног круцијалног саставног дијела предмета проучавања анализе биланса или анализе финансијских извјештаја у сврху доношења рационалних одлука о опстанку, расту и развоју предузећа и посебно, улагања капитала, (2) О избору концепције (система), методологије и технике, примјерених модерној аналитичкој апаратури утемељеној на теоријама-методолошким схватањима пословне анализе у саставу исте, анализе биланса, приведену сврсисходној примјени у пракси и (3) Стицањем извјесног степена умијећа студената да сами могу користити податке и информације из праксе предузећа-путем вјежби, у сврху израде проблемски оријентисаних анализа.						
Исходи учења :						
Разумијевање значаја и улоге теорије и анализе биланса у обједињавању економске и финансијске анализе, односно обједињавању нефинансијских и финансијских информација корисних за спознају економије предузећа и пословно одлучивање.						
Садржај предмета:						
1. Пословна анализа као научна дисциплина и практична активност. 2. Конститутивни елементи појма пословне анализе и потреба усвајања конзистентног система пословне анализе. 3. Методе, методски принципи и технике пословне анализе. 4. Покушај пројектовања конзистентног система пословне анализе. 5. Методолошке поставке и ток анализе продаје. 6. Методолошке поставке и ток анализе производње. 7. Теоријско-методолошке поставке и ток анализе економичности. 8. Анализа утицаја фактора радне снаге на обим производње и на трошкове производње. <i>Колоквијум 1.</i> 9. Методолошке поставке за анализу основних средстава. 10. Методолошке поставке за анализу набавке. 11. Теоријске основе биланса.						

12. Финансијска анализа пословања предузећа.
13. Анализа раста и развоја предузећа.
14. Пословни и финансијски извјештаји.
15. Анализа садржаја годишњег пословног извјештаја домаћих и иностраних компанија.

Методe (и облици) наставe и савладавање градива:

Предавања: За сваку тему припремају се адекватне теоријске презентације и објашњења кроз практичне примјере. На крају сваке обрађене теме предвиђена је дискусија са студентима.

Вјежбе: Вјежбе се одвијају практично на примјеру конкретног предузећа, гдје студенти користећи оригиналне билансе врше анализу финансијског, имовинског и приносног положаја по традиционалном поступку и 3-скорe и ЗЕТА моделу и анализирају биланс нето новчаног тока.

Литература:

Основна литература:

Малешевић Н. др Ђоко, Старчевић Б. др Витомир, (2010), *Пословна анализа*, Факултет пословне економије Бијељина, Бијељина.

Додатна литература:

Родић др Јован, Вукелић др Гордана, Андрић др Мирко, (2007), *Теорија, политика и анализа биланса*, Пољопривредни факултет Земун, Београд.

Paul Debra, Yeates Donald, Cadle James, (2010), *Business Analysis*, Second Edition, BCS The Chartered Institute for IT, Swindon, United Kingdom.

Blais Steven, (2011), *Business Analysis: Best Practices for Success*, John Wiley& Sons, Inc., Hoboken, New Jersey, United States of America.

Облици провјере знања и оцјењивање:

За полагање испита неопходно је 50% из сваке од наведених активности.

Похађање наставе	5	Колоквијум	40	Завршни испит	50
Активност на настави	5	Семинарски рад	-	Лабораторија	-

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Витомир Старчевић

Датум овјере: 18.01.2016.

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА

Студијски
програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
смјер Финансије, банкарство и
осигурање и Пословна информатика

Назив предмета		ОСИГУРАЊЕ				
Катедра којој предмет припада		Катедра за финансије банкарство и осигурање				
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
РЕ-03-1-042-6 РЕ-03-1-058-6	Обавезни	6	4+2	7		
Наставник		Проф. др Мирела Митрашевић				
Сарадник		Наташа Тешић, Ма				
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
4	2		84	42		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 90$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 126$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 216						
Условљеност другим предметима					Облик условљености	
Нема						
Циљеви изучавања предмета:						
Циљеви изучавања предмета: Циљ предмета је упознавање студената са савременим теоријским и практичним аспектима пословања осигурања.						
Исходи учења :						
Успјешним савладавањем градива овог предмета будући дипломирани економисти моћи ће активно и успјешно да учествују у рјешавањима сложених задатака у вези са осигурањем у пракси.						
Садржај предмета:						
<ol style="list-style-type: none"> 1. Упознавање са програмом предмета. Историја осигурања у свијету. Развој осигурања код нас. 2. Појам осигурања. Техничка организација осигурања. Актуарски контролни циклус. 3. Ризик. Управљање ризиком. 4. Методолошке основе утврђивања премије осигурања. 5. Осигурани случај. Проблеми утврђивања накнаде осигурања. 6. Лица у праву осигурања. Документа у осигурању. Облици организовања осигуравајуће организације. 7. Први колоквијум. 8. Врсте осигурања. Осигурање имовине. Осигурање лица. 9. Банкарско осигурање. 10. Маркетинг у осигурању. Улога актуара у развоју нових производа осигурања. 11. Реосигурање и саосигурање. Трансфер ризика осигурања путем финансијског тржишта. 12. Управљање активом и пасивом у осигуравајућим компанијама. 13. Савремене тенденције развоја осигурања у свијету. Савремене тенденције развоја осигурања у региону. 14. Појам и врсте социјалног осигурања. Пензијско и здравствено осигурање. 15. Други колоквијум. 						
Методје наставе и савладавање градива:						
Предавања: Ех chatedra предавања. Ради упознавања студената са основним теоријским поставкама осигурања, за сваку наставну јединицу припремљене су адекватне презентације. На крају сваке теме предвиђена је дискусија уз активно учешће студената.						
Вјежбе: Предвиђено је активно учешће студенатау понављањ у градива пређеног на предавањима.						

Литература:Основна литература:

Кочовић Ј., Шулејић П., Ракоњац А.Т.2010. *Осигурање*, Економски факултет Београд,

Додатна литература:

Rejda G.E.2007.*Principles of risk management and insurance*, Addison Wesley Publishing Company.

Banks E. 2005. *Alternative Risk Transfer, Integrated Risk Management through Insurance, Reinsurance, and the Capital Markets*, Wiley.

Straub E. 1997. *Non-life Insurance Mathematics*, Association of Swiss Actuaries, Springer-Verlag,

Dickson, D.C.M., Hardy, M. R., Waters, H.R., *Actuarial mathematics for life contingent risks*, Cambridge University Press, 2nd edition, 2013.

Esch, L., Kieffer, R., Lopez, T., Berbe, C., Damel, P., Debay, M. and Hannosset, J.F. 2005. Asset and Risk Management: Risk Oriented Finance. Wiley.

Митрашевић М., Пјанић М., *Управљање ризицима инвестирања средстава осигуравајућих компанија*, Економски факултет у Суботици, 2019.

Облици провјере знања и оцјењивање:

За полагање испита неопходно је 50% из сваке од наведених активности.

Похађање наставе				Завршни испит	50
Активност на настави	5	Семинарски	5	Колоквијуми	40

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Мирела Митрашевић

Датум овјере: 31.10.2018

**УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА**

Студијски програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
смјер Пословна информатика

Назив предмета	УВОД У ПРОГРАМИРАЊЕ					
Катедра којој предмет припада	Електротехнички факултет Источно Сарајево					
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
PE-03-1-055-5	Обавезни	5	4+2	7		
Наставник	Проф. др Срђан Дамјановић					
Сарадник	Раде Божић, мастер					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
4	2		84	42		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 90$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 126$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 216						
Условљеност другим предметима				Облик условљености		
Нема						
Циљеви изучавања предмета:						
Циљ предмета је упознавање студената са начином прављења алгоритама, основама објектно оријентисаних програма и основама програмског језика <i>Visual Studio 2013</i> .						
Исходи учења :						
По завршетку курса, студент има основна знања о функционисању рачунарског система и како и зашто се они програмирају. Треба да разумију значај алгоритама, као фазе у развоју програма. Студент је у стању да разложи програм у функционалне цјелине (потпрограме). Студент може да користи основне објекте, који постоје у објектно оријентисаном програмирању, да би направио властити програм.						
Садржај предмета:						
<ol style="list-style-type: none"> 1. Основе програмирања. Појам и опис алгоритама. 2. Линијске структуре алгоритама. Цикличне структуре алгоритама. 3. Програмски језици. Символичка имена. Константе. Промјениве. Типови података. 4. Структура програма. Учитавање и записивање података. 5. Аритметички изрази и наредбе. Наредбе додјеле. Писање, уређивање, превођење, тестирање и чување програма. 6. Разгранате структуре. Релациони изрази. Наредбе гранања. Бројачке цикличке структуре. Наредба циклуса. 7. Функције. Једнодимензионални и дводимензионални низови. Сортирање и претраживање. 8. Колоквијум 1. Програмирање у <i>Visual Basic-у 2013</i>. Објектно конципиран програмски језик. Програмско окружење линија менија и алатки. 9. Палете алатки и послова. Прозори: Project, Form и Properties. Кориснички интерфејс. 10. Дизајнирање објеката. Подешавање својстава. Кодирање. 11. Покретање и затварање програма. Рад са менијима и оквирима за дијалог. 12. Наредбе селекције и итерације. If... Then. Select Case. For... Next. Do (While, Until). 13. Колекције и низови. Модули и процедуре. Обрада стрингова и текста. Додавање слика и специјалних ефеката. Приказивање података и извјештаја. 14. Рад са табелама и базама података. 15. Колоквијум 2. Основни правни и економски аспекти производње софтвера. Гарантне обавезе и одржавање софтвера. Модификација софтвера. 						

Методe наставe и савладавање градива:

Предавања: За сваку наставну јединицу припремљене су адекватне презентације и практични примјери програма. На крају сваке теме предвиђена је дискусија.
Вјежбе: Вјежбе се одвијају у компјутерској лабораторији уз поштовање принципа један студент-један рачунар. Поступно упознавање студената са програмским језиком *Visual Basic 2013*.

Литература:Основна литература:

Срђан Дамјановић, Предраг Катанић, (2017), *Интегрисано развојно окружење Visual Studio 2013*, Факултет пословне економије, Бијељина.

Додатна литература:

Срђан Дамјановић, Предраг Катанић, (2014), *Програмски језик Visual Basic збирка задатака*, Факултет пословне економије, Бијељина.

Облици провјере знања и оцјењивање:

За полагање испита неопходно је освојити 50 бодова од чега 50% бодова на завршном испиту и лабораторији. Ако су студенти били на стручној пракси у некој фирми и урадили семинарски рад везано за послове које су обављали, могу добити 5 бодова на испиту.

Похађање наставе	5	Стручна пракса - рад	5	Завршни испит	45
Активност на настави	5	Семинарски		Лабораторија	45

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Срђан Дамјановић

Датум овјере: 25.08.2022.

	УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА		
	Студијски програм:	ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА Смјер: Пословна информатика (обавезан); Спољна трговина, порези и царине (изборни предмет); Финансије, банкарство и осигурање (изборни предмет)	

Назив предмета		УПРАВЉАЧКИ ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМИ				
Катедра којој предмет припада		Катедра за пословну информатику, Факултет пословне економије Бијељина				
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
PE-03-2-024-6 PE-03-2-043-6 PE-03-1-059-6	Обавезни и изборни	5	4+2	7		
Наставник		Проф. др Бранко Крсмановић и Проф. др Срђан Дамјановић				
Сарадник		Раде Божић, мастер				
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S₀
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S ₀
4	2		84	42		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 90$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 126$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 216						
Условљеност другим предметима					Облик условљености	
Нема						
Циљеви изучавања предмета:						
Циљ предмета је упознавање студената са утицајем информационе технологије на стратешку предност организације, продуктивност, квалитет, услуге потрошачу, комуникацију и сарадњу, омогућавајући реорганизацију пословног процеса.						
Исходи учења :						
По завршетку курса, студенти ће познавати врсте, функције и компоненте информационих система, системе подршке у управљању и одлучивању, као и начине имплементације и ревизије ИС. И та знања ће моћи да користи за потребе других предмета у оквиру студијског програма.						
Садржај предмета:						
<ol style="list-style-type: none"> 1. Управљачки информациони системи (УИС) – уводни дио, врсте и функције 2. УИС у глобалном окружењу – ефекти и трендови нове економије 3. Компоненте управљачких информационих система 4. УИС засновани на WEB-и 5. Трансакциона обрада и функционални информациони системи (ИС рачуноводства, финансија и маркетинга, CRM, HRM) 6. Системи подршке управљању и одлучивању 7. Економија информационе технологије 8. Изградња, управљање и безбедност информационих ресурса 9. Интегрални пословни софтвер у УИС – Enterprise resource planning (ERP) 10. Анализа трошкова увођења ERP система 						

11. Имплементација ERP система
12. Ревизија УИС-а
13. Модел ризика као ревизорски приступ
14. Програми ревизије УИС-а
15. Студија случаја : УИС предузећа

Методe наставe и савладавање градива:

За сваку наставну јединицу припремљене су адекватне презентације, а за одређене наставне јединице и директно повезивање са интернетом. Предвиђено је активно учешће студената у виду презентација које појединачно или тимски припремају као допуну одређене теме. На крају сваке теме предвиђена је дискусија.

Вјежбе се одвијају у компјутерској лабораторији, у више група, уз поштовање принципа један студент-један рачунар. Уз поступно упознавање студената са савременим алатима за израду пословних апликација.

Литература:

Раде Станкић, Др Бранко Крсмановић, (2009), Управљачки информациони системи, Факултет спољне трговине, Бијељина.

Др Раде Станкић, Др Бранко Крсмановић, (2005), Пословна информатика, са практикумом, Факултет спољне трговине, Бијељина.

Др Срђан Дамјановић, Др Предраг Катанић, Др Бранко Крсмановић, (2020), Excel за економисте, Факултет пословне економије, Бијељина.

Облици провјере знања и оцјењивање:

За полагање испита неопходно је освојити 50 бодова од чега 50% бодова на завршном испиту и лабораторији. Ако су студенти били на стручној пракси у некој фирми и урадили семинарски рад везано за послове које су обављали, могу добити 5 бодова на испиту.

Похађање наставе	5	Стручна пракса - рад	5	Завршни испит	45
Активност на настави	5	Семинарски	5	Лабораторија	40

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Бранко Крсмановић

Датум овјере: 25.08.2022.

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА

Студијски
програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
смјер Финансије, банкарство и
осигурање
смјер Пословна информатика

Назив предмета	МЕНАЏМЕНТ ЉУДСКИХ РЕСУРСА					
Катедра којој предмет припада	Катедра за маркетинг и менаџмент, Економски факултет Брчко					
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
РЕ-03-2-044-6 РЕ-03-2-061-6	Изборни	6	4+2	7		
Наставник	Проф. др Цвико Јекић					
Сарадник	Доц. др Биљана Ковачевић					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)		Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0	
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
4	2		84	42		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 90$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 126$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 216						
Условљеност другим предметима				Облик условљености		
Нема						
Циљеви изучавања предмета:						
Циљ предмета је упознавање студената са различитим профилима образовања првог степена ради стицања компетенција за менаџере и стручњаке пословног управљања и људских ресурса за рад у организацијама свих врста.						
Исходи учења :						
Након изучавања овог предмета студенти ће стећи стручна знања везана за: улогу људских ресурса у предузећима, начину планирања, регрутовања и селекцији људских потенцијала, управљању перформансама запослених, развојем запослених и развојем организације, као и мотивисању и награђивању запослених.						
Садржај предмета:						
1. Увод у менаџмент људских потенцијала. 2. Анализа посла. 3. Планирање људских потенцијала. 4. Регрутовање људских потенцијала. 5. Селекција људских потенцијала. 6. Оријентација и социјализација запослених. 7. Обука запослених. 8. Први колоквијум. 9. Управљање перформансама запослених. 10. Управљање развојем запослених. 11. Управљање развојем организација. 12. Мотивисање запослених. 13. Награђивање запослених. 14. Радни односи и колективно преговарање. 15. Други колоквијум.						
Методe наставе и савладавање градива:						
За сваку наставну јединицу припремљене су адекватне презентације. Предвиђено је активно учешће студената у виду презентација које појединачно или тимски припремају као допуну одређене теме.						

На крају сваке теме предвиђена је дискусија.
 Вјежбе се одвијају у учионици, у потребном броју група. Активност студената на вежбама је максимална, а акценат студентске активности биће на креативним дискусијама на задату тему. Подстицаће се супротстављање мишљења о одређеном проблему и његовом рјешењу.

Литература:

Основна литература:

Др Момчило Пољић, (2009), *Менаџмент људских потенцијала*, Универзитет у Источном Сарајеву, Економски факултет у Брчком

Додатна литература:

Биљана Богићевић, (2007), *Менаџмент људских ресурса*, Економски факултет Београд.

Радојица Јојић, (2004), *Менаџмент*, Економски факултет, Источно Сарајево.

Heinc Wehrich i Harold Koontz, (2002), *Менаџмент*, Загреб.

Облици провјере знања и оцјењивање:

За полагање испита неопходно је 50% из сваке од наведених активности.

Похађање наставе	5	Домаћи задаци	40	Завршни испит	50
Активност на настави	5	Семинарски		Лабораторија	

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Момчило Пољић

Датум овјере: 18.2.2016.

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ

Студијски
програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
Смјерови: Спољна трговина, порези и
царине и Пословна информатика

Назив предмета	МАРКЕТИНГ УСЛУГА					
Катедра којој предмет припада	Катедра за маркетинг и менаџмент УИС (Економски факултет Брчко)					
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
PE-03-2-025-6	Изборни	6	4+2	7		
Наставник	Доц. др Звјездана Гавриловић					
Сарадник	ма Раде Божић					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
4	2		84	42		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 90$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 126$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 216						
Условљеност другим предметима				Облик условљености		
Нема				-		
Циљеви изучавања предмета:						
Циљ предмета је упознавање студената са кључним специфичностима функционисања услужног предузећа, са акцентом на тржишним аспектима пословања. Оспособљавање студената да опште принципе и инструментариј маркетинга примјене у подручју услужних дјелатности. Оспособљавање студената да општа знања из маркетинга услуга примјене у специфичним услужним дјелатностима.						
Исходи учења :						
По завршетку курса, студент има основна знања о специфичностима маркетинга у услужним организацијама и познаје појам, значај и обиљежја услуга. Циљ је да се студенти упознају са карактеристикама тржишта услуга као и методама истраживања и сегментације услужног тржишта, позиционирањем услужне организације и тржишним таргетирањем. Овај курс треба да омогући студентима да усвоје основна знања о маркетинг миксу услужних организација и менаџменту маркетинга услужних организација.						
Садржај предмета:						
16. Појам и дефинисање услуга. Дефинисање услуга у пословном контексту. Развој економског и пословног поимања услуга. 17. Критерији класификовања услуга. Класификације услуга. 18. Обиљежја услуга: неопипљивост, недјелљивост производње и потрошње услуга, хетерогеност услуга, незадрживост услуга. 19. Новији приступи и дилеме у вези са обиљежјима услуга и њиховим апликативним значајем. 20. Економски значај услуга. Развој значаја услужног сектора. 21. Услуге као генератор вредности. Услужни сектор и запошљавање. 22. Тржиште услуга. Важнија обиљежја понуде услуга. Стандардни фактори тражње на тржишту услуга. 23. Савремене амбијенталне детерминанте тражње услуга. Оквир процеса управљања маркетингом услужног предузећа. Обиљежја услуга као детерминанта управљачког процеса. Начин стварања вриједности услуге. 24. Специфичности услужног маркетинг микса. Профитна усмјереност управљачког процеса. Истраживање тржишта и маркетинг информациони систем услужног предузећа. 25. Планирање маркетинга услужног предузећа. Дефинисање мисије и маркетинг циљева. Сегментација тржишта услуга. Позиционирање и циљни маркетинг услужног предузећа.						

26. Планирање маркетинга услужног предузећа. Дефинисање маркетинг стратегија и тактичког оквира. Услуга као елемент маркетинг микса услужног предузећа. Концепт услуге, квалитет услуге, однос квалитета услуге и лојалности корисника.
27. Услужни пакети и њихове цијене. Цијена у функцији приносног менаџмента. Дистрибуција као елемент маркетинг микса услужног предузећа. Управљање доступношћу услуге.
28. Аспекти канала дистрибуције код услуга. Логистички аспекти маркетинга услуга. Промоција услуге као елемент маркетинг микса. Специфичности комуницирања на услужном тржишту. Усмена комуникација као доминирајући промоциони метод услужних предузећа. Специфичности класичних промоционих метода. Дистинкција између дистрибутивних и промоционих инструмената на услужном тржишту.
29. Имплементација маркетинга услужног предузећа. Оквир маркетинг имплементације. Људски фактор у систему сервукције. Општи аспекти управљања људским ресурсима услужног предузећа. Маркетинг и менаџмент услужног предузећа. Управљање услужним процесом (сервукција). Физичко окружење као имплементационо подручје.
30. Интерни маркетинг као специфичан метод управљања људским фактором. Оптимизација нивоа услуге у функцији профитне оптимизације. Контрола дугорочне профитабилности услужног предузећа. Контрола маркетинга услужног предузећа. Основни оквир контроле маркетинга. Контрола профитне ефикасности услужног предузећа. Контрола квалитета услужне понуде. Анализа одступања стварног од потребног квалитета. Корисничка перцепција квалитета услуге. Методе мерења квалитета услуге.

Методe (и облици) наставe и савладавањe градива:

Предавања: За сваку наставну јединицу припремљене су адекватне презентације. Предвиђено је активно учешће студената у виду презентација које појединачно или тимски припремају као допуну одређене теме. На крају сваке теме предвиђена је дискусија.

Вјежбе: Вјежбе се одвијају у учионици у потребном броју група. Активност студената на вјежбама је максимална, а акценат студентске активности биће на креативним дискусијама на задату тему. Подстицаће се супротстављање мишљења о одређеном проблему и његовом рјешењу.

Литература:

Основна литература:

Канцир Р., Ђурица М., (2014), *Маркетинг услужних организација*, Београдска пословна школа, Висока школа струковних студија, Београд.

Додатна литература:

Bateson J. E. G., Hoffman K. D., (2013), *Маркетинг услуга*, Дата Статус, Београд.

Вељковић С., (2009), *Маркетинг услуга*, ЦИД, Економски факултет, Београд.

Облици провјере знања и оцјењивање:

За полагање испита неопходно је 50% из сваке од наведених активности.

Похађање наставе	5	Колоквијум	35	Завршни испит	50
Активност на настави	5	Семинарски рад	5	Лабораторија	-

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Раде Канцир

Датум овјере: 29.12.2015.

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА

Студијски
програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
Смјер: Спољна трговина, порези и
царине

Назив предмета	МЕЂУНАРОДНИ МАРКЕТИНГ					
Катедра којој предмет припада	Катедра за маркетинг и менаџмент					
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
РЕ-03-1-027-7	Обавезни	7	4+2	7		
Наставник	Проф. др Момчило Пољић					
Сарадник	ма Раде Божић					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S₀
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S₀
4	2		84	42		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 90$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 126$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 216						
Условљеност другим предметима				Облик условљености		
Маркетинг				Положен испит		
Циљеви изучавања предмета:						
Циљ предмета је упознавање студената са савременим пословним приступом и праксом на свјетском тржишту и оспособљавање за примјену принципа, инструмената и техника у оквиру концепта међународног маркетинга у међународном пословању.						
Исходи учења :						
По завршетку курса, студент има основна знања о специфичностима међународног маркетинга и упознат је са промјенама у глобалном пословном окружењу. Циљ је да се студенти упознају са карактеристикама међународног маркетинг микса. Овај курс треба да омогући студентима да усвоје основна знања о управљању међународним маркетингом.						
Садржај предмета:						
1. Увод у предмет међународни маркетинг. Упознавање са предметом, методом и садржајем рада/семестралних активности. 2. Међународни маркетинг и остале пословне дисциплине. Интердисциплинарност Међународног маркетинга. Маркетинг и међународни маркетинг. 3. Односи на светском тржишту. Глобализација као пословна детерминанта. 4. Значај локалног амбијента као фактора окружења. Окружење међународног маркетинга. 5. Међународни маркетинг информациони систем. Међународна маркетинг истраживања. 6. Планирање међународног маркетинга. 7. Контрола међународног маркетинга. 8. Организација као фаза управљања међународним маркетингом. Процедурални аспекти организације међународног маркетинга. 9. Детерминанте међународних маркетинг стратегија. Интерни и екстерни оквир међународних маркетинг стратегија. 10. Имплементациони параметри међународних маркетинг стратегија. Оптимизација степена компатибилности међународне маркетинг стратегије и фактора окружења. 11. Преглед модалитета укључивања на свјетско тржиште. Апликационе карактеристике појединих модалитета укључивања на свјетско тржиште. 12. Производ као инструмент међународног маркетинг микса. Цјена као инструмент међународног маркетинг микса. 13. Дистрибуција као инструмент међународног маркетинг микса. Комуницирање (промоција) као						

инструмент међународног маркетинг микса.

14. Модалитети и организационе форме међународног Е бизниса. Међународни интернет маркетинг.
15. Међународни маркетинг услуга. Специфичности маркетинга појединих типова услуга на међународном тржишту. Значај међународног маркетинга за развој опште теорије маркетинга. Новији трендови у пракси међународног маркетинга.

Методe (и облици) наставe и савладавање градива:

Предмет: За сваку наставну јединицу припремљене су адекватне презентације. Предвиђено је активно учешће студената у виду презентација које појединачно или тимски припремају као допуну одређене теме. На крају сваке теме предвиђена је дискусија.

Вјежбе: Вјежбе се одвијају у учионици у потребном броју група. Активност студената на вјежбама је максимална, а акценат студентске активности биће на креативним дискусијама на задату тему. Подстицаће се супротстављање мишљења о одређеном проблему и његовом рјешењу.

Литература:

Основна литература:

Канцир Р., (2013), *Основи међународног маркетинга*, Београдска пословна школа, Висока школа струковних студија, Београд.

Додатна литература:

Ракића Б., (2012), *Међународни маркетинг*, ЦИД, Економски факултет, Београд.

Јовић М., (2002), *Међународни маркетинг*, издање Интерма-ИЕН-БПШ, Београд.

Облици провјере знања и оцјењивање:

За полагање испита неопходно је 50% из сваке од наведених активности.

Похађање наставе	5	Колоквијум	35	Завршни испит	50
Активност на настави	5	Семинарски рад	5	Лабораторија	-

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Раде Канцир

Датум овјере: 29.12.2015.

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА

Студијски
програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
Смјер Спољна трговина,
порези и царине и Финансије,
банкарство и осигурање

Назив предмета	МЕЂУНАРОДНО ПОСЛОВНО ФИНАНСИРАЊЕ					
Катедра којој предмет припада	Катедра за теоријску економију					
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
PE-03-1-045-7	Обавезни	7	4+3	9		
Наставник	проф. др Марко Маловић					
Сарадник	ма Сузана Стевановић					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
4	3		84	63		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 105$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 147$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 252						
Условљеност другим предметима				Облик условљености		
Нема						
Циљеви изучавања предмета:						
Циљ предмета је упознавање студената са савременом теоријом и праксом међународног пословног финансирања.						
Исходи учења :						
Способност студената да у потрази за корпоративним оптимумом самостално вагају између различитих облика, извора и инструмената међународног пословног финансирања, те да успешно управљају међународним финансијским ризицима са којима се сусрећу у глобалној пословној арили.						
Садржај предмета:						
1. Међународно пословање и изазови глобалног окружења:						
1.1. Спецификум пословања у глобалном окружењу и међународни извори финансирања						
1.2. Међународно пословање и ризик земље						
1.3. Појам и дефиниције платног биланса, сврха девизног биланса и међународне инвестиционе позиције						
1.4. Покретчке снаге међународног кретања капитала						
2. Валутни ризик, девизно тржиште и политика курса:						
2.1. Организација девизног тржишта, појам и формирање девизних курсева,						
2.2. Однос девизног курса и других макроекономских варијабли						
2.3. Курсно-каматни и терминско-промптни паритети,						
2.4. Улога државе и света у одабиру и вођењу политике девизног курса						
3. Управљање различитим аспектима валутног ризика:						
3.1. Предвидивост кретања девизних курсева и покриће валутног ризика						
3.2. трансакциона изложеност, 3.3.економска изложеност и 3.4. транслациона изложеност и заштита од валутног ризика на међународном финансијском тржишту посредством дериватних и других техника						
4. Међународно финансирање из официјелних извора: 4.1. IMF и IBRD, 4.2 Група Светске банке, 4.3. BIS, 4.4. Група EIB, EBRD, IPA, 4.5. Париски клуб						
5. Трајније инофинансирање из приватних извора:						
5.1. СДУ и међународна тржишта акција 5.2. Међународне портфолио инвестиције и прекогранична улагања 5.3. Међународни банкарски кредити, инструменти дуга и Лондонски						

<p>клуб 5.4. Трошкови капитала и буџет у условима међународног финансирања</p> <p>6. Краткорочно инофинансирање из приватних извора:</p> <p>6.1. Краткорочни инокредити и међународно пројектно финансирање 6.2. Финансирање спољне трговине 6.3. Међународно управљање готовином</p> <p>7. Међународно финансирање, ЕМУ и криза дугова:</p> <p>7.1. Светске финансијске кризе и спољна задуженост суверена 7.2. Историјат Европске монетарне интеграције 7.3. Криза у Еврозони и међународно пословно финансирање</p>					
Методe наставe и савладавање градива:					
<p>Предавања: Еx-chatedra предавања. За сваку наставну јединицу припремљене су адекватне презентације На крају сваке теме предвиђена је дискусија.</p> <p>Вјежбе: Свака методска јединица са предавања се рекапитулира на часовима вјежби. За сваку тему предвиђена је дискусија са студентима и сучељавање мишљења. Такође, предвиђено је и активно учешће студената у виду презентација које појединачно или тимски припремају као допуну одређене теме.</p>					
Литература:					
Основна литература:					
Маловић, М. «Међународно финансирање и прекогранична улагања», ИЕН-Београд, 2016.					
Допунска литература:					
Bekaert, G.- Hodrick, R. (2012), “International Financial Management”, 2 nd Edition, Prentice Hall, Pearson Education Inc., New Jersey или скорије издање					
Shapiro, A. –Sarin, A. (2009), “Foundations of Multinational Financial Management”, 6 th Edition, John Wiley&Sons, Inc., Hoboken, NJ или скорије издање					
Облици провјере знања и оцјењивање:					
За полагање испита неопходно је стећи минимум 50,5 поена односно задовољити 50,5% укупних захјева на курсу. Да би положио/ла испит, кандидат/кандидаткиња мора стећи најмање 36 поена (36% оцјене) на колоквијуму и завршном испиту узето збирно, без обзира на кумулатив бодова стечених по свим (другим) основама.					
Похађање наставе	10%	Колоквијум	26%	Завршни испит	34%
Активност на настави	10%	Семинарски	20%		
Посебна назнака за предмет:					
Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Марко Маловић					
Датум овјере: Јануар, 2016.					

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ

Студијски
програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
Смјер: Спољна трговина, порези и
царине

Назив предмета	ПОНАШАЊЕ ПОТРОШАЧА					
Катедра којој предмет припада	Катедра за маркетинг и менаџмент УИС (Економски факултет Брчко)					
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
PE-03-1-029-7	Обавезни	7	4+2	7		
Наставник	Доц. др Звјездана Гавриловић					
Сарадник	ма Раде Божић					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)		Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0	
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
4	2		84	42		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 90$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 126$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 216						
Условљеност другим предметима				Облик условљености		
Нема				-		
Циљеви изучавања предмета:						
<p>Потрошач је члан заједнице, друштвено и културно биће, које тежи да куповином и коришћењем одређеног производа/услуге задовољи своје потребе/жеље. Свијет маркетинга стога је окренут свијету потрошача. Маркетинг активности почињу и завршавају се са потрошачима. Управо зато и циљ предмета <i>Понашање потрошача</i> је да проучава потрошача, као индивидуу и као члана заједнице, тежећи да продре у његово понашање и факторе који на то понашање утичу. Без информација о потребама и мотивима потрошача, њиховом понашању у различитим ситуацијама у куповини и факторима који дјелују на процес куповине, не може се данас замислити успјех предузећа на тржишту.</p>						
Исходи учења :						
<p>По завршетку курса, студент има основна знања о специфичностима понашања потрошача и упознат је са мотивационим процесом потрошача. Циљ је да се студенти упознају са факторима који утичу на понашање потрошача и моделима понашања потрошача. Овај курс треба да омогући студентима да усвоје основна знања о процесу одлучивања потрошача, као и улогама у процесу куповине, али и о начину организовања и заштите потрошача.</p>						
Садржај предмета:						
<ol style="list-style-type: none"> 1. Понашање потрошача у маркетинг истраживањима. 2. Основни појмови о понашању потрошача. Разлози истраживања понашања потрошача. 3. Развој понашања потрошача као научне дисциплине. Интердисциплинарност понашања потрошача. 4. Мотивациони процес потрошача. Потребе потрошача. Мотиви потрошача. Понашање (акција) потрошача. 5. Утицаји на понашање потрошача. Класификација фактора који утичу на понашање потрошача. Географске детерминанте понашања потрошача. Демографски фактори. Економски утицаји на понашање потрошача. 6. Социолошке детерминанте понашања потрошача. Култура. 7. Друштвена класа и слој. Друштвена улога и статус. Релевантне и референтне групе. Лидери (вође) мишљења. 8. Породица. Стил живота. 9. Психолошки (интерни) фактори понашања потрошача. Процес информисања потрошача.						

10. Процес учења. Личност.
11. Ставови потрошача. Мотивациона истраживања.
12. Процес одлучивања потрошача. Фазе процеса одлучивања.
13. Врсте процеса одлучивања. Улоге у процесу куповине.
14. Процес прихватања (дифузија) новог производа. Организовање и заштита потрошача.
15. Друштвена одговорност и конзумеризам.

Методe (и облици) наставe и савладавањe градива:

Предавања: Упознавање са градивом уз употребу видео пројектора, а по темама, и динамици који су дати у материјалу.

Вјежбе: Вјежбе су комплементарне са предавањима. Облици рада који ће се спроводити на вјежбама садрже презентирање допунских информација и примјера од стране асистента (видео пројектор), дискусије, појединачни и групни рад студената на рјешавању примјера из праксе, допунско појашњавање “тежих” лекција, остале видове рада.

Литература:

Основна литература:

Маричић Бранко, (2011), *Понашање потрошача*, Економски факултет, Београд.

Облици провјере знања и оцјењивање:

За полагање испита неопходно је 50% из сваке од наведених активности.

Похађање наставе	5	Колоквијум	40	Завршни испит	50
Активност на настави	-	Семинарски рад	5	Лабораторија	-

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Момчило Пољић

Датум овјере: 18.02.2016.

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА

Студијски
програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
Смјер:
Спољна трговина, порези и царине

Назив предмета	ПОРЕЗИ И ЦАРИНЕ ЕУ					
Катедра којој предмет припада	Катедра за финансије банкарство и осигурање, Економски факултет, Пале					
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
РЕ-03-1-030-7	Обавезни	VIII	4+2	7		
Наставник	Доц. др Весна Петровић					
Сарадник	Мр Биљана Станивук					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)		Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0	
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
4	2		84	42		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 90$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 126$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 216						
Условљеност другим предметима					Облик условљености	
Нема условљености.					-	
Циљеви изучавања предмета:						
<p>Основни циљ предмета је да студенти добију корисне смјернице актуелне регулативе из области пореза и царина, као и задатака које БиХ треба да испуни да се приближи европским стандардима и дугорочном циљу интеграције у структуре ЕУ.</p> <p>Приоритетно мјесто у назначеној регулативи припада пореској и царинској политици ЕУ коју у овом погледу треба да прати и БиХ, као што је и комплетна област индиректног опорезивања. С тим у вези у току је процес усклађивања који предвиђа уклањање физичких, техничких и фискалних баријера везаних за превладавање царинских ограничења, уз истовремено појачавање контрола на спољним границама БиХ.</p>						
Исходи учења :						
Након положеног испита, студенти ће бити у могућности да: објасне настанак и развој ЕУ, њен правни систем и институционалну структуру; упознају политику ширења ЕУ, придруживање држава Западног Балкана; схвате фискални систем ЕУ, институционални оквир доношења одлука о фискалним питањима; разумију фискални федерализам у ЕУ, приходе, расходе и редистрибуцију средстава буџета ЕУ; схвате хармонизацију пореских система (директних и индиректних пореза) у ЕУ, пореску конкуренцију, фискална правила и могуће правце реформе фискалне политике; разумију хармонизацију акциза и порески третман увоза производа некомерцијалног карактера из трећих земаља итд.						
Садржај предмета:						
1. Увод у фискални систем и фискалну политику ЕУ, настанак, етапе развоја, сврха изучавања и научна методологија. 2. Институције ЕУ (Европско вијеће, Европски парламент, Вијеће ЕУ, Европска комисија). 3. Институционални оквир доношења одлука о фискалним питањима. 4. Фискални федерализам у ЕУ. 5. Буџет ЕУ (основне особине, функције, начела, регулација и поступак доношења и усвајања, приходи, расходи и редистрибуција средстава), основни узроци дестабилизовања фискалног и монетарног система ЕУ и утицај свјетске финансијске кризе на привредне токове њених чланица. 6. Хармонизација индиректних пореза у ЕУ (разлози, инструменти и начела).						

7. Хармонизација директних пореза у ЕУ (разлози, инструменти и начела).
8. *I колоквијум.*
9. Пореска конкуренција у ЕУ.
10. Фискална правила у ЕУ и економска стабилизација.
11. Могући правци реформе фискалне политике у ЕУ. Импликације изласка Велике Британије из ЕУ („Брегзит“) на њену будућу економску и политичку стабилност.
12. Фискални аспекти придруживања БиХ ЕУ.
13. Прилагођавање пореског система БиХ захтјевима ЕУ и могући правци реформи. Рефлексија фискалне дисциплине ЕУ на реформу пореског система РС и БиХ. Процеси и изазови економске конвергенције БиХ према ЕУ.
14. Усклађивање пореског и царинског система БиХ са фискалним правилима ЕУ. Досадашњи теоријски дискурс о придруживању и економско стање пред стицање статуса кандидата за пријем БиХ у ЕУ.

II колоквијум.

Методe наставe и савладавање градива:

Настава се изводи у облику предавања, вјежби, семинарских радова, тестова, примјера из праксе, критичких осврта и компаративне анализе. На крају сваке теме предвиђена је дискусија. Свака методска јединица са предавања се рекапитулира на часовима вјежби.

Литература:

Основна литература:

Хрустић, Х., (2011.), *Пореска хармонизација у Европској унији*, Институт за међународну политику и привреду, Београд.

Vaimbridge, M., Whyman, P., (2014.), *Fiscal Federalism and European Economic Integration*, Routledge; 1 edition, Milton Park, Abingdon, Oxford, OX14 4RN, UK.

Канџија, В., Цвечић, И., (2010.), *Економика и политика Еуропске уније*, Економски факултет у Риједи.

Шимовић, Ј., Шимовић, Х., (2006.), *Фискални сустан и фискална политика Еуропске уније*, Правни факултет, Загреб.

Додатна литература:

Халиловић, С., (2013.), *Европске интеграције и Босна и Херцеговина*, Факултет политичких наука, Сарајево.

Baldwin, R., Wyplosz, C., (2006.), *The Economics of European integration*, UK, McGraw Hill.

Илић-Попов, Г., (2004.), *Пореско право Европске уније*, „Службени гласник“, Београд.

Облици провјере знања и оцјењивање:

За полагање испита неопходно је 50% из сваке од наведених активности.

Похађање наставе	5	Домаћи задаци	5	Завршни испит	50
Активност на настави	5	Семинарски	5	Колоквијуми	30

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: Др Хамид Алибашић, ред. проф.

Датум овјере: 23.01.2017.

	УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА		
	Студијски програм:	ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА смјер Пословна информатика, Спољна трговина, порези и царине и Финансије банкарство и осигурање	

Назив предмета		Електронско пословање				
Катедра којој предмет припада		Пословна информатика, Факултет пословне економије Бијељина				
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
PE-03-1-031-8 PE-03-1-049-8 PE-03-1-069-8	Обавезни	8	4+2	7		
Наставник	Проф. др Раде Станкић					
Сарадник	Борислав Дракул, мастер					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S₀
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S₀
4	2		84	42		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 90$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 126$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 216						
Условљеност другим предметима					Облик условљености	
Нема						
Циљеви изучавања предмета:						
<p>Циљ овог предмета је оспособљавање студената да овладају знањем и техникама примјене рачунара у електронском пословању, што подразумјева коришћење изабраних софтверских и методолошких алата као што су: оперативни системи који подржавају нове информационо-комуникационе технологије, дизајнирање и програмирање апликација за Интернет, коришћење мултимедијалне технологије у апликацијама за електронско пословање, модели и методе електронског пословања, итд.</p>						
Исходи учења :						
<p>По завршетку курса, студент има основна знања из области електронског пословања у трговини, маркетингу, банкарству, платном промету, осигурању и туризму. Познавање конкретних софтверских алата омогућиће студентима ефикасно коришћење информационо-комуникационе технологије у електронском пословању.</p>						
Садржај предмета:						
<ol style="list-style-type: none"> 1. Е-пословање – водећа снага дигиталне економије. Технологија електронске трговине. 2. Модели електронске трговине на основу релација између учесника. B2C (Business-to-Consumer) модел. B2B (Business-to-Business) модел. C2C (Consumer-to-Consumer) модел. B2C2B (Business-to-Consumer-to-Business) модел. C2B2C (Consumer-to-Business-to-Consumer) модел. 3. Мобилна трговина (M-Commerce). Модели електронске трговине са аспекта пословања. Модели електронских тржишта. Виртуелни трговински центри, online аукција. 4. Е-маркетинг. Принципи web пословања. Модели web маркетинга. Online маркетинг. Циљеви интернет присуства. 5. Модели наступа на интернету. Технике online маркетинга. E-mail маркетинг. Blog маркетинг. Праћење статистике посјећености web-презентације. Серверски оријентисани приступи. Кориснички оријентисани приступи. Интернет брошуре – путовање из фотеле. 6. Е – банкарство. Аутоматизација банкарског пословања. Електронски новац и електронско банкарство. Кућно банкарство (homebanking). On-line банкарство. Интернет банкарство. 7. E-cash у интернет банкарству. Паметне картице у интернет банкарству. Шифрована кредитна 						

картица. Електронска финансијска тржишта и берзе. Системи за пренос података са берзе.

8. Електронски системи плаћања на интернету. Ученици у процесу електронског плаћања. Процес плаћања. Принципи система плаћања. Типови електронских система плаћања. Системи електронског новца базирани на софтверу. Системи електронског новца који користе смарт картице. Електронски систем за микро-плаћања. Електронски системи плаћања путем кредитних-дебитних картица.

9. Е-платни промет. Међубанкарски платни системи у земљама у транзицији. Међубанкарски платни систем у Словенији, Србији, Босни и Херцеговини, Црној Гори, Хрватској и Македонији.

10. Системи обрачуна у развијеним тржишним економијама. Системи обрачуна платног промета у САД FEDWIRE, Clearing House Interbank Payment Systems (CHIPS). Системи обрачуна платног промета у Европској унији.

11. Е – осигурање. Развој електронског пословања у осигурању. Модели електронског пословања у осигурању. Web сајтови осигуравајућих друштава. Online маркетиншка подршка. Online дистрибуција традиционалних и интернет производа. Online администрација.

12. Производни портали. Point of Sale портали. Агрегатори. Online тржиште ризика. Обрнуте аукције. Мобилна и wireless технологија у осигурању.

13. Глобални дистрибуциони и резервациони системи. Појам и значај информационих и резервационих система. Компјутеризовани резервациони системи ваздухопловних компанија. Глобални дистрибуциони системи. Galileo International – глобални дистрибуциони систем. Рјешења за авио партнере. Рјешења за партнере из rent-a-car индустрије. Рјешења за хотелијере.

14. AMADEUS – глобални дистрибуциони систем. Amadeusova пословна мрежа. Amadeus и е-пословање. Amadeus – увођење ISO стандарда квалитета. Amadeusova глобална мрежа. Amadeusova корисничка решења. Рјешења за авио-компаније. Рјешења за rent-a-car компаније. Рјешења за хотелске компаније. Рјешења за жељезничке компаније. Рјешења за крстарења. Рјешења за ферибот линије. Рјешења за туристичка путовања. Рјешења за осигуравајуће компаније.

15. SABRE - глобални дистрибуциони систем. Sabre Holdings - путничко пословање. Travelocity, Sabre Travel Network, Sabre Airline Solutions. WORLDSPAN. Компјутеризовани резервациони системи у хотелијерству. Национални информациони системи.

Методe наставe и савладавање градива:

Предавања: За сваку наставну јединицу припремљене су адекватне презентације, а за одређене наставне јединице и директно повезивање са Интернетом. Предвиђено је активно учешће студената у виду презентација које појединачно или тимски припремају као допуну одређене теме. На крају сваке теме предвиђена је дискусија.

Вјежбе: Вјежбе се одвијају у компјутерској лабораторији уз поштовање принципа један студент-један рачунар.

Литература:

Основна литература:

Станкић Р., (2014), *Електронско пословање*, Економски факултет, Београд.

Станкић Р., Бранко Крсмановић (2007), *Електронско пословање*, Факултет спољне трговине, Бијељина.

Облици провјере знања и оцјењивање:

За полагање испита неопходно је освојити 50 бодова од чега 50% бодова на завршном испиту и лабораторији. Ако су студенти били на стручној пракси у некој фирми и урадили семинарски рад везано за послове које су обављали, могу добити 5 бодова на испиту.

Похађање наставе	5	Стручна пракса - рад	5	Завршни испит	45
Активност на настави	5	Семинарски		Лабораторија	40

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Бранко Крсмановић

Датум овјере: 25.08.2022.

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ

**Студијски
програм:**

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
смјер Спољна трговина, порези и царине

Назив предмета		ПОРЕСКО И СПОЉНОТРГОВИНСКО РАЧУНОВОДСТВО				
Катедра којој предмет припада		Катедра за рачуноводство, ревизију и пословне финансије, Факултет пословне економије Бијељина				
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
РЕ-03-1-032-8	Обавезни	7	4+2	7		
Наставник	Проф. др Срђан Лалић					
Сарадник	ма Ања Рајак					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
4	2		84	42		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 90$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 126$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 216						
Условљеност другим предметима					Облик условљености	
Нема						
Циљеви изучавања предмета:						
<p>Циљ изучавања предмета јесте проширивање већ стеченог знања из области рачуноводства и стицање уже специјализованих знања из области рачуноводства спољне трговине. Сам предмет подразумјева доста предзнања из основа рачуноводства, као што су правила двојног књиговодства, примјена рачуноводствених стандарда, структура и садржај финансијских извјештаја и слично. Изучавање овог предмета посвећено је специфичностима ПДВ-а. Изучавање овог предмета посвећено је и специфичностима рачуноводства трговинских и пољопривредних предузећа. У контексту тога указујемо на специфичности: карактеристике трошкова у трговинским предузећима, калкулације робе у трговинским предузећима и спољнотрговинским пословима, вишкови, мањкови и други губици на залихама робе, управљање трговинском маржом, управљање ризицима у трговини, планирање профита у трговинским предузећима и слично, као и управљање трошковима и састављање калкулација у пољопривредним предузећима.</p>						
Исходи учења :						
<p>По завршетку овог курса студенти ће разумјети специфичности рачуноводства које се јављају у области спољне трговине и пољопривреде. Биће оспособљени за књиговодствено евидентирање насталих пословних промјена које настају код привредних субјеката који обављају спољнотрговинску и пољопривредну дјелатности. Студенти ће моћи самостално да саставе увозне и извозне калкулације, разумију елементе малопродајне цијене робе, функционисање пореза на додату вриједност у БиХ, као и да састављају калкулације у пољопривредном предузећу.</p>						
Садржај предмета:						
<ol style="list-style-type: none"> 1. Положај неких грана дјелатности у систему ПДВ-а. 2. Производне дјелатности, грађевинарство и пољопривредници у систему ПДВ-а 3. Увоз и извоз у систему ПДВ-а 4. Трговина на велико и на мало у систему ПДВ-а 5. Угоститељство, туризам и сервисне услуге у систему ПДВ-а 6. Буџети, буџетски корисници и непрофитне организације у систему ПДВ-а 7. Појам и задаци рачуноводства трговинских предузећа 8. Основне класификације трошкова у трговинским предузећима 9. Калкулације робе у трговинским предузећима 10. Облици продаје робе према начинима плаћања у трговинским предузећима 11. Вишкови, мањкови и други губици на залихама робе 						

12. Калкулације робе у спољнотрговинским предузећима
13. Анализа трошкова, продуктивности и профитабилности у трговинским предузећима
14. Преломна тачка и алтернативно одлучивање у трговини
15. Припреме за испит

Методe наставe и савладавањe градива:

Предавања:

Ех-сhatedга предавања. На крају сваке теме предвиђена је дискусија.

Вјежбе:

Вјежбе се изводе подсећањем основних питања са предавања, а затим се изводи рјешавање постављених задатака из рађене тематске цјелине са предавања.

Литература:

Основна литература:

Радојко Лукић, (2003), *Рачуноводство трговинских предузећа*, Београд.

Никола Вукмировић, (2011), *Специјална рачуноводства – моделирање рачуноводственог система у зависности од врсте дјелатности*, Бања Лука

Додатна литература:

Радојко Лукић, (2005), *Рачуноводство трговинских предузећа кроз примјере*, Београд.

Група аутора, ПДВ примјена по дјелатностима, Тузла..

Облици провјере знања и оцјењивање:

За полагање испита неопходно је 50% из писменог и 50% из усменог дијела испита.

Похађање наставе	5	Домаћи задаци	-	Колоквијуми (писмени испит)	60 (2x30)
Активност на настави	5	Семинарски	10	Завршни испит	20

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Рајко Радовић

Датум овјере: 30.12.2015.

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА

Студијски
програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
Смјер: Спољна трговина, порези и
царине

Назив предмета		ЕКОНОМСКА ГЕОГРАФИЈА				
Катедра којој предмет припада		Катедра за образовне друштвене науке и демографију, УИС (Педагошки факултет Бијељина)				
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
РЕ-03-1-033-8	Обавезни	8	3+1	4,5		
Наставник	Проф. др Стево Пашалић					
Сарадник	Рада Мандић, МА					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
3	1		63	21		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 60$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 84$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 144						
Условљеност другим предметима					Облик условљености	
Нема					-	
Циљеви изучавања предмета:						
Економска географија пружа основна знања неопходна у проучавању проблематике привредног развоја, запослености, функционисања привреде, економске и социјалне политике, анализе тржишта, анализе потрошње и потрежње на микро и макро нивоу. Предмет оспособљава студенте за примјену и разумијевање основних демографско-економских метода у пословној сфери и јавном сектору.						
Исходи учења :						
По завршетку курса, студент треба да зна: -успоставља везу између стопа природног кретања и степена привредног развоја; -доводи у везу друштвено-економске процесе и миграције становништва; -анализира повезаност између економских структура становништва и степена економског развоја; - доводи у везу степен технолошког развоја и валоризацију природних ресурса у свијету.						
Садржај предмета:						
1. Увод у економску географију. Теоријско-методолошке основе економске географије. Становништво и друштвено-економски развој. 2. Демографија и економија. Извори података о становништву. Политичка карта свијета. 3. Кретање свјетског становништва. Демографске структуре и демографска транзиција. 4. Природно кретање становништва и његов утицај на привреду.Репродукција становништва. 5. Миграције становништва. Демографски и друштвено-економски ефекти спољних миграција. 6. Структуре становништва, старење становништва и демографске и економске импликације. 7. Укупно становништво и радни контингент (радна снага и демографске резерве радне снаге). Репродукција активног становништва, понуда рада и запосленост. 8. Колоквијум 1. Популациона политика и политика радне снаге. 9. Географија природних ресурса. 10. Аграрна географија – географски размјештај пољопривредне производње. 11. Индустијска географија – географски размјештај индустријских грана. 12. Географија терцијарних дјелатности (саобраћај, трговина, туризам). 13. Географија развоја, поларизација економског простора. Глобални проблеми савременог свијета. 14. Економско-географски региони (европски макрорегион). 15. Колоквијум 2. Економско-географски региони (ваневропски континенти).						
Методe (и облици) наставе и савладавање градива:						

Предавања: (користиће се различити облици наставе – интегративна, пројектна настава, настава на различитим нивоима сложености, као и методе наставе –индукције, дедукције, статистичке и др.). Предвиђено је активно учешће студената у виду презентација које појединачно или тимски припремају као допуну одређене теме, студија случаја, семинарски радови.
 Вјежбе: Вјежбе се одвијају анализом наставних садржаја, израчунавањима и извођењем законитости развоја одређених појава и процеса, примјеном одговарајућих метода и облика наставе.

Литература:

Основна литература:

Пашалић, С. (2008). Економска географија свијета (скрипта). Факултет спољне трговине, Бијељина

Додатна литература:

Пашалић, С. (2014). Демографска анализа и пројекције (скрипта), Универзитет у Источном Сарајеву, Економски факултет, Источно Сарајево

Wertheimer-Baletić, A. (1999). Stanovništvo i razvoj, Mate, Zagreb

Облици провјере знања и оцјењивање:

За полагање испита неопходно је 50% из сваке од наведених активности.

Похађање наставе	5	Колоквијум	40	Завршни испит	50
Активност на настави	5	Семинарски рад	-	Лабораторија	-

Посебна назнака за предмет:

Назив предмета је промијењен одлуком ННВ ФПЕ и Сената УИС од 2013/014.год.

Име и презиме наставника који је припремио податке:Проф. др Стево Пашалић

Датум овјере: 28.12.2015.

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА

Студијски
програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
Одсек заједничких основа

Назив предмета	УПРАВЉАЊЕ ИНВЕСТИЦИЈАМА И ПРОЈЕКТИМА					
Катедра којој предмет припада	Катедра за маркетинг и менаџмент					
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
PE-03-2-034-8 PE-03-1-063-7	Обавезни	7	4+2	7		
Наставник	Доц. др Живко Ерцег					
Сарадник	Доц. др Биљана Ковачевић					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
4	2		84	42		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 90$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 126$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 216						
Условљеност другим предметима					Облик условљености	
Нема						
Циљеви изучавања предмета:						
Циљ предмета је упознавање студената са основним појмовима о инвестицијама, пројектима, оцјенама инвестиционих пројеката и управљања пројектима.						
Исходи учења :						
По завршетку курса, студент има основна знања о пројектима и инвестицијама, као и о примјени метода оцјене инвестиционих пројеката.						
Садржај предмета:						
1. Историјат и развој пројектног менаџмента и инвестиционог менаџмента. 2. Основни сегменти инвестиционих програма. 3. Поступак израде инвестиционог пројекта и његови основни елементи. 4. Анализа развојних могућности инвеститора. 5. Технолошки пројекат и његови сегменти. 6. Анализа потребних кадрова у инвестиционом програму. 7. Потребна финансијско-инвестициона средства за реализацију инвестиционог програма. 8. Конструкција и извори финансирања инвестиције. 9. Анализа тржишта, понуда, потражња и подаци о производу из инвестиционог програма или услузи. 10. Модели и методе оцјене инвестиционих улагања. Ефекти модела и метода оцјене инвестиционих улагања. Статичке, динамичке методе. Оцјене осјетљивости инвестиционог пројекта на промјене услова привређивања. 11. Критеријуми за оцјену ризика инвестиционих програма у условима ризика. Методе мјерења која се заснива на вјероватноћи. Апсолутна мјера ризика оцјене пројекта. Анализа вјероватноће и осјетљивости. 12. Научне методе и њихове примјене за оцјену успјешности инвестиција. 13. Избор најповољних техничко-технолошких рјешења за реализацију намјераване инвестиције. 14. Заједничка методологија за оцјену ефикасности инвестиционих улагања. 15. Процјена резидуалне вриједности инвестиционог пројекта на крају експлоатационог периода.						
Методе наставе и савладавање градива:						
За сваку наставну јединицу припремљена су адекватна предавања са графичким приказима помоћу пројектора. На тај начин студент може да прати и активно учествује у предавању, гдје су приказани						

сви важнији документи инвестиционе документације за реализацију инвестиције.

Литература:

Основна литература: Пајо Панић, Биљана Радојчић (2010), *Пројектни менаџмент – Управљање пројектима и процесима са оценом ефикасности инвестиционих улагања*, Факултет пословне економије, Бијељина.

Додатна литература: Душан Бобера, (2008.), *Пројектни менаџмент*, Економски факултет, Суботица, Универзитет у Новом Саду

Петар Јовановић, (1999), *Управљање пројектима*, Графослог, Београд.

Levy A., Samat M., (1978), *Capital Investment and Financial Decision*, Prentice-Hall International, London.

Облици пројере знања и оцењивање:

За полагање испита неопходно је 50% из сваке од наведених активности.

Похађање наставе	5	Колоквијуми	40	Завршни испит	50
Активност на настави	5	Семинарски		Лабораторија	

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: проф. др Пајо Панић

Датум овјере: 10.1.2016.

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ

Студијски
програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
смјер Финансије, банкарство и
осигурање

Назив предмета	РАЧУНОВОДСТВО ФИНАНСИЈСКИХ ОРГАНИЗАЦИЈА					
Катедра којој предмет припада	Катедра за рачуноводство, ревизију и пословне финансије, Факултет пословне економије Бијељина					
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
РЕ-03-1-047-7	Обавезни	7	4+2	7		
Наставник	Проф. др Рајко Радовић					
Сарадник	ма Ања Рајак					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)		Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0	
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
4	2		84	42		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 90$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 126$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 216						
Условљеност другим предметима				Облик условљености		
Нема						
Циљеви изучавања предмета:						
<p>Циљ изучавања предмета јесте проширивање већ стеченог знања из области рачуноводства и стицање уже специјализованих знања из области рачуноводства банака. Изучавање овог предмета посвећено је специфичностима рачуноводства и финансијских извјештаја банака. У контексту тога указујемо на специфичности: Унутрашњег платног промета (рачуни код банака, безготовинске платне налоге, готовинске платне налоге, специјалне инструменте платног налога), Међународни платни промет, емисију новца, кредитирање, комисионе послове, оцјену бонитета банака, управљање инфлационим ризиком, управљање ризицима у банкарском пословању, рачуноводство лизинга и слично. У контексту тога указујемо и на специфичности: рачуноводственог третмана премије осигурања, зарађене премије, незарађене премије, исплаћених и неисплаћених одштетних захтјева, садржај и форме финансијских извјештаја осигуравајућих компанија, управљање пласманом средстава фонда осигурања, управљање ризиком у осигуравајућим компанијама, хуманитарно рачуноводство, накнада ратне оштете, проблеми фузије у осигурању, обрачуна додате вриједности у осигурању и примјене концепта садашње вриједности у осигурању.</p>						
Исходи учења :						
<p>По завршетку овог курса студенти ће разумјети специфичности рачуноводства које се јављају код финансијских организација. Биће оспособљени за књиговодствено евидентирање насталих пословних промјена код банака и осигуравајућих друштава. Моћи ће самостално да састављају ануитетне планове за различите врсте кредита које пласирају банке.</p>						
Садржај предмета:						
<ol style="list-style-type: none"> 1. Уводне напомене 2. Унутрашњи и међународни платни промет 3. Ефекти и ефектна берза 4. Емисија новца и кредитирање 5. Комисиони послови 6. Финансијски извјештаји банака 7. Оцјена бонитета банака 8. Управљање инфлационим ризиком и осталим ризицима у банкарском пословању 9. Обрачун трошкова у банкама 10. Рачуноводство лизинга						

11. Опште карактеристике рачуноводства осигуравајућих компанија
12. Опште карактеристике финансијских извјештаја осигуравајућих компанија
13. Анализа перформанси осигуравајућих компанија
14. Управљање ризиком у осигуравајућим компанијама
15. Консултације

Методe наставe и савладавањe градива:

Предавања:

Ех-chatedга предавања. На крају сваке теме предвиђена је дискусија.

Вјежбе:

Вјежбе се изводе подсјећањем основних питања са предавања, а затим се изводи рјешавање постављених задатака из рађене тематске цјелине са предавања.

Литература:

Основна литература:

Радојко Лукић, (2004), *Банкарско рачуноводство*, пето допуњено издање, Београд.

Никола Вукмировић, (2011), *Специјална рачуноводства – моделирање рачуноводственог система у зависности од врсте дјелатности*, Бања Лука

Додатна литература:

Радојко Лукић, (2004), *Рачуноводство осигуравајућих компанија*, пето издање, Београд.

Радојко Лукић, (2003), *Банкарско рачуноводство*, примјери-задаци-тестови, Београд.

Облици провјере знања и оцјењивање:

За полагање испита неопходно је 50% из писменог и 50% из усменог дијела испита.

Похађање наставе	5	Домаћи задаци	-	Колоквијуми (писмени испит)	60 (2x30)
Активност на настави	5	Семинарски	10	Завршни испит	20

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Рајко Радовић

Датум овјере: 30.12.2015.

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА

Студијски
програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
смјер Финансије, банкарство и осигурање

Назив предмета		АКТУАРСКА МАТЕМАТИКА				
Катедра којој предмет припада		Катедра за квантитативну економију				
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ЕCTS бодова		
РЕ-03-1-048-7	Обавезни	7	4+2	7		
Наставник	Проф. др Јелена Кочовић					
Сарадник	Наташа Тешић, Ма					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
4	2		84	42		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 90$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 126$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 216						
Условљеност другим предметима					Облик условљености	
Нема					-	
Циљеви изучавања предмета:						
Циљ предмета је упознавање студената са савременим теоријским и практичним аспектима актуарске математике.						
Исходи учења :						
Студенти са смјера Финансије, банкарство и осигурање треба да се упознају са условима и методологијом израчунавања тарифа у животном и имовинском осигурању, како би били оспособљени да у пракси користе та знања за рјешавање конкретних проблема одређивања цијена (тарифа) за било који вид осигурања. Такође, у оквиру овог предмета студенти ће стећи неопходна знања за анализу и праћење адекватности тарифа са аспекта солвентности осигураваача.						
Садржај предмета:						
<ol style="list-style-type: none"> 1. Увод у актуарску математику. 2. Принципи функционисања осигурања. 3. Техничка организација осигурања. Задаци и елементи техничке организације осигурања. 4. Карактеристике и врсте осигурања лица. 5. Техничке основе осигурања лица. 6. Актуарске основе обрачуна тарифа у осигурању лица. 7. Вјероватноћа живота и смрти једног лица. Вјероватно трајање живота. 8. Средње трајање живота. Комутативни бројеви. 9. Утврђивање тарифа у осигурању сталне годишње личне ренте. 10. Утврђивање тарифа у осигурању промјенљиве личне ренте уплатом једнократне премије. 11. Утврђивање тарифа у осигурању сталног капитала. 12. Утврђивање тарифа у осигурању промјенљивог капитала. 13. Осигурање сталном годишњом премијом. 14. Вјероватноћа живота и смрти два лица. Комутативни бројеви. Осигурање капитала за два лица. 15. Методе за оцјену математичке резерве. 						
Методe наставe и савладавањe градива:						
Ех сhаtedгa предавања, интерактивни рад у облику анализе студија случајева и дискусија, рјешавање проблемских задатака.						
Литература:						
<u>Основна литература:</u> Кочовић, Ј., Митрашевић, М., Рајић, В. (2014). »Актуарска математика«, Београд: Економски факултет, Центар за издавачку делатност.						

Додатна литература: Кочовић, Ј., Шулејић, П., Ракоњац-Антић, Т. (2010). »Осигурање«, Београд: Економски факултет, Центар за издавачку делатност.

Облици провјере знања и оцјењивање:

За полагање испита неопходно је 50% из сваке од наведених активности.

Похађање наставе	5	Домаћи задаци		Завршни испит	90
Активност на настави	5	Семинарски		Лабораторија	

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф.др Јелена Кочовић

Датум овјере: 29.12.2015.

**УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА**

Студијски програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
смјер Финансије, банкарство и осигурање

Назив предмета	УПРАВЉАЊЕ РИЗИКОМ У БАНКАМА И ОСИГУРАВАЈУЋИМ КОМПАНИЈАМА					
Катедра којој предмет припада	Катедра за квантитативну економију					
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
PE-03-1-050-8	Обавезни	8	4+2	7		
Наставник	Проф. др Мирела Митрашевић					
Сарадник	Наташа Тешић, Ма					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
4	2		84	42		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 90$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 126$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 216						
Условљеност другим предметима				Облик условљености		
Нема						
Циљеви изучавања предмета:						
Циљеви изучавања предмета: Циљ предмета је упознавање студената са савременим теоријским и практичним аспектима управљања ризиком у банкама и осигуравајућим компанијама.						
Исходи учења :						
Успјешним савладавањем градива овог предмета будући дипломирани економисти моћи ће активно и успјешно да учествују у рјешавањима сложених задатака у вези са управљањем ризицима у банкама и осигуравајућим компанијама.						
Садржај предмета:						
<ol style="list-style-type: none"> 1. Упознавање студената са садржајем предмета и начином рада. Појам и врсте ризика. 2. Риск менаџмент процес. 3. Идентификација ризика. 4. Евалуација ризика. 5. Методе за управљање ризиком. Осигурање као метода управљања ризицима. 6. Управљање ризицима у друштвима за осигурање. 7. Први колоквијум 8. Управљање капиталом у банкама. 9. Управљање активом и пасивом банке. 10. Управљање ризиком кредитног портфолија банке. 11. Управљање ризиком каматног портфолија банке. 12. Управљање ризиком инвестиционог портфолија банке. 13. Управљање девизним ризиком. 14. Управљање оперативним ризиком. 15. Други колоквијум 						
Методe наставe и савладавањe градива:						
Предавања: Ех chatedra предавања. Ради упознавања студената са основним теоријским поставкама управљања ризиком, за сваку наставну јединицу припремљене су адекватне презентације. На крају сваке теме предвиђена је дискусија уз активно учешће студената.						
Вјежбе: Предвиђено је активно учешће студената у понављању градива пређеног на предавањима.						
Литература:						

Основна литература:

Сафет Козаревић. 2010. *Риск менаџмент и осигурање*, Економски факултет Универзитета у Тузли, Тузла.

Ђорђе Ђукић. 2018. *Управљање ризицима и капиталом у банкама*, Економски факултет Универзитета у Београду, Београд.

Додатна литература:

George E. Rejda. 2014. *Principles of Risk Management and Insurance*, Addison Wesley Publishing Company.

Marine Corlosquet-Habart, William Gehin, Jacques Janssen, Raimondo Manca. 2015. *Asset and Liability Management for Banks and Insurance Companies*, John Wiley and Sons.

Joel Bessis. 2002. *Risk Management in Banking*, John Wiley & Sons.

Erik Banks. 2004. *Alternative Risk Transfer Integrated Risk Management through Insurance, Reinsurance, and the Capital Markets*, John Wiley & Sons.

Moorad Choudhry. 2011. *An Introduction To Banking Liquidity Risk And Asset–Liability Management*, John Wiley and Sons.

Облици провјере знања и оцјењивање:

За полагање испита неопходно је 50% из сваке од наведених активности.

Похађање наставе		Домаћи задаци		Завршни испит	50
Активност на настави	10	Семинарски		Колоквијуми	40

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Мирела Митрашевић

Датум овјере: 16.11.2020.

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА

Студијски
програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
смјер Финансије, банкарство и осигурање

Назив предмета		ПЕНЗИЈСКО И ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРАЊЕ				
Катедра којој предмет припада		Катедра за финансије банкарство и осигурање				
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ЕCTS бодова		
РЕ-03-1-051-8	Обавезни	8	3+1	4,5		
Наставник	Проф. др Зоран Мاستило					
Сарадник	Наташа Тешић, Ма					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
3	1		63	21		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 60$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 84$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 144						
Условљеност другим предметима					Облик условљености	
Нема					-	
Циљеви изучавања предмета:						
Циљ предмета је упознавање студената са савременим реформским и практичним аспектима пензијског и здравственог осигурања.						
Исходи учења :						
Савладавањем градива овог предмета будући дипломирани економисти ће моћи активно и успјешно да учествују у рјешавањима сложених задатака у вези са пензијским и здравственим осигурањем у пракси.						
Садржај предмета:						
<ol style="list-style-type: none"> 1. Настанак и развој ПИО, настанак пензијског и инвалидског осигурања, тенденција развоја ПИО у свијету 2. Настанак и развој ПИО у Републици Српској и Федерацији БиХ, систем ПИО у Републици Српској, систем ПИО у Федерацији БиХ 3. Организација и функционисање ПИО у свијету и у ентитетима БиХ, основе концепта организовања и функционисања, функционисање ПИО у свијету, Систем ПИО у Великој Британији; Њемачкој; Француској; Шведској; Чилеу; Руској Федерацији; Демографске пројекције у земљама СІЕ; Приступи реформи система ПИО, Србија, Хрватска, Систем ПИО у Словенији; Основне карактеристике ПИО у Републици Српској; а) Принципи на којима се заснива систем ПИО; б) Услови за остваривање права на пензију; ц) Усклађивање пензија; д) Сиромаштво пензионера у Републици Српској; е) Број корисника у њихова структура; ф) Пензијски основ; г) Висина пензије; х) Старосна граница; И) Инвалидске пензије; ј) Минимална пензија; к) Однос просјечне зараде и просјечне пензије; Л) Остали видови осигурања 4. Планови пензијског осигурања; Типови планова пензијског осигурања; Пензијски планови 401 к, Пензијски планови 403 (б); Keogh-ov план (HR-10); SEP/SIMPLE пензијски планови; Индивидуални пензијски рачун 5. Методи, модели и извори финансирања ПИО фондова у свијету; Методи и модели финансирања ПИО; Амерички модел; Европски модели; Чилеански модели; Шведски модел; Извори финансирања ПИО 6. Свјетска искуства у актуарској оцјени финансијског положаја пензијског фонда; Проблеми актуарског рачуна по пензијским шемама; Економско-математичка и актуарска истраживања прерасподјелног пензијског осигурања и пензијске реформе, Примјењена актуарска истраживања шема са акумулацијом капитала; Финансирање капиталних пензија; Шеме са 						

дефинисаним накнадама; Индивидуалне методе; Групне методе; „Затворени фонд“; Шема са дефинисаним уплатама; Оцјењивање актива; Модели са случајном инвестиционом доходношћу; Оптимално финансирање пензија динамичким управљањем; Динамичка финансијска анализа пензијских система; Неки аспекти међународног искуства актуарских истраживања актуелних за Републику Српску и БиХ;

7. Управљање средствима и надзор над функционисањем пензијског осигурања; Улога и значај пензијских фондова као учесника на финансијском тржишту; Надзор над функционисањем пензијског осигурања.
8. Пензијски фонд као финансијска институција Републике Српске; Настанак, развој и органи пензијског фонда; Организациона и територијална структура пензијског Фонда у Републици Српској.
9. Ризици у пензијском осигурању; Могуће појаве ризика у систему пензијског и инвалидског осигурања.
10. Примјена информационо – комуникационих технологија у друштвеним односима; Значај примјене информационо – комуникационих технологија уопште
11. Историјски развој здравственог осигурања; Кратак осврт на развој здравственог осигурања у свијету, Компаративни приказ развоја здравственог осигурања у свијету; Специфичности здравственог осигурања у Великој Британији; Здравствено осигурање у Француској; Здравственог осигурање у Италији; Здравствено осигурање у СР Њемачкој; Здравствено осигурање у Холандији; Здравствено осигурање у Швајцарској; Здравствени систем у Сједињеним Америчким државама; Развој здравственог осигурања у РС у БиХ
12. Организација здравственог осигурања у свијету; Организација, финансирање и модели здравства; Обухваћеност становништва здравственим осигурањем; Права из здравственог осигурања; Финансирање обавезног здравственог осигурања.
13. Контрола потрошње у здравственом осигурању; Планирање и програмирање у здравству; Утврђивање цијена здравствених услуга; Модели уговарања здравствене заштите; Механизми плаћања здравствене заштите; Партиципација корисника; Контролни механизми.
14. Финансирање здравственог осигурања; Извори и методи финансирања; Модели финансирања; Бизмарков модел; Беверицов модел; Семашков модел; Тржишни модел; Поређење примјењиваних модела финансирања; Нивои финансирања
15. Системи здравственог осигурања земаља у транзицији; Здравство у новим чланицама Европске уније; Реформа здравства у Пољској; Реформа здравства у Чешкој Републици; Реформа здравства у Бугарској; Реформа здравствене заштите у Руској Федерацији; Здравствено осигурање у земљама у окружењу; Здравство у Србији и Црној Гори; Здравство у Хрватској; Здравство у Словенији, Систем здравственог осигурања у Републици Српској и Федерацији БиХ; Здравство у Републици Српској; Обавезно здравствено осигурање; Добровољно здравствено осигурање; Видови добровољног здравственог осигурања; Здравство у Федерацији БиХ
16. Улога СЗО у развоју здравственог осигурања; Формирање Свјетске здравствене организације; Основни циљеви СЗО; Значајни документи СЗО; Елементи декларације из Алма-Ате; Садржај Љубљанске повеље; Садржај Декларације из Цакарте; Основне карактеристике свјетског здравственог осигурања
17. Стратејски циљеви развоја здравственог осигурања; стратешки циљ одрживог финансирања заштите; Стратешки циљ правичније расподеле средстава; Стратешки циљ оптималне доступности здравствене заштите; Стратешки циљ ефикасног обављања задатака здравства.
18. Ризици у здравственом осигурању; О ризику и неизвјесности у друштвеним дјелатностима уопште; Специфичности ризика у систему обавезног здравственог осигурања
19. I. Концепт реформе пензијско – инвалидског система у Републици Српској; Општи приступ реформи пензијског система; Акумулирани дефицит Фонда на дан 31. 12. 2012. године; Циљеви и ограничења реформе; Могући правци реформе; Избор модела и Модели; Први стуб обавезно пензијског осигурање; Трећи стуб – добровољни пензијски фондови.
20. Очекивани ефекти реформе ПИО; Оцјена ефеката спроведене реформе у претходним годинама; Очекивани ефекти предложених рјешења;
21. II. Концепт реформе система здравственог осигурања у Републици Српској; Стратегије реформе здравственог система у свијету; Оцјена постојеће здравствене заштите у РС; Здравствена заштита; Здравствено осигурање; Разлози за реформу здравственог система.
22. Могући правци реформе здравственог осигурања; Основни приступ реформи; Циљеви и ограничења реформског процеса; Правци реформе здравственог осигурања; Неопходне

измјене и допуне закона; Утврђивање стопа и основица доприноса; Издвајања средстава из буџета; Улога осигураника у систему здравственог осигурања; Законски оквири добровољног здравственог осигурања; Партиципација осигураника, Концепт развоја информационог система у здравству; Приватизација у здравству; Јавно – приватно партнерство у здравству;; Очекивани ефекти реформе здравственог система.					
Методe наставe и савладавање градива:					
Еx chatedra предавања, интерактивни рад у облику анализе студија случајева и дискусија, рјешавање проблемских задатака.					
Литература:					
Основна литература: Зоран Мاستило, (2020,2013,2007), <i>Пензијско и здравствено осигурање - правци реформе (треће измјењено и допуњено издање)</i> , Факултет пословне економије, Бијељина, Оикос институт-Истраживачки центар Бијељина. Издања (2007, 2013), представљају допунску литературу, односно литературу која обезбјеђује континуитет настанка и развоја мисли социјалних система транзиционих друштава.					
Облици провјере знања и оцјењивање:					
За полагање испита неопходно је 50% из сваке од наведених активности.					
Похађање наставе	5	Колоквијум	40	Завршни испит	45
Активност на настави		Семинарски	10	Лабораторија	
Посебна назнака за предмет:					
Предмет се изучава на четвртој години Факултета пословне економије Бијељина на смјеру Осигурање финасије и банкарство, бави се анализом стања социјалних система и пријдлогом рјешања за одрживост истих. Врло је интересантан за студенте, кроз њихов интерес са семинарске, дипломске радове и друге облике за које покажу интерес.					
Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Зоран Мاستило					
Датум овјере: 17.03.2021.					

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА

Студијски
програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
Смјер: Пословна информатика

Назив предмета	ПРОЈЕКТОВАЊЕ ИНФОРМАЦИОНИХ СИСТЕМА					
Катедра којој предмет припада	Пословна информатика, Факултет пословне економије Бијељина					
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
РЕ-03-1-065-7	Обавезни	8	4+3	9		
Наставник	Проф. др Предраг Катанић					
Сарадник						
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
4	3		84	63		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 105$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 147$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 252						
Условљеност другим предметима				Облик условљености		
Базе података, Програмски језици						
Циљеви изучавања предмета:						
Циљ предмета је упознавање студената са савременим теоријским и практичним аспектима пројектовања информационих система. Предмет обједињује знања која су студенти стекли у оквиру претходних информатичких предмета у циљу оспособљавања за послове систем-аналитичара.						
Исходи учења :						
По завршетку курса, студент има основна знања о принципима и алатима који се користе за пројектовање информационих система. Ова знања му омогућавају да непосредно учествује у активностима пројектовања информационих система у радном окружењу. Студент је у стању да разумије проблем постојећег пословног система, учествује у идејном пројекту будућег информационог система, пројектује појединачне пословне функције и учествује у изради пројекта информационог система. Своја знања користи како у процесу изградње новог информационог система, тако и у процесу редизајна постојећег информационог система.						
Садржај предмета:						
1. Анализа и моделирање пословних информационих система. 2. Системски процеси. 3. Алата за моделирање у системској анализи. 4. Структурна методологија. 5. Системска анализа и моделирање 6. Студија изводљивости. 7. Пројектовање излазних информација. 8. Пројектовање улазних информација. 9. Пројектовање датотека. 10. Пројектовање база података. 11. Дефинисање физичких база података. 12. Пројектовање мреже. 13. Пројектовање софтвера. 14. Системска имплементација и управљање. 15. Тестирање и обука.						
Методѐ наставѐ и савладавање градива:						

Предавања: За сваку наставну јединицу припремљене су адекватне презентације, а за одређене наставне јединице и директно повезивање са Интернетом. Предвиђено је активно учешће студената у виду презентација које појединачно или тимски припремају као допуну одређене теме. На крају сваке теме предвиђена је дискусија.

Вјежбе: Предвиђено је да сваки студент припреми један пројекат и на основу њега изради прототип модела информационог система. Вјежбе се одвијају у ЕРЦ-у уз поштовање принципа један студент-један рачунар.

Литература:

Основна литература:

Станкић Раде, (2013), *Пројектовање информационог система*, Економски факултет, Београд.

Додатна литература:

Станкић Р., Крсмановић Б., (2005), *Пословна информатика – део Пројектовање информационог система*, ФСТ, Бијељина.

Turban, McLean, Wetherbe, (2005), *Информациона технологија за менаџмент – део Изградња информационог система*, John Wiley, превод.

Облици провјере знања и оцјењивање:

За полагање испита неопходно је освојити 50 бодова од чега 50% бодова на завршном испиту. Ако су студенти били на стручној пракси у некој фирми и урадили семинарски рад везано за послове које су обављали, могу добити 5 бодова на испиту.

Похађање наставе	5	Стручна пракса - рад	5	Завршни испит	45
Активност на настави	5	Семинарски радови	45	Лабораторија	

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Предраг Катанић

Датум овјере: 25.08.2022.

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА

Студијски
програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
Смјер: Пословна информатика

Назив предмета	ПРОГРАМСКИ ЈЕЗИЦИ					
Катедра којој предмет припада	Пословна информатика, Факултет пословне економије Бијељина					
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
PE-03-1-067-8	Обавезни	7	4+2	7		
Наставник	Проф. др Предраг Катанић					
Сарадник						
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
4	2		84	42		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 90$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 126$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 216						
Условљеност другим предметима					Облик условљености	
Увод у програмирање, Базе података					-	
Циљеви изучавања предмета:						
Циљ предмета је упознавање студената са напредним техника програмирања. Фокус предмета је на програмским цјелинама обраде података, раду са различитим форматима размјене података, као и раду са базама података. Предмет обједињује знања која су студенти стекли у оквиру претходних информатичких предмета у циљу оспособљавања за тимски и самостално програмско рјешавање пословних процеса.						
Исходи учења :						
По завршетку курса, студент има основна знања о принципима и алатима који се користе за програмско рјешавање пословних процеса.. Ова знања му омогућавају да непосредно учествује у активностима израде програмских рјешења у радном окружењу. Студент је у стању да разумије проблем постојећег пословног система, самостални или тимски рјешава појединачне пословне функције. Своја знања користи како у процесу израде нови програмских рјешења, тако и у процесу дораде постојећег система.						
Садржај предмета:						
1. Развој програмских језика. 2. Објектно оријентисано програмирање. 3. Програмирање графичког коринчког интерфејса. 4. VBA Програмирање у оквиру MS Office апликација. 5. Клијент- сервер апликације. 6. Повезивање апликације на базу података. 7. Приказ, ажурирање и брисање података у бази. Контрола FlexGrid. Постављање упита. 8. Прављење упита за одређену информацију. Израда образаца и извјештаја. 9. Повезивање са интернетом. Размјена података на интернет. 10. Типови датотека са размјену податка JSON, XML, YAML. 11. XML класа података и рад са XML класом. 12. Писање апликације која размјењује податке кроз XML датотеке. 13. Разлике између Desktop и Internet апликација 14. Употреба Help-а и обрада грешака. 15. Израда пројекта						

Методe наставe и савладавањe градива:					
<p>Предавања: За сваку наставну јединицу припремљене су адекватне презентације, а за одређене наставне јединице и прикз конкретних програмских рјешења. Предвиђено је активно учешће студената у виду презентација које појединачно или тимски припремају као допуну одређене теме. На крају сваке теме предвиђена је дискусија.</p> <p>Вјежбе: Предвиђено је да сваки студент припреми један самосталан пројекат или тимски да раде на комплекснијем пројекту. Вјежбе се одвијају у ЕРЦ-у уз поштовање принципа један студент-један рачунар.</p>					
Литература:					
<u>Основна литература:</u>					
Matt Stoecker, (2003), Развој Windows апликација VB.NET i VC#.NET, СЕТ Београд, превод					
Група аутора, (2003), Развој XML сервиса и сервисних компоненти: VB.NET i Visual C# .NET, СЕТ Београд, превод					
Roger Jennings, (2008) Visual Basic 2005 програмирање базе података, Компјутер библиотека Чачак, превод					
<u>Додатна литература:</u>					
Срђан Дамјановић, Предраг Катанић, (2013), Скрипта <i>Програмски језик Visual Basic збирка задатака</i> , Факултет пословне економије, Бијељина					
Облици провјере знања и оцјењивање:					
За полагање испита неопходно је освојити 50 бодова од чега 50% бодова на завршном испиту. Ако су студенти били на стручној пракси у некој фирми и урадили семинарски рад везано за послове које су обављали, могу добити 5 бодова на испиту.					
Похађање наставе	5	Стручна пракса - рад	5	Завршни испит	45
Активност на настави	5	Семинарски радови	45	Лабораторија	
Посебна назнака за предмет:					
Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Предраг Катанић					
Датум овјере: 25.08.2022.					

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА

Студијски
програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
Смјер: Пословна информатика

Назив предмета	ПОСЛОВНА ОРГАНИЗАЦИЈА					
Катедра којој предмет припада	Катедра за маркетинг и менаџмент					
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова		Број ЕCTS бодова	
РЕ-03-1-066-7	Обавезни	8	4+2		7	
Наставник	Доц. др Биљана Ковачевић					
Сарадник	Катарина Павловић, дипл. ецц					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
4	2		84	42		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 90$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 126$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 216						
Условљеност другим предметима					Облик условљености	
Нема условљености					-	
Циљеви изучавања предмета:						
Циљ изучавања наставног предмета је упознавање студената са савременим теоретским и практичним аспектима успостављања и управљања организационим структурама привредних и непривредних субјеката у тржишној економији.						
Исходи учења :						
Након изучавања предмета студенти ће стећи стручна знања везана за параметре и факторе организационе структуре, дизајн организације, организациону културу, као и организационо знање и учење.						
Садржај предмета:						
1. Договор о раду. Организација и окружење. 2. Основни појмови дизајна организације. 3. Параметри организационе структуре: подјела рада и делегирање ауторитета. 4. Параметри организационе структуре: департаментализација и координација. 5. Фактори организационе структуре: средина, култура, старост и величина. 6. Фактори организационе структуре: технологија и стратегија. 7. Први колоквијум. 8. Једноставни, бирократски и професионални модел. 9. Дивизионални модел и модел адхократије. 10. Савремене интраорганизационе структуре. 11. Дизајн глобалне организације. 12. Интерорганизациони дизајн. 13. Организациона култура. 14. Организационо знање и учење. 15. Други колоквијум.						
Методe наставe и савладавање градива:						
За наставу и савладавање градива предвиђена су два облика рада: предавања и вјежбе. За сваку наставну јединицу припремљене су адекватне презентације. Предвиђено је активно учешће студената. На крају сваке теме предвиђена је дискусија. Вјежбе се одвијају у учионици, у потребном броју група. Активност студената на вјежбама је максимална, а акценат студентске активности биће на креативним дискусијама на задату тему. Подстицаће се супротстављање мишљења о одређеном проблему и његовом рјешењу.						
Литература:						

Основна литература:

Јанићијевић, Н., Богићевић Миликић Б., Петковић, М., Алексић Мирић, А., 2019, *Организација*, ЦИД, Економски факултет Београд.

Допунска литература:

Трифунковић, Љ., Ставрић, Б.: *Пословна организација*, Економски факултет, Брчко, 2010.

Облици провјере знања и оцјењивање:

Коначна оцјена на испиту укључује активност учешћа у наставном процесу (5 бодова), редовно похађање наставе (5 бодова), резултата показаних на два колоквијума (2x20=40 бодова) и знања показаног на (завршном) усменом дијелу испита (50) бодова.

Похађање наставе	5	Колоквијуми	40	Завршни испит	50
Активност на настави	5	Семинарски рад	0	Лабораторија	0

Посебна назнака за предмет:

-

Име и презиме наставника који је припремио податке: Доц. др Биљана Ковачевић

Датум овјере: Септембар, 2022.

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА

Студијски
програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
смјер Пословна информатика

Назив предмета		БАЗЕ ПОДАТАКА				
Катедра којој предмет припада		Електротехнички факултет Источно Сарајево				
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
PE-03-1-064-7	Обавезни	7	4+2	7		
Наставник	Проф. др Срђан Дамјановић					
Сарадник						
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
4	2		84	42		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 90$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 126$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 216						
Условљеност другим предметима					Облик условљености	
Нема						
Циљеви изучавања предмета:						
Циљ предмета је упознавање студената релационим моделом података. Рад са <i>Access</i> базом података и рад са упитним језиком <i>SQL</i> . Креирање базе података, упити, ажурирање, погледи, услови интегритета, сигурност, трансакције.						
Исходи учења :						
По завршетку овог курса студенти ће бити оспособљени да направе релациони модел базе података за неки конкретан систем из праксе. Моћи ће да направе основне форме за унос и приказ података, као и упите помоћу којих се долази до излазних података. Студенти ће бити упознати и са основним безбједоносним проблемима са којима су базе података изложене, као и начинаима за заштиту података који се налазе у базама података.						
Садржај предмета:						
<ol style="list-style-type: none"> 1. Базе података и методологија развоја информационих система. 2. Структура релационог модела. 3. Формирање кључева у бази података. 4. Ограничења у релационом моделу. 5. Операције релационог модела. 6. Релациони упитни језици (<i>SQL</i>). 7. Опоравак базе података (<i>RECOVERY</i>). 8. Колоквијум 1. Прва нормална форма. 9. Функционалне зависности - основне дефиниције и терминологија. 10. Друга и Трећа нормална форма. 11. <i>Boyce-Codd</i>-ова нормална форма. 12. Декомпозиција на зависне и независне пројекције. 13. Вишезначне зависности и Четврта нормална форма. Зависности спајања и Пета нормална форма. 14. Примена нормализације у пројектовању базе података. 15. Колоквијум 2. <i>WEB</i> орјентисане базе података. 						
Методe наставе и савладавање градива:						
Предавања: За сваку наставну јединицу припремљене су адекватне презентације и практични примјери програма. На крају сваке теме предвиђена је дискусија. Вјежбе: Вјежбе се одвијају у компјутерској лабораторији уз поштовање принципа један студент-један рачунар. Поступно упознавање студената са <i>Access</i> релационом базом података и упитним						

језиком *SQL*.

Литература:

Основна литература:

Бранислав Лазаревић, *Базе података*, Факултет организационих наука, Београд.

Владимир Благојевић, (2006), *Релационе базе података*, ЕТФ, Београд.

Додатна литература:

Гордана Павловић-Лажетић, (2008), *Увод у релационе базе података*, Математички факултет, Београд.

Облици провјере знања и оцјењивање:

За полагање испита неопходно је освојити 50 бодова од чега 50% бодова на завршном испиту и лабораторији. Ако су студенти били на стручној пракси у некој фирми и урадили семинарски рад везано за послове које су обављали, могу добити 5 бодова на испиту.

Похађање наставе	5	Стручна пракса - рад	5	Завршни испит	45
Активност на настави	5	Семинарски		Лабораторија	45

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Срђан Дамјановић

Датум овјере: 25.08.2022.

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА

Студијски
програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
смјер Пословна информатика

Назив предмета	ЗАШТИТА ИНФОРМАЦИОНИХ СИСТЕМА					
Катедра којој предмет припада	Пословна информатика, Факултет пословне економије Бијељина					
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
PE-03-1-068-8	Обавезни	8	3+1	4,5		
Наставник	Проф. др Предраг Катанић					
Сарадник	Раде Божић, мастер					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
3	1		63	21		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 60$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 84$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 144						
Условљеност другим предметима				Облик условљености		
Нема						
Циљеви изучавања предмета:						
Циљ предмета је упознати студенте са основним сигурносним проблемима информацијских система, те начинима њихове заштите и одбране. Кроз изучавање тема предвиђених овим наставним програмом студенти треба да усвоје знања о генералним сигурносним концептима, криптографији, сигурности оперативних система, сигурности мрежних рјешења, сигурности апликација и база података, те да се упознају са рачунарским криминалом.						
Исходи учења :						
По завршетку курса, студент има основна знања о функционисању информационих система и упознавање са појмом, предметом и циљевима заштите рачунарских и пословних система. Циљ је да се студенти упознају са разним пријетњама, којима су изложени сложени рачунарски системи, али и рачунари појединаца. Овај курс треба да омогући студентима да освоје основна знања, за успостављање ефикасног система безбједности рачунарских и пословних система.						
Садржај предмета:						
1. Упознавање са савременим информационом технологијама. 2. Упознавање са информационом системима и примјерима успјешних информационих система у свијету. 3. Етика у пословним информационом системима. 4. Етика на интернету. 5. Основни типови рачунарских мрежа. 6. Правци даљег развоја телекомуникационих технологија. 7. Увод у криптографију. 8. Колоквијум 1. Математички аспекти криптографије. PGP програм за криптовање. 9. Сигурност код оперативних система. 10. Осигурање LAN/WAN мрежних рјешења. 11. Firewall/Proxu заштита. 12. Сигурност апликација. 13. Сигурност база података. 14. Вирус и антивирус заштита. 15. Колоквијум 2. Рачунарски криминал.						

Методе наставе и савладавање градива:

Предавања: За сваку наставну јединицу припремљене су адекватне презентације, а за одређене наставне јединице и директно повезивање са интернетом. Предвиђено је активно учешће студената у виду презентација које појединачно или тимски припремају као допуну одређене теме. На крају сваке теме предвиђена је дискусија.

Вјежбе: Вјежбе се одвијају у компјутерској лабораторији уз поштовање принципа један студент-један рачунар.

Литература:Основна литература:

Е. Turban, Е. McLean, J, Wetherbe, (2003), *Информациона технологија за менаџмент*, превод, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.

Додатна литература:

Слајдови професора.

Облици провјере знања и оцјењивање:

За полагање испита неопходно је освојити 50 бодова од чега 50% бодова на завршном испиту и лабораторији. Ако су студенти били на стручној пракси у некој фирми и урадили семинарски рад везано за послове које су обављали, могу добити 5 бодова на испиту.

Похађање наставе	5	Стручна пракса - рад	5	Завршни испит	80
Активност на настави	5	Семинарски	10	Лабораторија	

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Предраг Катанић

Датум овјере: 25.08.2022.

	УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА		
	Студијски програм:	ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА Смјер Спољна трговина, порези и царине; Финансије, банкарство и осигурање; Пословна информатика (изборни предмет за све смјерове)	

Назив предмета		ЕКОНОМСКА ДИПЛОМАТИЈА				
Катедра којој предмет припада		Катедра за теоријску економију				
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
PE-03-2-052-8 PE-03-2-070-8	Обавезни и изборни	8	4+2	7		
Наставник	Доц. др Весна Петровић					
Сарадник	Ма Ања Рајак					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S₀
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S₀
4	2		84	42		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 90$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 126$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 216						
Условљеност другим предметима				Облик условљености		
Нема						
Циљеви изучавања предмета:						
<p>Циљ предмета је да студенти проуче промене и природу економске дипломатије која их оспособљава како да, као државни или недржавни актери, одговоре на питања из међународне економске међузависности. Фокусиран је на оспособљавање студената за преговарање и доношење одлука из области међународних економских односа.</p>						
Исходи учења :						
<p>По завршетку курса, студент има основна знања о дипломатији уопште, а посебно о циљевима економске дипломатије у свјетлу модерних међунаордних економских односа. Студентима је омогућано да стекну знања о најбитнијим међународним и регионалним институцијама, каналима и методама интеракције на билатералном, плурилатералном, мултилатералном нивоу. Такође, фокус је стављен на стицање знања потребних за постизање функције економског представљања у иностранству из перспективе појединца и у контексту регије Западног Балкана.</p>						
Садржај предмета:						
<ol style="list-style-type: none"> 1. Настанак и предмет економске дипломатије. 2. Економска дипломатија од протекционизма до глобализма. 3. Врсте економске дипломатије. 4. Економска дипломатија у свету глобализације. 5. Преговори о европској интеграцији. 6. Проширење Европске уније. 7. Друге интеграционе економске групације. 8. Међународне економско комуницирање. 9. Економска шпијунажа. 10. Економско ратовање. 11. Пословно преговарање. 12. Односи с јавношћу. 13. Компоненте успешности економске дипломатије. 14. Улога економског дипломате у савременој економији. 						

15. Значај Економске дипломатије за земље западног Балкана.

Методe наставe и савладавање градива:

Предавања: Упознавање са градивом уз употребу видео-бима, а по темама, и динамици који су дати у овом плану.

Вјежбе: Вјежбе се одвијају у виду дебата, подношења семинарских радова и расправе о њима.

Литература:

Основна литература: Владимир Гречић, *Економска дипломатија*, удзбеник у припреми Владимир Првуловић, (2006), *Економска дипломатија*, треће издање, «Мегатренд» универзитет примењених наука, Београд.

Мирослав Раичевић, (2006), *Економска дипломатија*, Институт за економску дипломатију, Београд.
Guy Carron de la Carriere, (1998), *La Diplomatie Economique le Diplome et le Marche*, Economica, Paris.

Облици провјере знања и оцјењивање:

За полагање испита неопходно је 50% из сваке од наведених активности.

Похађање наставе	5	Колоквијум	40	Завршни испит	50
Активност на настави	5	Семинарски			

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Спасоје Тушевљак

Датум овјере: 20.01.2016.

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ БИЈЕЉИНА

Студијски
програм:

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА
Одсек заједничких основа

Назив предмета	Пословно комуницирање и етика					
Катедра којој предмет припада	Катедра за маркетинг и менаџмент					
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова		
PE-03-2-053-8 PE-03-2-071-8	Изборни	VIII	4+2	7		
Наставник	Проф. др Иван Мировић					
Сарадник	Доц. др Биљана Ковачевић					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
4	2		84	42		1,40
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15 + Y*15 + Z*15 = 90$			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $X*15*S_0 + Y*15*S_0 + Z*15*S_0 = 126$			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 216						
Условљеност другим предметима					Облик условљености	
Нема						
Циљеви изучавања предмета:						
Циљ предмета је развијање умијећа пословног комуницирања, унапређивање компетенција, вјештина и способност комуникарања у циљу постизања пословног успеха. Као и морално расуђивање у бизнису, у оквиру етичких разматрања на тржишту капитала, заштита легалних власника, повјерилаца и инвеститора и одговорности учесника на финансијским тржиштима.						
Исходи учења :						
По завршетку предавања студенти добијају потребна сазнања о основним правним категоријама, функционисању правног ситета из области Пословног комуницирања и етике.						
Садржај предмета:						
1. Увод у пословно комуницирање. Невербална комуникација. 2. Претпоставке успјешне пословне комуникације. Усмено пословно комуницирање. 3. Пословни разговор – Фазе и специфичности процеса. Писана пословна комуникација. 4. Мапе ума. 5. Култура пословног комуницирања телефоном. Пословна комуникација са потенцијалним послодавцем. 6. Пословна етика. Примјена моралних принципа у бизнису. 7. Споразумна корпоративна етика. Пословна етика и пословна култура. 8. Етика и професија. Пословна етика и тржиште капитала. 9. Етички кодекси . 10. Банка и етика . 11. Осигурање и етика. 12. Етички проблеми у маркетингу. 13. Етика оглашавања и спонзорства. 14. Информациона технологија и етика. 15. Етика рачуноводства и ревизије.						
Методѐ наставѐ и савладавањѐ градива:						
Предавања: Теоријска и практична настава. На крају сваке теме предвиђена је дискусија. Вјежбе: Свака методска јединица са предавања се рекапитулира и увјежбава на часовима вјежби.						
Литература:						
Основна литература: Станојловић, С. Мировић, Д., (2007), <i>Комуницирање у бизнису и пословна етика</i> , Факултет спољне трговине Бијељина.						

Додатна литература: Драгутин Мирковић, (2005), <i>Социологија</i> , Факултет спољне трговине, Бијељина. Ентони Гиденс, Диркем, (1998), <i>Социологија</i> , ЦИД, Подгорица, Тијана Мандић, (2001), <i>Комуникологија, Психологија комуникације</i> , Треће издање, Београд.					
Облици провјере знања и оцјењивање:					
За полагање испита неопходно је 50% из сваке од наведених активности.					
Похађање наставе	5	Домаћи задаци		Завршни испит	5
Активност на настави	5	Семинарски		Лабораторија	
Посебна назнака за предмет:					
Име и презиме наставника који је припремио податке: Доц. др Иван Мирковић					
Датум овјере: 30.12.2015. године					

3. РЕЛЕВАНТНОСТ (*Relevance*)

Универзитет у Бања Луци, Економски факултет у Бања Луци (www.efbl.org),
Универзитет у Београду, Економски факултет (www.ekof.bg.ac.rs),
Универзитет у Нишу, Економски факултет у Нишу (www.eknfak.ni.ac.rs),
Универзитет у Новом Саду, Економски факултет у Суботици (www.ef.uns.ac.rs)

3.1. Тржиште рада (*Labour market*)

- дипломирани економиста са правом професионалног рада у свим сегментима пословне и државне администрације, а посебно у: предузећима, банкама, осигуравајућим компанијама, рачуноводственим агенцијама, ревизорским компанијама, инвестиционим фондовима, брокерским кућама, берзама, пореским управама, државној управи и школама;
- дипломирани економиста са правом професионалног рада у свим сегментима пословне и државне администрације, а посебно у: предузећима, спољнотрговинским организацијама, царини, шпедитерским организацијама, пореским управама, државној управи и школама;
- дипломирани економиста са правом професионалног рада у свим сегментима пословне и државне администрације, а посебно у: предузећима, рачунским центрима, банкама, осигуравајућим компанијама, рачуноводственим агенцијама, ревизорским компанијама, инвестиционим фондовима, брокерским кућама, берзама, државној управи и школама.

3.2. Наставак образовања/проходност (*Further education / progression*)

Студенти који заврше први циклус студија Пословне економије могу да наставе II циклус студија на следећим студијским програмима на Факултету пословне економије:

- Међународна економија, 120 ECTS бодова, двије година, четири семестра.
- Финансије банкарство и осигурање, 120 ECTS бодова, двије година, четири семестра.
- Дигитална економија, 120 ECTS бодова, двије година, четири семестра.

2.3. Друге потребе (*Other needs*) Услови за прелазак са других студијских програма

Студент другог Факултета пословне економије или Економског факултета са територије некадашње Југославије може да пређе на Факултет пословне економије Бијељина Универзитета у Источном Сарајеву и да се упише у одговарајућу годину студија, ако испуњава услов за упис у наредну годину студија. Студент задржава статус у погледу плаћања студија на основу одредби Закона о високом образовању. Студент иностраног факултета може да пређе на Факултет физичког васпитања и спорта да се упише на одговарајућу годину студија, по завршеној години, на основу еквиваленције између плана и програма образовања, која се утврђује на основу споразума о преносу ECTS бодова и нострификације средњешколских докумената. Прелаз се обавља само прије почетка школске године. Одлуку о прелазу и признавању испита доноси декан Факултета. Начин преласка са других студијских програма који се реализују на Факултету, прописан је Правилником о студијама Факултета.

4. ПРОПИСИ УНИВЕРЗИТЕТА

<http://www.ues.rs.ba/media/document/akti/uis-zakon-o-visokom-obrazovanju.pdf>

<http://www.ues.rs.ba/media/document/akti/uis-izmjene-i-dopune-zakona-o-visokom-obrazovanju.pdf>

<http://www.ues.rs.ba/media/document/akti/2015/uis-zakon-o-izmjenama-zakona-o-visokom-obrazovanju-republika-srpska-84-12-bos.pdf>

<http://www.ues.rs.ba/media/document/akti/uis-statut-univerziteta.pdf>

<http://www.ues.rs.ba/media/document/akti/uis-izmjene-i-dopune-statuta-univerziteta-u-istocnom-sarajevu.pdf>

<http://www.ues.rs.ba/media/document/akti/2015/uis-izmjene-i-dopune-statuta-od-27-06-2012.pdf>
<http://www.ues.rs.ba/media/document/akti/2015/uis-izmjene-i-dopune-statuta-uis-od-27-02-2013.pdf>
<http://www.ues.rs.ba/media/document/akti/2015/uis-izmjene-i-dopune-statuta-uis-od-01-07-2013.pdf>
<http://www.ues.rs.ba/media/document/akti/2015/uis-izmjen%D0%B5-i-dopun%D0%B5-statuta-univerziteta-od-19-02-2014.pdf>
<http://www.ues.rs.ba/media/document/akti/2015/uis-izmjen%D0%B5-i-dopun%D0%B5-statuta-univerziteta-od-novembra-2014.pdf>
<http://www.ues.rs.ba/media/document/akti/uis-pravila-o-studiranju-na-prvom-ciklusu-studija.pdf>
<http://www.ues.rs.ba/media/document/akti/2015/uis-izmjene-i-dopune-pravila-studiranja-na-prvom-ciklusu-studija.pdf>
<http://www.ues.rs.ba/media/document/akti/uis-pravilnik-o-organizaciji-i-radu-katedri.pdf>
<http://www.ues.rs.ba/media/document/akti/2015/uis-pravilnik-o-izmjenama-i-dopunama-pravilnika-o-organizaciji-i-radu-katedri-na-univerzitetu-u-istocnom-sarajevu-11-09-2015-godine.pdf>
<http://www.ues.rs.ba/media/document/akti/2015/uis-troskovnik-za-studente-univerziteta-u-istocnom-sarajevu.pdf>
<http://www.ues.rs.ba/media/document/akti/2015/uis-izmjene-i-dopune-troskovnika-za-studente-univerziteta-u-istocnom-sarajevu-od-08-10-2015.pdf>

5. СПЕЦИФИЧНИ ПРОПИСИ ЗА КВАЛИФИКАЦИЈУ

Начин избора предмета из других студијских програма

Студент Факултета пословне економије Бијељина може да оствари дио студијског програма на другој високошколској установи (другом Факултету пословне економије или Економском факултету). Услов за остваривање дијела студијског програма је уговор о признавању ECTS бодова између Универзитета у Источном Сарајеву, односно Факултета пословне економије или Економског факултета друге високошколске установе у коју студент одлази. Дио студијског програма који студент остварује у другој високошколској установи ван Универзитета у Источном Сарајеву не може бити краћи од једног семестра, нити дужи од два семестра. За остваривање дијела студијског програма студент мора имати сагласност Факултета пословне економије Бијељина.

Права и обавезе студента, као и трошкови уређују се уговором између заинтересованих страна. Похађање наставе и положени испити доказују се одговарајућом потврдом високошколске установе. Начин избора предмета из других студијских програма који се реализују на Факултету прописан је Правилником о студијама Факултета.

Услови за прелазак са других студијских програма

Студент другог Факултета пословне економије или Економског факултета са територије некадашње Југославије може да пређе на Факултет пословне економије Бијељина Универзитета у Источном Сарајеву и да се упише у одговарајућу годину студија, ако испуњава услов за упис у наредну годину студија. Студент задржава статус у погледу плаћања студија на основу одредби Закона о високом образовању. Студент иностраног факултета може да пређе на Факултет пословне економије Бијељина да се упише на одговарајућу годину студија, по завршеној години, на основу еквиваленције између плана и програма образовања, која се утврђује на основу споразума о преносу ECTS бодова и нострификације средњешколских докумената. Прелаз се обавља само прије почетка школске године. Одлуку о прелазу и признавању испита доноси декан Факултета. Начин преласка са других студијских програма који се реализују на Факултету, прописан је Правилником о студијама Факултета.

Наставници и сарадници

За извођење наставе на студијском програму Пословне економије Првог циклуса студија, ангажује се потребан број наставника и сарадника са одговарајућим научним и стручним квалификацијама. На почетку школске године, у склопу Плана извођења наставе, Наставно-научно вијеће Факултета пословне економије Бијељина усваја Листу одговорних наставника и сарадника.

Биографије и компетенције наставника и сарадника Факултета јавно су доступни преко сајта Факултета (www.fpe.rs.ba).

Литература

Планом извођења наставе на почетку школске године Наставно научно вијеће Факултета усваја Обавезну и допунску литературу за сваки предмет. Литература је усклађена са обимом предмета исказаног у ECTS бодовима.

6. МЕТОДЕ УЧЕЊА

Настава сваког предмета организује се и изводи једносеместрално сљедећим наставним облицима: предавањима, практичном наставом, консултацијама, вјежбама, менторством, стручном праксом, практичном наставом кабинету информатике и фоно-лабораторији итд.

7. НАЧИНИ И КРИТЕРИЈИ ПРОВЈЕРЕ ЗНАЊА

За све активности студент добија поене који су саставни дио завршне оцјене на испиту. У току предиспитних обавеза на једном предмету, студент може освојити највише 50 поена, од укупно 100 поена. Завршни дио испита се у структури поена вреднује са 50 поена.

Успјех студента изражава се оцјенама и то:

- оцена 10 (изузетан) за остварених 91-100 поена, (А),
- оцена 9 (одличан) за остварених 81-90 поена, (Б),
- оцена 8 (врло добар) за остварених 71-80 поена, (Ц),
- оцена 7 (добар) за остварених 61-70 поена, (Д),
- оцена 6 (довољан) за остварених 51-60 поена, (Е),
- оцена 5 (није положио) за остварених 50 и мање поена (Ф).

8. РЕСУРСИ УЧЕЊА

Студије се организују као **редовне и ванредне**, а начин извођења наставе је **образовање у сједишту**. Студиј траје четири године, а годину чине по два семестра (зимски и љетни). Заокружену цјелину по моделу 4+1+3 чине двогодишњи (Други циклус) и у будућности трогодишњи докторски студиј, тј. Трећи циклус .

На првом циклусу студија настава се изводи у виду универзитетских предавања, усмјеравајућег организованог групног и индивидуалног рада студената, семинарских радова, практичног вјежбања, консултација и студентске праксе.

На првом циклусу студија кандидат остварује за сваки семестар **30** бодова или ECTS кредита, за академску годину по **60** ECTS и укупно, за све четири године, **240** ECTS бодова. Потребно вријеме за студијски програм Спорт првог циклуса је **4** академске године или **8** семестара. Седмични број часова предавања, вјежби, студентске праксе и завршни рад прецизно је одређен за обавезне и изборне предмете и укупно за сваки од **8** семестара. Завршни рад бодује се са **4,5** ECTS кредита. Сви предмети су једносеместрални.

Наставни садржаји предмета који се изучавају на студијском програму Пословне економије су у функцији оспособљавања студената за самосталну примјену свих релевантних метода технологије и организације економских активности у пословним субјектима. Они су усклађени са потребама привреде, односно друштвене заједнице. Студенти који заврше студијски програм Пословне економије су у потпуности оспособљени за рад у: државној администрацији, предузећима, рачунским центрима, банкама, осигуравајућим компанијама, рачуноводственим агенцијама, ревизорским компанијама, инвестиционим фондовима, брокерским кућама, берзама, државној управи и школама, спољнотрговинским организацијама, царини, шпедитерским организацијама и пореским управама.

9. ЗАПОШЉИВОСТ И ПРЕНОСИВЕ ВЈЕШТИНЕ

Запошљавање је један од главних циљева које треба постићи даљим развијањем и стварањем високог образовања у Европи (ЕНЕА). Болоњски министри су истакли у Лондону 2007. године да је запошљавање један од приоритета у друштву. Групе за праћење Болоњског процеса (BFUG), запошљавање су дефинисали као: „могућност да се добије прво запослење, да се запослење одржи и да се може кретати тржиштем рада.“ Према томе улога високог образовања је да се оспособе студенти вјештинама и својствима (ставови, понашање, знање), који су појединцима потребни на радном мјесту и које послодавци захтјевају. Поред тога, високо образовање осигурава им прилику да одрже, и/или обнове вјештине, својства током свог професионалног радног вијека.

Студент на крају завршетка студија ће посједовати широко знање одређеног предмета, а која ће омогућити даљи пренос вјештина, за генеричке вјештине запошљавања. Генеричке „преносиве“ вјештине односе се на: саморазвој, комуникацију, информационе технологије, тимски рад и рјешавања одређених проблема.

Болоњски систем запошљавање акцендован је на оспособљавању појединца да у потпуности искористи прилике и примјени их на тржиште рада. Постицање институција да се више окрену потребама послодаваца, а појединци да боље разумију образовне перспективе.

10. ПОДРШКА СТУДЕНТИМА

Подршка студентима након завршетка, је често потпомогнута интеграцијом програма заснованим на запошљавању у плановима и програмима (WBL), те стварању прилика за стипендије, признавању ранијег формалног и информалног учења које се одвија изван академске институције.

Повећана мобилност особља, студената и дипломираних студената је један од кључних елемената Болоњског процеса, који омогућава лични развој, развија међународну сарадњу како институција тако и појединаца, побољшава квалитет високог образовања и истраживања.

Мобилност је јако битна за лични развој и запошљавање. Европски систем преношења бодова (ECTS) је моћно средство које помаже међународне размјене студената. У комуникеу из Леувена 2009., болоњски министри су поставили амбициозан циљ: „У 2020. години, најмање 20% студената који треба да дипломирају у Европском простору високог образовања мораће имати остварен један период студија или усавршавања у иностранству. Унутар сваког од три циклуса, створиће се прилике за мобилност у структури програма за стицање степена. Заједнички програми и степени, као и мобилност, све ће више постојати устаљена пракса. Правила мобилности биће заснована на низу практичних мјера који се односе на финансирање мобилности, признавање, доступну инфраструктуру, прописе везане за визе и радне дозволе. Флексибилни путеви студирања и активне политике информисања, пуна препознатљивост постигнућа на студију, подршка студирању и пуна преносивост грантова и кредита су неопходни услови. Мобилност треба да допринесе равномјернијем току долазећих и одлазећих студената широм Европског подручја високог образовања, а циљ је да се допринесе повећаном учешћу разних група студената”.

Болоњски процес представљао је димензију цјеложивотно учење, које је, тешко изградити у институције и јавне образовне системе. Цјеложивотно учење је препознато као кључни елемент ЕХЕА још 2001., када је истакнуто у Комуникеу из Прага да: „У будућој Европи изграђеној на друштву које је засновано на знању и економији, стратегије цјеложивотног учења биће неопходне како би се суочило са изазовима конкурентности и употребе нове технологије, како би се побољшала друштвена кохезија, створиле једнаке прилике и побољшао квалитет живота”.

Цјеложивотно учење је опште питање, које се у контексту високог образовања односи на исходе учења, план и програм базиран на систему бодова и флексибилним путевима учења, јавне оквире квалификација и признавање ранијег учења, укључујући и информално и неформално учење.

Повеља европских универзитета (Асоцијације европских универзитета – ЕУА) из 2008. године наводи битан низ обавеза цјеложивотног учења које су договорили универзитети (Повеља је доступна на <http://www.eua.ba>). Коминике из 2009. године истиче потребу за цјеложивотним учењем како би се проширило учешће као интегрални дио система образовања. Цјеложивотно учење подразумјева да се квалификације могу стећи путем флексибилних путева учења, укључујући и ванредне студенте, као и учење уз рад (посао).

11. МАТРИЦА КОМПЕТЕНЦИЈА – ВЕЗА СА ЕКСТЕРНИМ РЕФЕРЕНТНИМ ДЕСКРИПТОРИМА

У ово дијелу су наведене компетенције које студенти стичу изучавањем предмета на студијском програму Пословне економије на Факултету пословне економије. Сви предмети су подјелени у седам група предмета:

- 1) Опште образовни предмети (ООП)
- 2) Теоријска економија (ТЕК)
- 3) Финансије банкарство и осигурање (ФБО)
- 4) Међународна економија (МЕК)
- 5) Маркетинг и Менаџмент (МИМ)
- 6) Рачуноводство и ревизија (РИР)
- 7) Пословна информатика (ПИН)

Слиједи табела разврставања свих предмета на студијском програму Пословне економије у седам група предмета

ГРУПЕ ПРЕДМЕТА	Предмети
Опште образовни предмети (ООП)	Социологија Математика за економисте Пословна статистика Енглески језик 1 Енглески језик 2 Пословно право Право спољне трговине Банкарско право
Теоријска економија (ТЕК)	Принципи економије Микроекономија
Финансије банкарство и осигурање (ФБО)	Монетарна економија Финансијска математика Пословне финансије Фискална економија Банкарство Финансијска тржишта Осигурање Актуарска математика Управљање ризиком у банкама и осигуравајућим компанијама Пензијско и здравствено осигурање
Међународна економија (МЕК)	Спољнотрговинско пословање Царински систем и царинско пословање Међународна трговина Међународно пословно финансирање Порези и царине ЕУ Економска географија Економска дипломатија
Маркетинг и Менаџмент (МИМ)	Економика предузећа Менаџмент Маркетинг Маркетинг услуга Предузетништво Менаџмент људских ресурса Међународни маркетинг Понашање потрошача Управљање инвестицијама и пројектима

	Пословна организација Пословно комуницирање и етика
Рачуноводство и ревизија (РиР)	Рачуноводство Финансијска контрола и ревизија Теорија и анализа биланса Пореско и спољнотрговинско рачуноводство Рачуноводство финансијских организација
Пословна информатика (ПИН)	Пословна информатика Увод у програмирање Управљачки информациони системи Електронско пословање Пројектовање информационих система Програмски језици Базе података Заштита информационих система

Слиједи табела матрице компетенција за седам група предмета

ЕКСТЕРНЕ РЕФЕРЕНТНЕ ТАЧКЕ	ШИФРА (ГРУПЕ ПРЕДМЕТА)						
	ООП	ТЕК	ФБО	МЕК	МиМ	РиР	ПИН
Дескриптори оквира високо школске квалификације РС за квалификацију краја представља успјешан завршетак ПРВОГ ЦИКЛУСА студијског програма Пословне економије (240 ECTS бодова)							
По завршетку курса, студент има основне спознаје о главним економским категоријама. Кроз предмет Принципи економије, студент је упознат са уводним лекцијама из економске методологије, микроекономије, макроекономије и свјетске привареде, које уводе студенте у студиј економије као науке.		Х					
По завршетку предавања студенти добијају потребна сазнања о социолошким кретањима, узрочно-последичним везама између друштвених и економских појава.	Х						
По завршетку овог курса студенти ће имати основна знања из области рачуноводства. Биће оспособљени да књиговодствено евидентирају настале пословне промјерне у предузећу у пословним књигама. Студенти ће бити упознати са састављањем финансијских извјештаја предузећа и моћи ће да идентификују значај финансијских извјештаја за доносиоце одлука. Знаће на који начин се утврђује финансијски резултат пословања предузећа.						Х	
По завршетку курса, студенти ће бити у стању да самостално користи рачунарске системе из основног канцеларијског пословања (Word, Excel, PowerPoint, Internet, Email). И та знања ће моћи да користи за потребе других предмета у оквиру студијског програма.	Х						Х
По завршетку курса, студент има основна знања из линеарне алгебре (матрице, детерминанте и системи линеарних једначина) и математичке анализе (низови, функције, диференцијални рачун и примјена, испитивање функција, интегрални рачун), која ће моћи да користи за потребе других предмета у оквиру студијског програма.	Х						
По завршетку курса, студенти ће бити у стању да самостално проведу једноставније статистичко истраживање и да најважније статистичке методе примијене у истраживањима у економији.	Х						
Стечена знања из предмета Економика предузећа ће омогућити студенту да боље сагледа процесе који се дешавају у предузећу. Посебно на значај управљања трошковима кроз сагледавање процеса улагања, стварањем што квалитетнијег производа. У исто вријеме студенти ће моћи да у цјелости разумију процес репродукције, посебно у дијелу који се односи на значај стварања вишка вриједности. Оно што је посебно битно је то да ће студенти у потпуности разумјети циљ функционисања мезоекономског система, а то је што ефикаснији и што ефективнији процес стварања нове вриједности. У склопу тога ће бити оспособљени да разумију комплексност показатеља продуктивности, економичности и рентабилности.		Х			Х		
Након завршетка овог курса, студенти ће овладати вокабуларом из различитих области пословног енглеског, као и граматичким јединицама које се изучавају; усавршиће вјештине као што су читање и разумијевање текста, резимијевање аудио материјала, писање, превод на енглески и превод на матерњи језик.	Х						
По завршетку курса, студент има основна знања о савременој теорији скупова и теорији игара, као и модерним теоријама које објашњавају стратешку интеракцију учесника, прије свега различитим моделима сарадничког и несарадничког понашања предузећа на тржишту ограничене конкуренције. Изучавајући овај предмет, студенти стичу знање о врстама економске ефикасности и начину на који се оне исказују као статичке или динамичке на нивоу предузећа, привредне гране или друштва као цјелине.		Х					
Монетарна економија као научна дисциплина треба да упозна студенте са монетарном анализом, монетарном теоријом и монетарном политиком. Монетарна економија разматра: основне принципе новчане економије, проблеме монетарне нестабилности и			Х				

ЕКСТЕРНЕ РЕФЕРЕНТНЕ ТАЧКЕ	ШИФРА (ГРУПЕ ПРЕДМЕТА)						
	ООП	ТЕК	ФБО	МЕК	МиМ	РиР	ПИН
Дескриптори оквира високо школске квалификације РС за квалификацију краја представља успешан завршетак ПРВОГ ЦИКЛУСА студијског програма Пословне економије (240 ECTS бодова)							
стратегije остварења монетарне равнотеже, монетарни инструментаријум и монетарно регулисање.							
Након овладавања теоријских и практичних аспеката финансијске математике студенти ће моћи да учествују у рјешавању сличних проблема и задатака у пракси.			Х				
По завршетку предавања студенти добијају потребна сазнања о основним правним категоријама, функционисању правног система из области Пословног права.	Х						
Стечена знања доприносе оспособљавању студената да боље сагледају процес доношења одлука у организационим системима, посебно економским. Кроз процес изучавања овога предмета студенти ће стећи потребна знања и вјештине која ће им помоћи да се што брже и на што квалитетнији начин укључе у пословне активности било да се ради о профитним или пак непрофитним системима.					Х		
Након завршених предавања и вјежби и положеног испита студенти ће бити у могућности да објасне шта се подразумева под појмом маркетинг, идентификују основне трендове у развоју маркетинга, анализирају понашање потрошача у процесу куповине производа и услуга, анализирају основне елементе стратегије развоја дугорочних односа с потрошачима и упознају се са специфичностима иновација маркетингу.					Х		
По завршетку круса, студент има основне спознаје о главним економским категоријама. Кроз предмет Принципи економије, студент је упознат са уводним лекцијама из економске методологије, микроекономије, макроекономије и свјетске привареде, које уводе студенте у студиј економије као науке.			Х				
Након завршетка овог курса, студенти ће овладати вокабуларом из различитих области пословног енглеског, као и граматичким јединицама које се изучавају; усавршиће вјештине као што су читање и разумијевање текста, резумијевање аудио материјала, писање, превод на енглески и превод на матерњи језик.	Х						
По завршетку курса, студент има основна знања о спољнотрговинском пословању, обављању извозног/увозног посла, преговарања, основним документима у СТП-у, као и инструментима међународног платног промета, робним режимима и поступку царинења робе. Студент је у стању да разумије стандарде у међународној размјени роба и услуга, сагледава битне одреднице савремених међународних односа, као што су глобализација и кретање инвестиција, као и међународне институције у области трговине.				Х			
По завршетку предавања студенти добијају потребна сазнања о основним правним категоријама, функционисању правног система из области Права спољне трговине.	Х						
По завршетку курса, студент има основна знања о царинском систему у БиХ, као и процедурама везаним за царинско пословање. Предмет обухвата упознавање са основним постулатима институционално-правног оквира царинског система у БиХ, затим изучава остале облике индиректних пореза – пдв и аклизе, као и компаративну анализу уређења ових питања у Европској Унији. Студент је у стању да разумије процедуре спровођења царинског поступка у свим облицима транспорта, као и сва остала везана питања за међународна трговинска кретања.				Х			
Након положеног испита, студенти ће бити у могућности да: разумију фискални систем, политику и фискално оптерећење; схвате јавне расходе и јавне приходе, њихову подјелу, обим и јавно-приватно партнерство као инструмент смањења обима јавних расхода; упознају паралелну економију и квазифискалне активности; објасне порезе, принципе опорезивања, циљеве и ефекте опорезивања, хармонизацију пореза у БиХ и ЕУ, њихову класификацију и двоструко опорезивање; разумију царински систем БиХ, таксе, накнаде, ПДВ, доприносе, самодоприносе, приходе из процеса прикључења ЕУ, администрирање порезима, нефискалне јавне приходе, јавни зајам и остале јавне приходе; упознају финансијске и ванбуџетске институције, фискални федерализам и децентрализацију, као и припадност и расподјелу јавних прихода у БиХ.			Х				
Након изучавања овог предмета студенти ће стећи стручна знања везана за: предузетништво, предузетнички менаџмент, пословно преговарање, предузетничку конкуренцију, одређење лидера и лидерства, врсте предузетништва, предузетнички дух, културу и мотивацију, предузетнички интелигенс и консалтинг, нове облике предузетничке инфраструктуре и међународно предузетништво.					Х		
По завршетку овог курса студенти ће разумјети потребу за ревизијом финансијских извјештаја и њен значај за кориснике финансијских извјештаја, односно доносиоце одлука. Такође, моћи ће да израчунају и алоцирају прелиминарну материјалност на билансне позиције. Студенти ће знати на који начин се оцјењује ризик ревизије и како се прикупљају докази у ревизији. Биће упознати са поступцима и процедурама ревизије финансијских извјештаја.						Х	
Способност студената да евалуирају последице и предложи корекцију националне трговинске политике, односно корпоративне политике увоза и/или извоза, те алтернирају политику вредновања и канале пласмана како би девизни прилив и спољнотрговински учинак били максимизирани, а фискални издаци и новотрговинске протекционистичке мере минимизирани.				Х			
По завршетку овог курса студенти ће бити оспособљени извршавају основне банкарске активности и имаће довољан ниво знања о свим банкарским производима и услугама. Студенти ће имати основне спознаје о функционисању банке као институције, банкарског система, банкарске активе и пасиве, као и електронског банкарства.			Х				

ЕКСТЕРНЕ РЕФЕРЕНТНЕ ТАЧКЕ	ШИФРА (ГРУПЕ ПРЕДМЕТА)						
	ООП	ТЕК	ФБО	МЕК	МиМ	РиР	ПИН
Дескриптори оквира високог школске квалификације РС за квалификацију краја представља успешан завршетак ПРВОГ ЦИКЛУСА студијског програма Пословне економије (240 ЕСТS бодова)							
Разумијевање значаја насталих промјена посљедњих деценија на свјетским финансијским тржиштима у домену развоја нових финансијских инструмената, глобализације и интеграције тржишта на којима се одвијају финансијске трансакције.			Х				
По завршетку предавања студенти добијају потребна сазнања о основним правним категоријама, функционисању правног ситета из области Банкарског права.	Х						
Разумијевање значаја и улоге теорије и анализе биланса у обједињавању економске и финансијске анализе, односно обједињавању нефинансијских и финансијских информација корисних за спознају економије предузећа и пословно одлучивање.			Х			Х	
Успјешним савладавањем градива овог предмета будући дипломирани економисти моћи ће активно и успјешно да учествују у рјешавањима сложених задатака у вези са осигурањем у пракси.			Х				
По завршетку курса, студент има основна знања о функционисању рачунарског система и како и зашто се они програмирају. Треба да разумију значај алгорита, као фазе у развоју програма. Студент је у стању да разложи програм у функционалне цјелине (потпрограме). Студент може да користи основне објекте, који постоје у објектно оријентисаном програмирању, да би направио властити програм.							Х
По завршетку курса, студенти ће познавати врсте, функције и компоненте информacionих система, системе подршке у управљању и одлучивању, као и начине имплементације и ревизије ИС. И та знања ће моћи да користи за потребе других предмета у оквиру студијског програма.						Х	Х
Након изучавања овог предмета студенти ће стећи стручна знања везана за: улогу људских ресурса у предузећима, начину планирања, регрутовања и селекцији људских потенцијала, управљању перформансама запослених, развојем запослених и развојем организације, као и мотивисању и награђивању запослених.					Х		
По завршетку курса, студент има основна знања о специфичностима маркетинга у услужним организацијама и познаје појам, значај и обиљежја услуга. Циљ је да се студенти упознају са карактеристикама тржишта услуга као и методама истраживања и сегментације услужног тржишта, позиционирањем услужне организације и тржишним таргетирањем. Овај курс треба да омогући студентима да усвоје основна знања о маркетинг миксу услужних организација и менаџменту маркетинга услужних организација.					Х		
По завршетку курса, студент има основна знања о специфичностима међународног маркетинга и упознат је са промјенама у глобалном пословном окружењу. Циљ је да се студенти упознају са карактеристикама међународног маркетинг микса. Овај курс треба да омогући студентима да усвоје основна знања о управљању међународним маркетингом.					Х		
Способност студената да у потрази за корпоративним оптимумом самостално вагају између различитих облика, извора и инструмената међународног пословног финансирања, те да успешно управљају међународним финансијским ризицима са којима се сусрећу у глобалној пословној арили.			Х	Х			
По завршетку курса, студент има основна знања о специфичностима понашања потрошача и упознат је са мотивационим процесом потрошача. Циљ је да се студенти упознају са факторима који утичу на понашање потрошача и моделима понашања потрошача. Овај курс треба да омогући студентима да усвоје основна знања о процесу одлучивања потрошача, као и улогама у процесу куповине, али и о начину организовања и заштите потрошача.					Х		
Након положеног испита, студенти ће бити у могућности да: објасне настанак и развој ЕУ, њен правни систем и институционалну структуру; упознају политику ширења ЕУ, придруживање држава Западног Балкана; схвате фискални систем ЕУ, институционални оквир доношења одлука о фискалним питањима; разумију фискални федерализам у ЕУ, приходе, расходе и редистрибуцију средстава буџета ЕУ; схвате хармонизацију пореских система (директних и индиректних пореза) у ЕУ, пореску конкуренцију, фискална правила и могуће правце реформе фискалне политике; разумију хармонизацију акциза и порески третман увоза производа некомерцијалног карактера из трећих земаља итд.			Х	Х			
По завршетку курса, студент има основна знања из области електронског пословања у трговини, маркетингу, банкарству, платном промету, осигурању и туризму. Познавање конкретних софтверских алата омогућиће студентима ефикасно коришћење информационо-комуникационе технологије у електронском пословању.			Х	Х			Х
По завршетку овог курса студенти ће разумјети специфичности рачуноводства које се јављају у области спољне трговине и пољопривреде. Биће оспособљени за књиговодствено евидентирање насталих пословних промјена које настају код привредних субјеката који обављају спољнотрговинску и пољопривредну дјелатности. Студенти ће моћи самостално да саставе увозне и извозне калкулације, разумију елементе малопродајне цијене робе, функционисање пореза на додату вриједност у БиХ, као и да састављају калкулације у пољопривредном предузећу.			Х	Х		Х	
По завршетку курса, студент треба да зна: успоставља везу између стопа природног кретања и степена привредног развоја; доводи у везу друштвено-економске процесе и миграције становништва; анализира повезаност између економских структура становништва и степена економског развоја; доводи у везу степен технолошког развоја и валоризацију природних ресурса у свијету.	Х			Х			
По завршетку курса, студент има основна знања о пројектима и инвестицијама, као и о примјени метода оцјене инвестиционих пројеката.					Х		

ЕКСТЕРНЕ РЕФЕРЕНТНЕ ТАЧКЕ	ШИФРА (ГРУПЕ ПРЕДМЕТА)						
Дескриптори оквира високог школске квалификације РС за квалификацију краја представља успешан завршетак ПРВОГ ЦИКЛУСА студијског програма Пословне економије (240 ЕCTS бодова)	ООП	ТЕК	ФБО	МЕК	МиМ	РиР	ПИН
По завршетку овог курса студенти ће разумјети специфичности рачуноводства које се јављају код финансијских организација. Биће оспособљени за књиговођство евидентирање насталих пословних промјена код банака и осигуравајућих друштва. Моћи ће самостално да састављају ануитетне планове за различите врсте кредита које пласирају банке.			Х			Х	
Студенти треба да се упознају са условима и методологијом израчунавања тарифа у животном и имовинском осигурању, како би били оспособљени да у пракси користе та знања за рјешавање конкретних проблема одређивања цијена (тарифа) за било који вид осигурања. Такође, у оквиру овог предмета студенти ће стећи неопходна знања за анализу и праћење адекватности тарифа са аспекта солвентности осигураваача.	Х		Х				
Успјешним савладавањем градива овог предмета будући дипломирани економисти моћи ће активно и успјешно да учествују у рјешавањима сложених задатака у вези са управљањем ризиком у банкама и осигуравајућим компанијама.			Х				
Савладавањем градива овог предмета будући дипломирани економисти ће моћи активно и успјешно да учествују у рјешавањима сложених задатака у вези са пензијским и здравственим осигурањем у пракси.			Х				
По завршетку курса, студент има основна знања о принципима и алатима који се користе за пројектовање информационог система. Ова знања му омогућавају да непосредно учествује у активностима пројектовања информационог система у радном окружењу. Студент је у стању да разумије проблем постојећег пословног система, учествује у идејном пројекту будућег информационог система, пројектује појединачне пословне функције и учествује у изради пројекта информационог система. Своја знања користи како у процесу изградње новог информационог система, тако и у процесу редизајна постојећег информационог система.						Х	Х
По завршетку курса, студент има основна знања о принципима и алатима који се користе за програмско рјешавање пословних процеса. Ова знања му омогућавају да непосредно учествује у активностима израде програмских рјешења у радном окружењу. Студент је у стању да разумије проблем постојећег пословног система, самостални или тимски рјешава појединачне пословне функције. Своја знања користи како у процесу израде нови програмских рјешења, тако и у процесу дораде постојећег система.							Х
Након завршених предавања и вјежби и положеног испита студенти ће бити у могућности да објасне шта се подразумијева под појмом пословне организације, идентификују основне трендове у развоју пословне организације и да сагледају примјену савремених теорија пословне организације у пракси.					Х		
По завршетку овог курса студенти ће бити оспособљени да направе релациони модел базе података за неки конкретан систем из праксе. Моћи ће да направе основне форме за унос и приказ података, као и упите помоћу којих се долази до излазних података. Студенти ће бити упознати и са основним безбједносним проблемима са којима су базе података изложене, као и начинама за заштиту података који се налазе у базама података.							Х
По завршетку курса, студент има основна знања о функционисању информационог система и упознавање са појмом, предметом и циљевима заштите рачунарских и пословних система. Циљ је да се студенти упознају са разним пријетњама, којима су изложени сложени рачунарски системи, али и рачунари појединаца. Овај курс треба да омогући студентима да освоје основна знања, за успостављање ефикасног система безбједности рачунарских и пословних система.	Х						Х
По завршетку курса, студент има основна знања о дипломатији уопште, а посебно о циљевима економске дипломатије у свјетлу модерних међународних економских односа. Студентима је омогућано да стекну знања о најбитнијим међународним и регионалним институцијама, каналима и методама интеракције на билатералном, плурилатералном, мултилатералном нивоу. Такође, фокус је стављен на стицање знања потребних за постизање функције економског представљања у иностранству из перспективе појединца и у контексту регије Западног Балкана.				Х			
По завршетку предавања студенти добијају потребна знања о основним правним категоријама, функционисању правног система из области Пословног комуницирања и етике.	Х				Х		

12. ОСИГУРАЊЕ КВАЛИТЕТА (*QUALITY ASSURANCE*)

На Универзитету у Источном Сарајеву се изводи редовна годишња евалуација наставног процеса, студија првог циклуса, кроз анкетање студената. Између осталог, та евалуација садржи многе показатеље квалитета самог студијског програма. Поред тога изводе се анализе пролазности и успјеха и прати напредовање студената током студија. У току је израда стратегије квалитета која ће разрадити и друге видове евалуације као и процедуре за отклањање пропуста и подизање квалитета студијског програма.

12.1. Одговорни за спровођење наставног плана и програма квалитета

Доц. др Весна Петровић – декан

Проф. др Срђан Дамјановић – продекан за наставу

Проф. др Витомир Старчевић – продекан за научно истраживачки рад

Декан
Доц. др Весна Петровић